

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE CİNSEL TUTUM, EBEVEYN
TUTUMLARI VE ERKEN DÖNEM UYUM BOZUCU ŞEMALAR
ARASINDAKİ İLİŞKİLER**

ŞULE KIRAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2019

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE CİNSEL TUTUM,
EBEVEYN TUTUMLARI VE ERKEN DÖNEM UYUM
BOZUCU ŞEMALAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER**

ŞULE KIRAY

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof Dr. FATMAGÜL CİRHİNLİOĞLU

LEFKOŞA
2019

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıyı kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.

Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

27/09/2019

ŞULE KIRAY

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamda bana destek veren çalışmamı bilimsel yönde şekillendiren danışman hocam Sayın Prof. Dr. Fatmagül Cirhinlioğlu'na; yüksek lisans sürecine başlamama vesile olan Dr. Cem Keçe'ye, bu yolculuğa beraber çıktığım değerli dostum Selcen Bahadır'a, kıymetli hocalarım Sayın Prof. Dr. Ebru ÇAKICI ve Prof. Dr. Mehmet ÇAKICI'ya; yaşamım boyunca bana güç veren, varlıklarıyla hayatıma anlam katan sevgili aileme, manevi desteği ile hep yanımda olan anneme, yardım ve emekleri için abim Ahmet Kıray ve kardeşim Ömer Faruk Kıray'a, yüksek lisans sürecinde kazandığım değerli dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Şule KIRAY
Lefkoşa, 2019

ÖZ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE CİNSEL TUTUM, EBEVEYN TUTUMLARI VE ERKEN DÖNEM UYUM BOZUCU ŞEMALAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde cinsel tutum, ebeveyn tutumları ve erken dönem uyum bozucu şemalar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler içerisinde rastgele örneklem seçimiyle 178'i kadın (%70,36), 75'i erkek (%29,64) olmak üzere toplam 253 gönüllü katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Young Şema Ölçeği Türkçe versiyonu kısa form (90 madde), Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç) ve Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği (HCTÖ) kullanılmıştır. Araştırma analizleri SPSS programı kullanılarak t testi, ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) ve korelasyon yöntemiyle yapılmıştır.

Araştırma bulgularına göre aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarının erken dönem uyum bozu şemaların oluşmasına katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Duygusal sıcaklık alamamak, aşırı koruyucu ve reddedici tutuma maruz kalmak; duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğicilik, kendini feda etme ve duyguları bastırma şemalarının oluşmasına katkı sağlamıştır. Haklılık, onay arama ve cezalandırıcılık şemaları doğum kontrolü tutumu ile duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, yüksek standartlar ve haklılık şemaları paylaşım cinsel tutumu ile ilişkili bulunmuştur. Onaylayıcılık ve araç olarak görme ile şemalar arasında ilişki tespit edilmemiştir. Ebeveyn tutumları cinsel tutumları etkilemiştir, duygusal sıcaklık alan katılımcılar doğum kontrolüne önem vermiş, aşırı koruyucu tutum görenler paylaşımına yönelmiş, reddedici tutumlar ve aşırı koruyuculuk ise araç olarak görmemeye sebep olmuştur. Ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması algılanan ebeveyn tutumlarını etkilemiştir. Şema

oluşumunu etkileyen demografik özellikler erkek cinsiyet, yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması, ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması olarak tespit edilmiştir. Cinsel tutumlar üzerinde ise 22 yaşın üstünde olmak, erkek cinsiyet, yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması, cinsel yaşamı hiç olmaması etkili olmuştur. Araştırmanın bulguları ilgili literatür çerçevesinde tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Tutumlar, Algılanan Ebeveyn tutumları, Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN SEXUAL ATTITUDE, PARENT ATTITUDES AND EARLY MALADAPTIVE SCHEMAS IN UNIVERSITY STUDENTS

In this study, the relationship between sexual attitudes, parental attitudes and early maladaptive schemas in university students were investigated. The study was conducted with random sample selection among the students studying at Maltepe University Faculty of Medicine and Near East University Faculty of Health Sciences. A total of 253 volunteers, 178 women (70.36%) and 75 men (29.64%) participated in the study. As a data collection tool in the research Personal Information Form, Turkish version of the Young Schema Questionnaire-short form (90 items), Turkish Form of the S-EMBU for Children (S-EMBU: Eгна Minnen Barndoms Uppfostran; My memories of upbringing)) and Hendrick Sexual Attitudes Scale were used. Research analyzes were performed by using t test, ANOVA (One Way Analysis of Variance) and correlation method using SPSS program.

According to the findings of the study, it was found that overprotective and rejecting parental attitudes contributed to the formation of early maladaptive schemas. Lack of emotional warmth, exposure to excessive protective and rejecting attitudes; emotional deprivation, abandonment, mistrust, social isolation, defectiveness, failure, dependence, vulnerability, subjugation, self-sacrifice and emotional inhibition. Entitlement, approval-seeking and punitiveness schemes with birth control attitude, emotional deprivation, mistrust, unrelenting standards high standards and entitlement schemes were associated with communion sexual attitude. There was no correlation between permissiveness and instrumentality and schemas. Parental attitudes affected sexual attitudes, emotional warmth participants emphasized birth control, those who see overprotectiveness attitude towards communion, rejecting and overprotectiveness attitudes caused them not to instrumentality. Poor economic level of the family, separation of parents, dissatisfaction with your life, having psychological problems, having a romantic relationship over three; influenced perceived parental attitudes. The demographic

characteristics affecting the formation of the schema were determined as male gender, village / town / district where he lived, poor family's economic level, separation of parents, dissatisfaction with his life, having psychological problems, and having romantic relationships of three or more. On sexual attitudes, being over 22 years old, male gender, village / town / district where he / she lives, education level of mother, education level of father, separation of parents, dissatisfaction with life, having romantic relationship with three or more, having no sexual life has been effective. The findings of the research were discussed within the framework of the related literature and suggestions are presented.

Keywords: Sexual Attitudes, Parent Attitudes, Early Maladaptive Schemas

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xii

1. BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3 Araştırmanın Önemi.....	3
1.4 Sınırlılıklar.....	4
1.5 Tanımlar	4

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1.Şema Terapi.....	5
2.1.1.Şema Kavramı	6
2.1.2. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar	7
2.1.3.Şema Gelişimine Etki Eden Unsurlar	8
2.1.4.Şema İle Başa Çıkma Biçimleri	9
2.1.5.Temel Duygusal İhtiyaçlar.....	10
2.1.6. Şema Alanları	11
2.1.6.1. Alan-1: Ayrılma Ve Reddedilme Alanı	15
2.1.6.1.1. Terk Edilme Şeması	15
2.1.6.1.2.Kuşkuculuk Şeması	15
2.1.6.1.3.Duygusal Yoksunluk Şeması	16
2.1.6.1.4.Kusurluluk/Utanç Şeması.....	17

2.1.6.1.5.Sosyal İzolasyon Şeması.....	18
2.1.6.2. Alan-2: Zedelenmiş Özerklik Ve Performans	18
2.1.6.2.1.Bağımlılık/Yetersizlik Şeması	18
2.1.6.2.2.Dayanıksızlık Şeması	19
2.1.6.2.3.İç İçelik/Yapışıklık Şeması	20
2.1.6.2.4.Başarısızlık Şeması.....	20
2.1.6.3.Alan-3: Zedelenmiş Sınır Alanı	21
2.1.6.3.1.Haklılık Şeması.....	21
2.1.6.3.2.Yetersiz Özdenetim Şeması	22
2.1.6.4. Alan 4- Diğer Yönelimlilik Alanı:	22
2.1.6.4.1.Boyun Eğicilik Şeması.....	22
2.1.6.4.2.Fedakârlık Şeması.....	23
2.1.6.4.3.Onay Arayıcılık Şeması.....	24
2.1.6.5.Alan-5: Aşırı Tetikte Olma Ve Bastırılmışlık Alanı	24
2.1.6.5.1.Karamsarlık Şeması	24
2.1.6.5.2.Duyguları Bastırma Şeması.....	25
2.1.6.5.3.Yüksek Standartlar Şeması	25
2.1.6.5.4.Cezalandırıcılık Şeması	26
2.2.Ebeveyn Tutumu	26
2.2.1.Duygusal sıcak (emotional warmth) ebeveyn tutumu.....	28
2.2.2.Aşırı Korumacı (overprotection) ebeveyn tutumu.....	28
2.2.3.Reddedici (rejection) ebeveyn tutumu	29
2.3.Cinsel Tutum	29
2.3.1.Onaylayıcılık (Permissiveness) Cinsel Tutumu	32
2.3.2.Doğum Kontrolü (Birth Control)	32
2.3.3.Paylaşım (Communion)	33
2.3.4.Araç Olarak Değerlendirme (Instrumentality).....	33
2.4. İlgili Araştırmalar.....	33
3. BÖLÜM	
YÖNTEM	37
3.1 Araştırma Modeli.....	37
3.2 Evren ve Örneklem	37

3.3 Veri Toplama Araçları	39
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	39
3.3.2 Young Şema Ölçeği	40
3.3.3 Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç).....	40
3.3.4 Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği (HCTÖ).....	41
3.4 Verilerin Toplanması.....	42
3.5 Verilerin Analizi	43
4. BÖLÜM	
BULGULAR.....	44
4.1 Tanımlayıcı İstatistik Bulguları	44
4.2 İlişkisel Bulgular	77
5. BÖLÜM	
TARTIŞMA	85
5.1 Tartışma.....	85
6. BÖLÜM	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95
6.1.Sonuçlar.....	95
6.1.1 Şema Sonuçları	95
6.1.2.Cinsel Tutum Sonuçları	97
6.1.3. Ebeveyn Tutumu Sonuçları.....	99
6.2 Öneriler	100
KAYNAKÇA	101
EKLER.....	117
Ek 1. Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu.....	117
Ek 2. Kişisel Bilgi Formu	119
Ek 3. Young Şema Ölçeği.....	120
Ek 4. Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç).....	121

Ek 5. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği.....	122
Ek 6. Ölçek İzinleri	123
ÖZGEÇMİŞ.....	125
İNTİHAL RAPORU	126
ETİK KURUL RAPORU.....	127

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı.....	38
Tablo 2. Öğrencilerin Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar.....	44
Tablo 3. Öğrencilerin yaşlarına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	46
Tablo 4. Öğrencilerin cinsiyetine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	48
Tablo 5. Öğrencilerin en uzun süre yaşadığı yere göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	51
Tablo 6. Öğrencilerin ailesinin ekonomik düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	54
Tablo 7. Öğrencilerin annesinin eğitim düzeyine düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	57
Tablo 8. Öğrencilerin babasının eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	60
Tablo 9. Öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	63
Tablo 10. Öğrencilerin hayatından memnun olma durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	66
Tablo 11. Öğrencilerin psikolojik sorun yaşama durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	69

Tablo 12. Öğrencilerin bugüne kadar yaşadığı romantik ilişki sayısına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	72
Tablo 13. Öğrencilerin cinsel yaşamlarına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	75
Tablo 14. Öğrencilerin Young Şema Ölçeği ile Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar.....	78
Tablo 15. Öğrencilerin Young Şema Ölçeği ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar.....	81
Tablo 16. Öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar.....	83

1. BÖLÜM

GİRİŞ

İnsanı diğer canlılardan ayıran özelliğinin düşünmesi, düşünce üretebilmesi olması nedeniyle tarih boyunca zihin ve düşünme süreçleri en çok merak edilen ve üzerinde kafa yorulan kavramlar olmuştur. Felsefe, din ve bilim düşünceyi anlamak için sınırları zorlamıştır. Günümüzde yapay zekâ düzeyine ulaşılmış ve artık insan zihni ve düşünebilme yolları dış ortama, bilgi işlem araçlarına aktarılabilmektedir. Geldiğimiz son nokta hayret verici bir seviyedir. Psikoloji bilimi de ruhsal ve duygusal düşünme süreçlerini irdelerek bilişsel terapi ve şema terapi ile bugün son noktaya ulaşmıştır. Şemalar diye tanımlanan insanın düşünce akış algoritmaları, beynimizin işleyişini kolaylaştırmak için ürettiği kısayollar ve tasarruf mekanizmalarıdır. Olumlu şemalar bize zaman ve enerji tasarrufu sağlarken olumsuz şemalar, enerji kaçaklarına ve hayatta patinaj çekmeye sebep olmaktadır. Psikoterapi süreçleri sorunlu mekanizmalarla ilgilendiği için bu olumsuz şemalar tanımlanmış ve sınıflandırılmıştır. Bu çalışma ile de insan zihninin kendi önüne koyduğu bu engellerin oluşma sebeplerine göz atılmış bunların hayta karşısındaki duruşlara, tutumlara olan etkisi irdelenmiştir.

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan problemin durumu, denenceler, araştırmanın önemi ve amaçlar ile sınırlılıklar, varsayımlar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Erken dönem uyumsuz şemalar, bir insan henüz dünyaya gelmeden, gebelik öncesi ve gebelik süreci de dâhil olmak üzere yaşamın ilk yıllarında karşılaşılan insanlar, ortamlar ve zamandan etkilenerek oluşmaktadır. Bir insanın ruhuna ilk dokunanlar, burada temel atmış olan ebeveynler

olmaktadır. Bunun yanında içinde bulunulan toplum ve çağ, insan ruhuna diğer dokunuşları yapmakta kişi de kendi mizacına göre ona sunulanları almakta ve yeni bir yaşam şekillenmektedir. Erken dönemde karşılaşılan zorluklar aşıldığı zaman kişiye dayanıklılık kapasitesi ve başarıma gücü olarak katkı sağlamaktadır. Her yaşam deneyimi insan zihninde kalıcı izler bırakmaktadır. Beyin yeniliklere uyum kapasitesi ve değişebilirlik yeteneğiyle zorlukların üstesinden gelme ve yeni yollar bulma becerisine sahiptir. O gün ki koşullarda en iyi yolu ve seçeneği bulmuş olan zihin bu kalıplara sıkıca tutunur ve değişime izin vermezse olumsuz şemalar kalıcı hale gelmekte ve yaşam boyu kişinin önüne engeller sunmaya devam etmektedir. Erken dönem uyumsuz şemaları tanıyıp onlarla farkındalıklı işbirliği ve dönüştürme sürecine girmek yaşamı kolaylaştırmak demektir. Şemalar kişinin gözündeki gözlüklere benzetilebilir. Hangisini takardınız zihniniz dünyayı onun arkasından görür. Gözlüğü çıkartmak ya da değiştirmek kişinin kendi iradesindedir. Yaşamda yeni seçenekleri fark edip seçimler yapabilme ve onların sorumluluklarını alabilme sağlıklı, yetişkin tavırları sergileyebilme psikoterapi sürecinin hedefidir. Kişinin en özel ve en yakın ilişkide bulunduğu anlar olan cinsellik gibi özel bir alan da şemalardan etkilenmektedir. Bu çalışmada hem şemaların oluşmasına zemin hazırlayan erken dönem çocukluk ortamına göz atılmış hem de bu kalıpların bir ötekiyle kurulan en yakın ilişkiye bakış açısını nasıl etkilediği incelenmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı erken dönem uyumsuz şemaların ebeveyn tutumları ve cinsel tutumlar ile ilişkilerinin ve etkileşimlerinin incelenmesidir. Erken dönem uyumsuz şemalar, çocuğun yaşamın ilk yıllarında maruz kaldığı toksik ortam nedeniyle oluşmaktadır ve bunun nedenlerinden biri de ebeveyn tutumlarıdır. Bu çalışmada ebeveyn tutumlarının şema oluşumuna katkısı irdelenmiş, hem şemaların hem de ebeveyn tutumlarının cinsel tutumlar üzerindeki etkisinin yordanması amaçlanmıştır. Örneklem olarak toplumda cinsel bilgilendirme ve halk sağlığını koruma alanında çalışacak olan sağlık eğitimi alan öğrenciler seçilmiş ve cinsel eğitimin önemine dikkat çekilmek istenmiştir. Doktorlar, ebe ve hemşireler, cinsellik konusunda danışmanlık hizmetlerini yöneten sağlık profesyonellerindedir. Onların cinsel bilgi, tutum

ve davranışları da aileleri ve toplum tarafından şekillendirilmektedir. Bu araştırmada birinci basamak sağlık kuruluşlarında insanlara cinsel eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunan doktor, ebe ve hemşirelerin cinsel sağlık konusundaki tutumları ve bunları ebeveyn tutumlarının ve erken dönem uyum bozucu şemaların nasıl etkilediği değerlendirilerek eğitim programlarında profesyonel cinsel sağlık danışmanlığı yapılabilmesi için uygulanacak değişikliklere alt yapı oluşturulması amaçlanmıştır.

Bu araştırma kapsamında erken dönem uyumsuz şemalar, ebeveyn tutumları ve cinsel tutumlar arasındaki ilişkilerin saptanması hedeflenerek aşağıdaki denencelere cevap aranmıştır.

D₁: Yaş, cinsiyet, en uzun yaşanan yer, gelir, anne baba eğitim düzeyi, anne baba birliktelik durumu, hayatından memnun olma, psikolojik sorun yaşama, romantik ilişki varlığı ve sayısı, cinsel yaşamı tanımlama biçimi gibi değişkenlere göre şemalar, cinsel tutumlar ve ebeveyn tutumları arasında anlamlı farklılık var mı?

D₂: Şemalar ve cinsel tutumlar arasında anlamlı ilişki var mıdır?

D₃: Şemalar ve ebeveyn tutumları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

D₄: Cinsel tutumlar ve ebeveyn tutumları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bireylerin aynı zamanda da toplum sağlığının önemli bir bileşeni olan cinsel sağlık ve bunun için verilen cinsel eğitime, ülkemizde sağlık eğitimi veren fakültelerde yeterince yer verilmemektedir. Bireylerin cinselliğe bakış açısını irdelemek amacıyla hem bireysel faktörler hem de toplum görüşlerinin yansımalarını değerlendirmek amacıyla bu çalışmada Şema ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği tercih edilmiştir. Gelecek nesillerin sağlıklı bilgilere ulaşabilmesi açısından üniversiteler büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın gelecekte yapılacak çalışmalara katkı sunması ve Tıp Fakültesi ve Sağlık bilimlerinde cinsel eğitimin verilmesinin gerekliliğine dikkat çekilmesi hedeflenmiştir.

1.4 Sınırlılıklar

Araştırma Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Young şema ölçeği, kısaltılmış algılanan ebeveyn tutum ölçeği ve Hendrick cinsel tutum ölçeği ile toplanan verilerle sınırlandırılmıştır.

Veri analizi öncesinde öğrencilerin ölçeklere verdikleri cevaplar incelenmiş ve bir ölçek içinde boş cevap sayısı birden fazla olan veya hata tespit edilen ölçekler değerlendirmeye alınmamıştır. Ayrıca katılımcıların uygulamaya olan yaklaşımları dikkatle gözlemlenmiş ve yeterli hassasiyeti göstermediği gözlemlenen katılımcılara ait veriler analize dâhil edilmemiştir.

Araştırmada analize uygun görülen verilerin katılımcılarının araştırma esnasında uygulanan ölçme araçlarına içten ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.5 Tanımlar

Erken Dönem Uyum Bozucu Şema: İnsanların bebeklik ve erken çocukluk dönemlerinde deneyimlediği olumsuz hayat örüntüleri sonucu oluşan, kişinin kendisi ve dış dünya ile ilgili düşünce ve varsayımlarını içeren, sürekliliği ve kalıcılığı olan işlevsiz temel inançlar olarak tanımlanmaktadır (Körük, 2018).

Ebeveyn tutumu: Çocuk üzerinde yönlendirici veya etkin bir güç oluşturan ve deneyimlere dayanan organize, mantıksal davranışlar bütününe ebeveyn tutumu denir. Bir ebeveyn olarak anne babanın sahip olduğu inançlar ve değerlere dayanarak göstermiş olduğu davranışlardır (Doğru, 2017).

Cinsel tutum: Cinsel tutum cinsel eylemin başlamasından uygulanıp bitimine kadar geçerli bir organizasyondur. Cinsel eylemi tamamlayabilmek için uygun nesnelere ve uyaranların seçilip başarılı bir deneyim elde edilmesi için dayanak noktalarını belirler (İnceoğlu, 1985; Hendrick, 1987a).

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Şema Terapi

Şema terapi, 1960'da Beck tarafından geliştirilen Bilişsel Terapi'nin uzantısıdır. Değiştirilmesi kolay olmayan, erken çocukluk ve ergenlik döneminde temelleri atılan psikolojik sorunlar için geliştirilmiş bilişsel, davranışçı, kişiler-arası, yaşantısal teknikleri birleştiren kapsayıcı bir teori ve tedaviyi kapsayan kuramdır (Güner, 2016). Standart Bilişsel Terapi Modelinden terapi ilişkisine (danışan- terapist ilişkisine, şimdi burada ne oluyor?), duygulanıma, çocukluk yaşantıları ve gelişimsel aşamalara, baş etme stillerine, başlıca yaşam olaylarına daha fazla önem vermesi; sınırlı yeniden ebeveynlik, terapistin kendini açması ve terapistin kendini bilmesi gibi süreçleri kapsamıyla ayrılır (Young, 2003). Şema terapi kuramının alt yapısında anıları, hisleri, düşünceleri ve beden duyularını kapsayan; çocukluğun ilk yıllarında ebeveyn, kardeş ve yaşlılarla işlevsel olmayan tecrübeler neticesinde ortaya çıkan ve bireyin kendini ve ötekilerle olan ilişkilerini anlamlandırma şeklini tanımlayan "şema" kavramı yer alır. Kendilik tanımlamasının tam ortasında duran şemalar oluştukları dönemde çocuğun deneyimlerini anlamlandırması ve hissedilen acıyı önlemesi amacıyla meydana gelmişse de zaman içerisinde ısrarcı, sert ve dirençli olmaları nedeniyle işlev bozucu durumda olabilmektedir (Soygüt, 2009). Bu model psikolojik süreçlere erken dönem uyumsuz şemalar kavramıyla tanımlanan 18 uyumsuz şema ve beş şema alanıyla daha geniş ve daha spesifik bir açıklama sunmaktadır. Bu şemalar; duygusal yoksunluk, sosyal izolasyon, terk edilme, kusurluluk, bağımlılık, dayanıksızlık, güvensizlik, duyguları

bastırma, iç içelik, kendini feda, başarısızlık, haklılık, cezalandırıcılık, boyun eğcilik, yetersiz öz-denetim, karamsarlık, yüksek standartlar ve onay arayıcılık, olarak belirtilmiştir (Körük, 2018). Bilişsel ve davranışçı teknikler çok değerli olmalarına rağmen hayat boyu süren örüntüleri değiştirmede yetersiz kaldığı için psikanalitik ve yaşantısal tekniklerle birleştirilerek Şema terapi yaklaşımı geliştirildi (Young, 1993).

2.1.1.Şema Kavramı

Şema terimi, bilişsel psikolojiden gelir. Şemalar, hayatın ilk yıllarında öğrendiğimiz kendimiz ve dünya hakkındaki değiştirilmesi zor inançlarımızdır. Kendilik tanımlamamızın tam ortasında bulunurlar. Şemaya tutunmaktan vazgeçmek, kim olduğumuz ve dünyanın nasıl bir yer olduğu ile ilgili bildiğimiz kalıplardan ve güvende olma hissinden de feragat etmektir. Bu nedenle bize acı verse de şemaya tutunuruz. Bu erken inançlar bize bir öngörü ve kontrol hissi sağlarlar; rahat ve tanıdıktırlar. Garip bir şekilde kendimizi evimizde hissettirirler. Şema terapi bize şemalarımıza göre nasıl ilişkiler kurmanın sağlıklı olup hangilerinden kaçınmak gerektiğini fark ettirir. Şemalar, belli durumları abartılmış, çarpıtılmış şekillerde değerlendirmemize neden olurlar. Çocukluk ve ergenlik yıllarında oluşurlar (Güner, 2016). Bu uyumsuz inançlar; olayları, bir ötekini ve kendini, hayatı yorumlamaya, sorunları çözmeye kılavuzluk yapar. Hatıralar, hisler, düşünceler ve bedensel duyumlardan meydana gelirler. Bireyin kendisini ve diğerleriyle kurduğu ilişkilerini içerirler. Hayat boyu gelişirler ve işlevselliği bozarlar. Kişinin davranışı şemanın bir parçası değildir. Aksine, uyumsuz davranışların şemalara karşı mantıklı tepkiler olarak geliştiği düşünülmektedir. Yani, davranışlar şemalar tarafından güdümlenir, ancak onların bir parçası değildir. Çoğu davranış şemalarla nasıl başa çıkıldığını yansıtır. Aileye uyum sağlayabilmek için gelişmiştir. Öz yıkıcıdırlar, çok dayanıklıdırlar. Paradoksal olarak en çok zarar görülen yeni olayları yaratmak için kişiyi yönlendirirler. Terk edilme, eleştirilme, aşırı korunma, istismar edilme, yok sayılma ve yoksun bırakılma yoluyla bir şekilde zarar görmüşüzdür. Hayattan tat almamıza ve başarılarımıza sevinmemize engel olur. Şema yaklaşımı, kendimizle sonsuza kadar yüzleşmeyi içerir. Hayatımızın her yönüne dokunur. Şemalarımızın tetiklendiği durumlara doğru çekiliriz. Bu örüntüler,

çocuk zihni için gerçekçiydi; fakat yetişkinlikte artık fayda sağlamasalar bile bizim onları yaşatmaya devam etmemiz problemin kendisi olmaktadır (Young, 1993; Ahmadian ve arkadaşları, 2015).

2.1.2. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar

Erken dönem uyum bozucu şemalar çoğunlukla, çocukluğun ilk yılları ve ergenlikte yineleyen zedeleyici tecrübeler neticesinde oluşmaktadır. Çoğu zaman erken dönem uyumsuz şemaların ortaya çıkmasında çocukluk dönemindeki travmatik deneyimler etkense de her şemanın kökeninde bir çocukluk çağı örselenmesinin bulunduğu iddia edilemez (Boyda ve arkadaşları, 2018; McLean ve arkadaşları, 2014). Erken çocuklukta ve ergenlik aşamasında oluşmaya başlayan şemalar, olgunluk evresinde karşılaşılan yaşam deneyimleri vasıtasıyla tekrar uyarılarak bireylerin düşünceleri, duyguları, davranışları, bir öteki ile olan ilişkileri, kendini algılama şekli ve ruhsal durumları üzerinde önemli etkilere yol açmaktadır ve şaşırtıcı şekilde insanların hiç istemedikleri halde çocukluklarında onları en çok örseleyen ortamları yeniden inşa etmeleriyle neticelenmektedir. (Soygüt, 2009; Boyda ve arkadaşları, 2018). Uyum bozucu şemalar; bir olay veya durum nedeniyle tetiklenene kadar ortaya çıkmadan durabilmekte ve tetiklendiklerinde güçlü uyum bozucu duy durumlarına yol açabilmektedir. Kişiler uyum bozucu şemaların neden olduğu rahatsız edici duygulanımlara üç farklı tipte cevap ortaya koymaktadır. Young ve ark. (2003) bu üç uyumsuz tepki süreçlerini şemadan kaçınma, şemaya teslimiyet ve şemanın aşırı telafisi olarak tanımlamışlardır. Bu üç tepki şekli de uyum bozucu şemaların sürekliliğini sağladıkları ve pekiştirdikleri için işlev bozucu olarak değerlendirilmektedir (Körük, 2018; McLean ve arkadaşları, 2014).

Şemaların ortaya çıkmasını kolaylaştıran dört çeşit erken yaşam deneyimi vardır. *Birincisi* ihtiyaçların karşılanmasının zedeleyici şekilde engellenmesidir. "İyi olandan az aldığında" ortaya çıkar. Çocukluk çevresindeki kısıtlılıkları yansıtan şemaları içerir. Çocuk çevresi tarafından sevgi, istikrar ya da anlayış gibi önemli bazı şeylerden yoksun bırakılmıştır. Bu eksiklik, çocuğun zihninde kalıcı bir varlık kazanır. *İkincisi* tıravmadır.

Çocuk örselenmiş veya yoksun kalmıştır. Başlıca duygusal gereksinimlerden olan güvenlik ihtiyacı karşılanmamıştır. Daha da kötüsü, bu ihtiyacın tam karşıtı davranılmış; bu durum da çoğunlukla güvensizlik, aşırı temkinlilik hali, kaygı ve umutsuzluk ve tehlike, acı veya tehdidin varlığını yansıtan şemaların gelişimine neden olmuştur. *Üçüncüsü* çocuğun "iyi olandan fazla alma" deneyimini yaşamasıdır. Ebeveynler çocuklarına, onun için faydalı olduğunu düşündükleri şeyleri ihtiyacı olandan fazlasıyla verirler. Bu tür şemaları olan çocuklara, neredeyse hiç kötü davranılmamıştır. Bunun yerine üzerlerine titrenilmiş ya da şımartılarak büyütülmüşlerdir. Bu koşullarda çocuğun kendine yeterli veya gerçekçi sınırlar gibi ana duygusal gereksinimleri karşılanmaz. Dolayısıyla, ebeveynler çocuğun hayatı ile aşırı ilgili olabilir, çocuğu aşırı derecede koruyabilir, ya da çocuğa aşırı düzeyde, sınırsız bir özgürlük ve özerklik tanıyabilirler. *Dördüncüsü* ise, önemli ötekilerle yaşanan seçici içselleştirme ve özdeşimdir. Bu süreci açıklamanın bir yolu da model almaktır. Anne babalar ve diğer yetişkin insanlar dünyada var oluşları ile gençlere örnek teşkil ederler. Meydana gelen öğrenim, çocuğun temel duygusal gereksinimlerini karşılamada yeterli gelmezse, yapılan bu özdeşim ve içselleştirmeler kalıcı şemalar olarak görülebilir (Rafaeli, 2011; Boyda ve arkadaşları, 2018; McCarthy ve Lumley, 2012).

2.1.3.Şema Gelişimine Etki Eden Unsurlar

- 1) Toplum ve Çevre: Çocuğun ve ailenin içinde yaşadığı kültürel bağlam da şema gelişimini etkiler. Toplumla gelişen şemalar, o toplumda sorun yaratmayabilirken, başka topluluklarda sorun yaratabilir.
- 2) Mizaç ve Kalıtım: Şemaların oluşumunda mizacın rolü, en az ihtiyaçların karşılanması kadar önemlidir. Olaylara nasıl tepki verdiğimizizi belirler. Mizaç, ebeveynlerin bize olan davranışlarını kısmen yönlendirir. Dışa dönük bir çocuk, duygusal açıdan kısıtlı bir ebeveynden bile gerekli besinini alabilir veya daha içe kapalı bir çocuk duygusal açıdan verici bir anne baba ile bile sorun yaşayabilir. Mizacın büyük bir kısmı da kalıtımsaldır. Mizacın boyutları; utangaç- cana yakın, çekingen-girişken, soğuk-duygusal, kaygılı-korkusuz, hassas-sağlam olarak sınıflandırılır.

- 3) Akranlar ve okul: Sadece aile çevresi değil okul hayatı ve akranlar da şemaların oluşmasında pay sahibidir. Akranlarınız tarafından reddedilmeniz, farklı hissettirilmeniz veya kabul görmemeniz farklı şemalara neden olacaktır.
- 4) Aile: Ebeveynlerin çelişkili tutumları, birini saldırgan diğerinin pasif olması, birinin soğuk olup diğerinin yapışması, kavga ortamı, çocuğun arada kalması, hastalık, alkol madde kullanımı, ebeveynin ortada olmaması, ebeveynin yerine geçme, korkak ve aşırı koruyucu tavırlar, çocuğa yapışma, eleştirme, takdir edilmeme, fazla serbestlik tanınması, sınır koyulmaması gibi aile içinde yaşanan durumlar şemaların temelinde yer almaktadır (Young, 1993; Boyda ve arkadaşları, 2018).

2.1.4.Şema İle Başa Çıkma Biçimleri

Uyum bozucu şemalar gelişirse, organizma bu keskin inançlarla yaşamı sürdürmek için buna uygun davranışlar geliştirir. Bu davranış veya tutumlar başlıca üç grupta toplanır (Vreeswijk, 2012; Bricker ve Young, 2012):

- 1) Şemaya teslim olmak: Teslim davranışı şemanın inançlarına tamamen teslim olmaktır. Olayları, insanları şemalarını sürdürecektir şekilde yanlış yorumlama, yanlış anlama vardır. Kişi, hayatını, çocukluğunun kalıplarını tekrar edecek şekilde düzenlemeyi başarır. Psikanalistler bu fenomeni "tekrar zorlanımı" olarak adlandırır ve bunları geçmiş travmalarla ilişkilendirir. Teslim başa çıkma biçimi, kişinin şemalarına boyun eğmesidir. Kişi, aynı acıları çeken aynı küçük çocuktur.
- 2) Şemadan kaçınma; Duyguların farkında olamama durumudur. Çünkü şemayı tetikleyen durumlardan ve insanlardan kaçınma vardır. Kişi, şema'yı aklının dışına iter, hissetmekten kaçır, duygular üretildiğinde azaltmaya çalışır (alkol, iş, seks, yemek, temizlik). Bilişsel kaçınmaya sık yönelinilir. Şemalarını tetikleyebilecek durumları düşünmekten veya hatırlamaktan kaçınılır. Düşünce, duygu, davranış; şema hiç yokmuş gibi işler. Dezavantajı, şemanın üstesinden gelinemez çünkü gerçeğe hiç yüzleşilemez. Aynı yıkıcı

davranışlar devam eder, acı hissetmeden yaşamını sürdürme çabası hâkimdir. Kaçınma ile duygusal yaşamdan vazgeçilir. Genellikle de çevredekiler incitilir. Kaçınma yaşantısal ve bilişsel alanlarda ortaya çıkar.

- a. *Yaşantısal kaçınma*: kendini avutma, psikosomatizm, duyguları bastırmak, madde kullanımı, sosyal çekilme, öfkeyi bastırmak
- b. *Bilişsel kaçınma*: sıkıntıyı yok saymak, anıları bastırmak, aşırı mantıksallık.

3) Şemanın aşırı telafi (karşıt saldırı); Kişi, şeması ile aşırı derecede savaşımaya girişir. Kendini ve başkalarını tersinin doğru olduğuna inandırarak şemanın üstesinden gelmeye çalışır. Kırılganlıktan bir kaçış yoludur. Karşıt saldırı ile güvenme, incinebilir olma, derin bağlanma becerileri kaybedilir. İçeride yetersizlik hissi hakimdir. Şemanın tam tersini içeren tepkileri vermek de iki türlü sağlanır:

- a. *Aşırı Kontrol telafisi*: engellenmeye tahammülsüzlük, mesafelilik, düzenlilik-titizlik, aşırı kontrol, eleştiriye hassasiyet
- b. *Atılganlık telafisi*: asilik, onay arayıcılık, aşırı bağımsızlık, saldırganlık-tepkililik, bencillik, manuple edicilik

Üç tür başa çıkma durumunda da şema kendini gerçekleştirir. Başa çıkma mekanizmaları da en az şemanın kendisi kadar önemlidir (Karaosmanoğlu, 2018; Bricker ve Young, 2012).

2.1.5. Temel Duygusal İhtiyaçlar

Şemaları, aslında ihtiyaç duyduğumuz şeylere ulaşabilmek için zihnimizin geliştirdiği düşünsel ve duygusal yapılar olarak tanımlayabiliriz. Bu ihtiyaçlar ötekine güvenli bağlanma, hareket özgürlüğü, yeterlilik ve kimlik algısı, ihtiyaç ve hislerin dile getirilme özgürlüğü, spontanlık ve oyun, gerçekçi sınırlar ve öz denetim olarak tanımlanmıştır. Barınmak, güvende hissetmek, sevmek, sayılmak için pek çok beceri geliştiririz. Bu beceriler çok sayıda kalıpların bir araya gelmesinden oluşur. İhtiyacımız olduğu dönemlerde, zedeleyici düzeyde yoksunluk yaşamamız, o ihtiyacımızı

karşılmak için gerekli becerileri geliştirmemizi engeller. Young tarafından tanımlanan şema kuramında başkaları ile bağlanma (güvenlik, korunma, istikrar, bakım, anlaşılma, şefkat, sevgi, ilgi, benimsenme), özgüven (rekabet, yetenek, kimlik algısı), özerklik (bağımsızlaşma), kendiliğindenlik ve rol yapma (oyun), gerçekçi sınırlar (kurallar-engelleme) temel duygusal ihtiyaçlar olarak kabul edilir. Karşılanmamış ihtiyaçların sonucu olarak erken dönem uyumsuz şemalar gelişir (Young, 2003; Bach ve arkadaşları, 2018; Fassbinder ve arkadaşları, 2014).

Şemalar, veri işlemek için ihtiyacımız olan enerjiden tasarruf etmemizi sağlayan kısa yollar olarak hizmet görürler. Bazen hedefe hızlı ulaşmayı sağlarken bazen önümüze engeller koyarlar. Kişiliğimiz ve çevre hakkında tutarlı bir görüşü sürdürmemizde bize yardım ederler (Rafaeli, 2011; Bach ve arkadaşları, 2018).

2.1.6. Şema Alanları

Şema ölçekleri üzerinde yapılan araştırmalar, bulunan bu 18 şemanın ayrıca kendi aralarında gruplaştıklarını göstermiştir. Bu gruplaşmalara "Şema Alanı" adı verilmiştir. Bu alanların her birinin temel bir ihtiyacı temsil ettiğine inanılmıştır. Temel duygusal ihtiyaçlar beş ana alanda sınıflandırılır ve bu da şema alanları olarak isimlendirilir. Beş ana ihtiyaç, erken dönem uyumsuz şemaların beş farklı alanda gruplaşmasına neden olur. Bunlar; Ayrılma ve reddedilme, zedelenmiş özerklik ve performans, zedelenmiş sınırlar, başkalarına yönelimlilik, aşırı tetikte olma ve baskılamadır (Young, 2003; Bach ve arkadaşları, 2018). Şemaların neler olduğu konusunda uluslararası yapılan çalışmalarda bir birlik vardır, yani farklı dillerde yapılan tüm çalışmalar bu on sekiz şemanın varlığını göstermiştir. Bununla beraber, şemaların meydana getirdiği Şema Alanları hakkında birbirinden farklı sonuçlar vardır. Şemaların hangi ihtiyaç alanları çevresinde toplandığı konusunda henüz ortak bir anlayış oluşmamıştır (Karaosmanoğlu, 2018; Bach ve arkadaşları, 2018).

Alan 1- Ayrılma ve Reddedilme: İlk alan, güvenlik, emniyet, süreğenlik, bakım, kabul, onay, hislerin paylaşılması, saygı ve empati gibi ana evrensel gereksinimlerin karşılanmaması ile ilişkili şemaları kapsar (Young, 2003;

Bach ve arkadaşları, 2018). Bu alanın içerdiği şemalar çoğunlukla ilk yıllarda aile çevresi uzun ayrılıkların olduğu, soğuk, kopuk, reddedici, patlamaya hazır, öngörülemeyen, şiddet uygulanan ve tacizkar olduğu zaman ortaya çıkar. Başkaları ile bağlanma ile ilgili alandır. Bu alan altında dört şema bulunmaktadır: Duygusal yoksunluk, terk edilme/istikrarsızlık, kusurluluk/utanç, kuşkuculuk/güvensizlik/kötüye kullanıma, sosyal yalıtkan/yabancılaşıma (Rafaeli, 2011; Bach ve arkadaşları, 2018; Hawke ve Provencher, 2011).

Alan 2- Zedelenmiş Otonomi; Özerklik ve rekabet dediğimiz ana evrensel gereksinimlerin ihlalini gösteren şemaları içerir (Young, 2003; Bach ve arkadaşları, 2018). Bu da bireyin ayrışma, bağımsız olarak hareket edebilme ve başarılı şekilde kendini ortaya koyma becerisinin, beklentileriyle çatışması durumunda oluşur. Bu alandaki şemalar genellikle aşırı korumacı aile ortamında kendini ortaya koymayı başarmada zorlandığı dış ortamlarda oluşur. Bu alanda dört şema yer almaktadır: bağımlılık/yetersizlik, başarısızlık, dayanıksızlık, iç içe geçme/yapışıklık/gelişmemiş benlik (Rafaeli, 2011; Bach ve arkadaşları, 2018; Hawke ve Provencher, 2011).

Alan 3- Zedelenmiş Sınırlar: Bu alan içsel limitler, diğerlerine yönelik sorumluluk bilinci veya uzun süre hedefe odaklanmakta kusurların olduğu şemaları içerir (Young, 2003; Bach ve arkadaşları, 2018). Diğerlerinin haklarına saygılı olma, onlarla iş birliği kurma, sözünde durma veya gerçekçi bireysel hedef belirleme ve ulaşmada zorluklara neden olur. Çoğunlukla ailede aşırı serbestlik, izin vericilik, yol göstericiliğin yapılmadığı veya üstünlük algısı verilen durumlarda oluşur. Çoğunlukla bu ailelerde uygunsuz yüzleştirme, disiplinsizlik veya sınır çizme eksikliği vardır. Sorumluluk sahibi olma, karşılıklı iş birliği içine girme veya hedef belirleme gibi davranışlar yönünden örnek olunmamıştır. Çocuğun yoksunluklara tolerans kapasitesi gelişmemiştir. Bu alanda iki şema yer alır: Haklılık/büyüklenmecilik, yetersiz öz-denetim/öz-disiplin (Rafaeli, 2011; Bach ve arkadaşları, 2018; Hawke ve Provencher, 2011).

Alan 4- Başkalarına Yönelimlilik; Ana evrensel gereksinimlerden olan kendi yönelimli olmanın eksikliğinde oluşan şemalardır (Young, 2003; Bach ve

arkadaşları, 2018). Bu eksiklikler kişinin kendi gereksinimlerini yok sayarak diğerlerinin talep, his ve tepkilerine odaklanmanın abartılmasına neden olur. Bu onaylanma ve sevilme, aidiyet hissini devam ettirme ihtiyaçları ile harekete geçer. Bu şema çoğunlukla bireyin kendi duyguları, gereksinimleri veya dileklerine karşı görmezden gelmeyi ya da farkında olmamayı ifade eder. Kendini ortaya koyma ile özerklik alanlarında zorlanmalara yol açar. Çoğunlukla çocuk sevgi, saygı ve onayı koşullara bağlı olarak almıştır ve bunun için benliğinin önemli yönlerini baskılaması gerekmiştir. Ebeveynlerin duygusal gereksinimleri ve sosyal statü arayışları çocukların gereksinimlerinden önce gelmiştir. Bu kişiler çoğunlukla kendi seçimlerinin ve duydukları öfkenin farkında değildirler. Bu alanda üç şema vardır: Boyun eğicilik, fedakârlık, onay arayıcılık (Rafaeli, 2011; Bach ve arkadaşları, 2018; Hawke ve Provencher, 2011).

Alan 5- Aşırı Tetikte olma ve Baskılama; Spontanlık, neşe ve oyun gibi ana evrensel gereksinimlerin görmezden gelindiği şemaları içerir (Young, 2003; Bach ve arkadaşları, 2018). Böyle durumlar kişinin kendiliğinden olan duygularını, duyularını ve seçimlerini baskılamaya neden olur. Bu şemalar aynı zamanda neşe, mutlu olma, özünü ortaya koyma, gevşeme, yakın temas veya sağlığı hiçe sayarak dikkatin sürekli olarak ahlaklı davranma, katı kural ve beklentileri karşılama isteği üzerine toplanmasına neden olur. Bu şemalar çoğunlukla, acıma duygusunun olmadığı, beklentili ve cezalandırıcı aile ortamları nedeniyle oluşur. Bu koşullarda kendini gerçekleştirme, sorumluluklar, görevler çoğunlukla neşe, mutluluk ve rahatlamaya tercih edilir. Duyguların saklanması, hata yapılmaması ve mükemmel olmaya çalışılması stres yaratır, birey kötü bir şey olacak beklentisiyle yaşamını sürdürür. Bu alanda dört şema bulunur: Karamsarlık/kötümserlik, duyguların bastırılması, yüksek standartlar/aşırı eleştiricilik, cezalandırıcılık (Rafaeli, 2011; Bach ve arkadaşları, 2018; Hawke ve Provencher, 2011).

Jeffrey Young ve arkadaşları tarafından tanımlanan ve farklı ülkelerde test edilen bu şema alanları ile ilgili Türkiye’de Alp Karaosmanoğlu ve arkadaşları tarafından çalışmalar yapılmış ve şemaların dört alanda toplandığı tespit edilmiştir. Şema Alanlarının Türkiye toplumunda nasıl geliştiğine dair yapılan

araştırmalarda 1) saygı (özerklik, özgüven), 2) sevgi/aidiyet (bağlanma), 3) sabır/sınırlar (haz, özgürlük, engellenme intoleransı), 4) huzur/adalet (tutarlılık, istikrar, belirsizlik intoleransı, evham-endişe, aşırı vicdan) olmak üzere dört temel alan saptanmıştır. *Saygı alanında*: bağımlılık, iç içelik, başarısızlık, boyun eğicilik, *Sevgi/Aidiyet alanında*: duygusal yoksunluk, kusurluluk, sosyal izolasyon, duyguları bastırma; *Sabır/Sınırlar alanında*: haklılık, yetersiz öz-denetim, onay arayıcılık, yüksek standartlar (mükemmeliyetçilik); *Huzur/Adalet alanında*: terk edilme, kuşkuculuk (güvensizlik), dayanıksızlık, kendini feda, karamsarlık, cezalandırıcılık şeklinde gruplaştığı tespit edilmiştir (Karaosmanoğlu, 2018).

Alan-1 Sevgi alanı: Bu alan sevgi ve aidiyet gereksinimini içerir. Sevgi alışverişi ve kendimizi bir gruba ait hissetme sorunları olmaz. Ayrılıklar ve dışlanmaların altından kalkılabilir. *Alan-2 Güven alanı (huzur ve adalet)*: Bir çocuk güvenli ve sabit aile ortamına ihtiyaç duyar. Bu ortamda anne-baba fiziksel ve duygusal olarak çocuklar için oradadırlar, kavgalar uzun sürmez, kimse ölmez, uzun süre çocuk yalnız bırakılmaz. Yoksa istikrarsızlığa-tutarsızlığa bağımlılık oluşur. Güvenli olmayan çocukluk durumlarının tekrarı en tehlikeli olanıdır. Belirsizlik intoleransı, bir özyıkıcı ilişkiden diğerine aceleci bir şekilde geçme ya da ilişkiye girmekten kaçınma vardır. *Alan-3 Saygı alanı*: Üretme kapasitesi ve özünü ortaya çıkarma alanıdır. Beceriler toplumda saygı görme hissi, etrafta daha başarılı insanların varlığında bile kişinin kendini saygıdeğer hissetmesidir. *Alan-4 Sabır alanı*: Uzun vadeli amaçlara ulaşabilmek için sabredebilme kapasitesini bu alan belirler. Kendini ifade etmeyi sağlayan çocuk ortamında büyümemek, aşırı serbestlik veya aşırı engeller, gerçekçi sınırlar olmaması, suçlama eğilimi şema oluşumuna zemin hazırlar. Kendi davranışların üzerinde gerçekçi içsel ve dışsal limitleri kabul ediyorsun anlamına gelir. Adil bir şekilde kendi ihtiyaçların ile diğerinin ihtiyaçlarını dengede tutmak. Onaylanma ve kabul görme, engellenmeye karşı intolerans, esaret altında kalma fobisi, karşılıklık kavramı karşılaşılan problemlerdir (Karaosmanoğlu, 2018).

Bu çalışmada Young ve arkadaşlarının yaptığı uluslar arası sınıflamaya

göre şemaların alan dağılımı esas alınmıştır.

2.1.6.1. Alan-1: Ayrılma Ve Reddedilme Alanı

- 1) Terk edilme
- 2) Kuşkuculuk
- 3) Duygu yoksunluğu
- 4) Kusurluluk/utanç
- 5) Sosyal izolasyon

2.1.6.1.1. Terk Edilme Şeması

Güven alanında yer alan bu şema, evham bozukluğunun yakın ilişkilerde kendini gösterme şeklidir. Korku-endişe-öfke döngüsü hâkimdir, duygusal bağ kurmaya yönelik tutarsızlık vardır. İlişki ne kadar iyi gidiyor olsa bile; sevdiği insanın terk edeceği (ölecek, başkasını tercih edecek ya da uzaklaşacak) ve sonsuza kadar duygusal olarak yalnız kalacağına dair inanç vardır. En güçlü şema tetikleyicisi kayıp ve ayrılıklardır. Şemanın kökenleri; Bebek ile annenin tutarlı duygusal bağ kuramaması, duygusal olarak tutarsız bir çevre, kimsenin istikrarlı bir şekilde çocuğun yanında olamamasıdır. Çocuğun neler olduğunu tanımlayacak kelimeleri olmadan önce bu ortama maruz kalması nedeniyle yetişkinlikte bile o şema deneyimine bağlı düşünceler yoktur (Young, 1993; Bricker ve Young, 2012). Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde tutarlı ve istikrarlı partner ilişkisi yaşamakta zorlanma vardır. *Şemaya teslim var ise;* İlişkide olunan partner, uzun süreli bir bağlanma gösteremeyecek durumdadır. Sürekli yanında olmayı seçmek çocuklukta terk edilmeyi yeniden etkinleştirmeye sebep olur. *Şemadan kaçınma var ise;* İlişkiye girmeme, kaybetmek ve çok yakın olup incinmekten korkma. *Şemaya aşırı telafi var ise;* İlişkide olunan partner, uygun bir eştir ama kişi kıskanç ve sahiplenicidir. Bir taraftan sevdiği insanı kendinden uzaklaştırma diğer taraftan da ona yapışma döngüsü devam eder (Young, 2003; Bricker ve Young 2012; McLean ve arkadaşları, 2014).

2.1.6.1.2. Kuşkuculuk Şeması

Güven alanında yer alan bu şemanın özellikleri; İnsanlara karşı evham hissinin hâkim olması, her an kötü niyetli davranışlara maruz kalabilme

endişesi, çaresizlik, gerçek anlamda güvende hissetme becerisi geliştirememedir. Kuşkuculuk şeması yakın ve doyum sağlayan ilişkiler kurmayı engellerler. İlişkiler tehlikeli ve istikrarsız ortamlardır. Güvende hissedebilmek için alınan önlemlerden dolayı gerçekçi bir tehlikenin büyüklüğünü hesaplama becerisi geliştiremezler. Şemanın kökenleri; Aşağılayan, alay eden, eleştiren ebeveynin varlığı. Çevreye karşı aşırı şüpheli ebeveyn tutumlarını model almak. Fiziksel şiddet, tacize maruz kalmak. İnsanların kişiye onu kıran kelimelerle hitap etmesi sayılabilir (Young, 1993; Bricker ve Young, 2012). *Şemaya teslim var ise*; kişi kötü niyetli davranışlar bekler endişe yaşar, tacizkar eşler ve arkadaşlar seçer. *Şemadan kaçınma var ise*; Yakın ilişkiler kurmaz, korunur. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Çaresiz kalmamak için alarında bekler, hızlı tepki verir. Dokunulmaz olduğuna dair bir his ile yaşar. Tacizciye dönüşebilir, aşırı yüzleştirici olur (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012; McLean ve arkadaşları, 2014).

2.1.6.1.3. Duygusal Yoksunluk Şeması

Sevgi alanında yer alan bu şema ihmal edilmiş çocukların şemasıdır. Çok erken dönemde oluşur ve tanımlanması zordur. İçinde çok az düşünce barındırır. En yaygın ve en zor fark edilen şemalardandır. Boşluk hissi ile birlikte yalnızlık duygusu hakimdir (McLean ve arkadaşları, 2014).

İhmal 3 türlü yoksunluğa sebep olur:

- 1) Bakım yoksunluğu (yeme, içme, giydirme)
- 2) Empati yoksunluğu; dünyanı anlayan ve hislerini olumlayan birinin hayatında olmaması.
- 3) Korunma yoksunluğu; çocukken ihtiyacı olduğunda gidebileceği bir güç, rehberlik, yönlendirme yapacak birinin olmaması.

Şema kökenleri; anne ile kurulan ilişkidir. Anne soğuk ve sevgi vermeyen bir annedir, yeterli zaman ve ilgi vermez ya da çocuğunu kendi ihtiyaçları olan ayrı bir insan olarak görmek yerine kendisinin bir uzantısı olarak görür. Anne çocuğu duygusal olarak besleyemediğinde çocuk, annenin yoksunluğunun yasını tutarak büyür. Yası kalın bir öfke kabuğu ile kapatır. Baba da yoksun bırakıyor ise ilişkilerinde bu şemayı yeniden

yaşatabilirler (Young, 1993; Bricker ve Young, 2012). Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde özellikle kadın-erkek ilişkilerinde sorunlar görülür. *Şemaya teslim var ise*; Yanında olan ama verici olmayan soğuk, mesafeli ve bencil kişiler seçilir. Kişi sıcak ve vericiyken partner ben merkezidir. *Şemadan kaçınma var ise*; Ya bütünüyle ilişkiden kaçınılır veya kısa süreliğine ilişki yaşanır. Ayrılma hikayesi çöktür. *Şemaya aşırı telafi var ise*, Karşıt saldırıya geçer, ilişkilerde kişi çok ısrarcı olur. Bağlanmak ve yakınlık kurmak ile ilgili sıkıntıları vardır. Bu insanlar sevgiyi tanımayan insanlardır (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.1.4.Kusurluluk/Utanç Şeması

Sevgi alanında yer alan bu şemada kusurlu ve eksik olduğundan dolayı utanç duyma ve değersizlik ve sevmeye değer olmama inancı vardır (McLean ve arkadaşları, 2014). Kritik etken kusurun varlığı değil, ebeveynin ne hissettirdiğidir. Samimi ve içten olmamak bu şemanın yaygın örüntüsüdür. Şemanın kökenlerinde aşırı eleştirel ve cezalandırıcı ebeveyn ile büyümek, ebeveyn tarafından reddedilmek yatar. Kardeş veya akranlar ile olumsuz bir şekilde karşılaştırılma, tercih edilmeme. Ebeveyn tarafından duygusal, fiziksel, cinsel istismara uğratılma. Bu davranış şekillerine karşı öfke hissetmeden utanç ve üzüntü hissetme hakimdir (Young, 1993; Bricker ve Young, 2012). Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde *şemaya teslim var ise*; Eleştirel ve dışlayan arkadaşlar ve eşler seçme, kendini alçaltma, eleştirilmeye, küçük görülmeye, kötü davranılmasına izin verme, ilgilenmeyen kişileri çekici bulma vardır. Kendine güvenin olmaması ve güvensiz görünme, aşırı kırılganlık hakimdir. *Şemadan kaçınma var ise*; Gerçek duygu ve düşünceleri ifade etmekten kaçınma, alkol, aşırı yiyip içme, aşırı çalışma, yakın ilişkilerden tümüyle kaçınma vardır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; kişi mükemmeli oynayarak insanları eleştirir ve dışlar. Kendisini seven insanların değerini azaltır. Başarı ve statüye kendini adar. Romantik hisleri kaybolur, eleştirel ve küçümseyen bir tavra girer. Kusurluluk duygularını kapatmak için diğer şemalardan bir yol bulur. Haklılık (kibir ve her şeye hakkı varmış gibi hareket eder, para ve ün ile içindeki kusurluluk hissini yatıştırırlar) ve Yüksek standartlar(başarı ve statü için çabalar) geliştirir. Ve bir alanda üstün olmaya çalışır (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012; McLean ve arkadaşları, 2014).

2.1.6.1.5.Sosyal İzolasyon Şeması

Sevgi alanında yer alan bu şemanın özellikleri, diğer insanlardan 'farklıyım, iticiyim, uyumsuzum' inancının olmasıdır (McLean ve arkadaşları, 2014). Birincil duygu yalnızlıktır. Sosyal ortamlarda reddedilmiş hissetme vardır. Topluluk ve gruplara girildiğinde şema aktive olur. Birebir ilişkilerde çoğunlukla sıkıntı yaşanmaz. Tepki olarak Yüksek standartlar şemasını geliştirirler. Şemanın kökeninde çocukluğunda fiziksel, zihinsel, sosyal farklı bir özelliğin var olması ve akranlar tarafından istenilmeme, aşağılanma, alay edilme, dışlanma, özel bir yeteneğin olması, ailenin komşulardan veya çevredeki insanlardan farklı olması (ırk, etnik köken, din, eğitim, para, alkol, şizofreni), ailenin sık sık yer değiştirmesi, aşırı eleştiren anne-babanın olması bulunur (Young, 1993; Bricker ve Young, 2012). Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde *şemaya teslim var ise*; Topluluklarda benzerlikler yerine farklılıklara odaklanma, kendini başkalarından farklı hissetme, ortamdaki kopma ya da kendi dünyasına dalma, soğuk ve mesafeli görünme, kendi fikirlerini söyleyememe, yanlış bir şey söyleme ve yapma endişesini yaşama vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Sosyal durum ve ortamlardan kaçma, iş yerinde kaçınma davranışları sergileme vardır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Gruplara uyum için sürekli kendini değiştirme, ailesinden utanma, aile ile ilgili sırları saklama, kişinin doğasından kaynaklanan özelliklerini kabul etmekte zorlanma bunları değiştirmek adına çok uğraşma çabası vardır (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.2. Alan-2: Zedelenmiş Özerklik Ve Performans

- 1) Bağımlılık
- 2) Dayanıksızlık
- 3) Yapışıklık/Gelişmemiş Benlik-İçişçelik
- 4) Başarısızlık

2.1.6.2.1.Bağımlılık/Yetersizlik Şeması

Saygı alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde tek başıma yapamam, bir şeyler eksik ve yetersizim inancı, yetişkin dünyasında küçük bir çocuk olma hissi vardır. Kararsızlık belirgindir. Yetişkin yaşamın normal

sorumluluklarını alamamak, kendisine bakacak bir yetişkin olmadıkça kendini kaybolmuş çaresiz hissetmek, ebeveyn olarak gördüğü biriyle ilişki kurmak vardır. Şemanın kökenleri, erken yaşlar dayanır. Ya aşırı koruyucu (en yaygın) ya da yeterince korumayan ebeveynlerin varlığı ile büyümek. A) Aşırı koruyucu ebeveynler; Çocuğu bağımlı kılar, özgürlük vermezler, kendi kendilerine yetebilmeyi öğrenmelerini desteklemezler. Olduğundan küçükmüş gibi davranır, çocuğun yerine karar verir, hayatıyla ilgili bütün ayrıntılar ile ilgilenir, okul işlerini yapar ve sorumluluk az verirler. Aşırı kontrolcüdürler. B) Yeterince korumayan ebeveynler; Çocuk tek başına bırakılmıştır, erken yaşlarından beri kendi yaşının çok ilerisinde işlevsel olmak durumunda kalmıştır (Young, 1993; Bricker ve Young, 2012). Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde *şemaya teslim var ise*; Kişinin yerine karar veren, sorumluluk alan baskın ve güçlü eşler seçilir. Karar vermesi gereken durumlarda başkalarının fikrini sorar, kararın doğru olup olmadığına dair onay istenir. Terapistinin de onun adına karar vermesini ister. *Şemadan kaçınma var ise*; Yeni zorluklara girmez veya zor olduğunu düşündüğü görevlerden kaçır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; kişi karşıt bağımlılık geliştirir. Şema ile başarı ve tam bir bağımsızlık şeklinde başa çıkılır. Yetersizlik hislerinin temeli ile durmadan aşırı savaşıarak kimseden yardım istemediğini gösterme davranışı sergilenir, başa çıkabileceğinden daha fazla zorlukların altına girilir (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.2.2.Dayanıksızlık Şeması

Güven alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde gerçekçi tehlike seviyesi ile aynı oranda olmayan genel bir güvensizlik hissi vardır. Kişi bununla başa çıkmak için yeterince dayanıklı değildir. Felaketleştirme bilişsel anlamda yoğundur (Bricker ve Young, 2012). Birincil duygular kaygı (korku-endişe) ve çaresizliktir. Korkulan olayın olma olasılığı abartılır. Kişinin neden korktuğu şemanın çeşidine göre değişir; a) Sağlık ve Hastalıklara karşı. b) Tehlikelere karşı (doğal afet, trafik kazası) c) Maddi konulara karşı d) Kontrolü kaybetmeye karşı e) Hukuksal konulara karşı. Felaketleştirme dayanıksızlık şemasının her çeşidinde vardır. Kaçma bu şemayı pekiştirir. Şema kökenlerinden en yaygın olan ebeveynler ile aynı şemaya sahip olunmasıdır (model alma yoluyla öğrenme). Dayanıksızlık algısı aynı şemayı taşıyan

ebeveyn ile yaşayarak ve onu gözlemleyerek öğrenilir (Young, 1993). Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde *şemaya teslim var ise*; İlişki boyutunda güvence arama, aşırı bağımlı duruma gelme, sağlık ve olası bir hastalık hakkında gereksiz tetkik yaptırma ve sık doktora gitme, gazetelerde felaket haberlerini okuma, bunların karşısına çıkmasını bekleme, psikosomatik (ülser, grip, egzama) hastalıklara karşı yatkın olma ile kendini gösterir. *Şemadan kaçınma var ise*; Tamamen güvenli olmayan yerlere gitmeme, sosyal hayat ve ailenin hayatını kısıtlama, doktora gitmekten kaçınma, kariyer değişimi yapmaktan çekinme vardır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Tehlikelere aldırılmaz bir tutum içine girme, tehlikeleri kontrol etmeye çalışma, sayma, kontrol etme, temizleme gibi hayatı güvenli yapmak için uygulanan obsesif kompulsif ritüeller sergilenir (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012; McLean ve arkadaşları, 2014).

2.1.6.2.3.İç İçelik/Yapışıklık Şeması

Saygı alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde tam bireyselleşememe, normal sosyal gelişim gösterememe, diğerleri ile (genellikle ebeveynle) abartılı duygusal bağlanma vardır (Rafaeli, 2011). Kişi gelişmemiş benlik sahibidir, yaşamındaki önemli olan biri ya da birilerine karşı aşırı ilgilidir, kurduğu ilişki örüntüsü "yapışık" şeklinde tariflenir. Şemanın kökenlerinde ebeveynlerin aile dışı etkinlikler konusunda kişiyi desteklememesi, ebeveynlerin aşırı kaygılı olması ya da iç içelik şemasına sahip olması vardır. Yetişkinlikteki örüntüsünde *şemaya teslim var ise*; kişi yetişkin olmasına rağmen kendisine yapışacak birini ya da koruyacak güçlü ve dominant kişileri seçer, kişisel ihtiyaçları için bir şey yaptığında suçluluk hisseder. *Şemadan kaçınma var ise*; İlişkilerden kaçınır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Onun için önemi olan insanlara sürekli karşı çıkar (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.2.4.Başarısızlık Şeması

Saygı alanında yer alan bu şema özelliklerinde akranlara karşı kendini başarısız hissetme, beceriksizlik, yeteneksizlik inancı vardır (McLean ve arkadaşları, 2014). Ya gerçek başarı seviyesi kendi potansiyelinin altındadır ya da çok şey başardığı halde kendini sahtekâr gibi hissetme vardır.

Şemanın kökenleri çocuklukta başarısızlık yatar. Okulda sporda performansını çok eleştiren bir ebeveyn vardır. Ebeveynler çok başarılıdır ve kişi hiçbir zaman onların yüksek standartlarına ulaşamadığına inanır. Akranlar ya da kardeşlerle karşılaştırılma diğer bir etkidir. Ebeveynlerin yeterli sınırlar koymaması, sorumluluk almayı öğretmemiş olması da etkilidir (Young, 1993). *Şemaya teslim var ise*; Gerçek kapasitesinin altında ya da başarmasının imkânsız görüldüğü kariyer hedefi belirleme, olayları ve durumları çarpıtma, olumsuzlukları abartma ve olumluları küçültme vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Kişiyi diğerlerinden geri tutan şey 'kaçınma'dır. Bilgisini genişletmek ve kariyerinde ilerlemek için gerekli olan adımları atmaktan kaçınır. *Şemanın aşırı telafisi var ise*; Erkek ise ergenlikte isyankârlık benimsenebilir, farklı rollere kendini kaptırır. Kadın ise başarılı eşler seçebilir (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.3.Alan-3: Zedelenmiş Sınır Alanı

- 1) Haklılık Şeması
- 2) Yetersiz Özdenetim Şeması

2.1.6.3.1.Haklılık Şeması

Sabır alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde istediği her şeye sahip olabileceği inancı hâkimdir. Yaşamın içindeki sınırları kabullenme yeteneği sorunludur (McLean ve arkadaşları, 2014). Üç tipte görülür. a) Şımarık haklılık; Talepkarlık ve kontrolcülük vardır. Başkalarının duygularına karşı çok az empati duyma, bu yüzden umursamaz hatta tacizkar olma, kendini ayrıcalıklı hissetme vardır. b) Bağımlı haklılık; Zayıf, yetersiz, ihtiyaç içinde kişi rolüne bürünme, başkalarına bağlı olmaya hakkı olduğunu düşünme vardır. c) Dürtüsel haklılık; Davranış ve duygularını kontrol edememe, disiplinsizlik, öfke kontrolünde zorlanma vardır. Haklılık şemasının kökenlerinde a) Şımarık haklılıkta ebeveynlerin zayıf sınırlar koyması, çocuk üzerinde yeterli disiplin ve kontrolü sağlamama, çocuğun ebeveyni kontrol etmesi vardır. b) Bağımlı haklılıkta ebeveynlerin günlük sorumlulukları, kararları, zor işleri çocuk için üstlenmesi, çevreyi güvenli ve korunaklı hale getirmesi çocuktan beklentinin az olması çocuğun da bu derece ilgiyi talep

etmeye başlaması vardır. c) Dürtüsel haklılıkta ise ebeveynler tarafından çocuğa engeller karşısında baş etme yeteneği kazandırılmamıştır. Sorumluluk bilinci ve görev tamamlama gelişmemiştir. Ebeveynler de duygularını ve dürtülerini kontrol etmekte zorluk yaşıyor olabilirler (Young, 1993; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.3.2.Yetersiz Özdenetim Şeması

Sabır alanında yer alan şemanın özelliklerinde günlük eylemleri yapmaya kendini zorlayamama, hedefe ulaşılamazsa çabuk vazgeçme, uzun vadeli hedeflere ulaşabilmek için anlık zevkleri ertelemekte zorluk yaşama, duygu ve dürtülerini ifade etmede yoksunluk vardır (Rafaeli, 2011; McLean ve arkadaşları, 2014). Şemanın kökenlerinde sınırlar ve kendini kontrol yeteneğini geliştirmekte yetersiz anne baba tutumları olması veya abartılı kontrolün hâkim olduğu aile ortamının varlığı görülür. Yetişkinlikte görünümünde *şemaya teslim var ise*; günlük işleri kolaylıkla bırakma, duyguların kontrolünü kaybetme, zevk ve haz için istediklerini yapma vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Sorumluluk alma ve görevlendirilmekten kaçınma vardır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Aşırı disiplinli olma vardır (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.4. Alan 4- Diğer Yönelimlilik Alanı:

- 1) Boyuneğicilik
- 2) Fedakârlık
- 3) Onay arayıcılık

2.1.6.4.1.Boyun Eğicilik Şeması

Saygı alanında yer alan bu şema iki şekilde ortaya çıkabilir: a) İhtiyaçlarını istek ve tercihlerini bastırma b) Duygularını özellikle öfkeyi bastırma. Bu şemaya sahip birey genellikle kendi gereksinimleri ve hislerinin başkaları için önemsiz ya da geçersiz olduğu görüşündedir. İtaat etme ve memnun etme eğilimi ile tuzağa düşme hissi ile baş ederler. Bu şema kişi de öfke birikimine neden olur (Rafaeli, 2011). Her zaman diğer insanların istekleri kişinin kendisinininkinden önce gelir. Özgürlüğünün kısıtlanmasına neden olur, çünkü

bütün seçimleri diğerleri tarafından söylenir. Diğer insanların isteklerine sınır koymakta zorlanma, hayır demekte zorlanma belirgindir. Şemanın kökenlerinde ailenin kişiyi hayatının her alanında himaye altına alarak kontrol etmeye çalışması, onların istediği gibi davranılmadığında cezalandırılma, tehdit edilme, fikir ayrılığına düştüğünde duygusal olarak yoksun bırakılmış ve duygusal bağları koparılması vardır. Çocukluğunda ihtiyaçlarına, fikirlerine, haklarına saygı duyulmadığını hissetmiştir (Young, 1993; McLean ve arkadaşları, 2014). Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde *şemaya teslim var ise*; Baskın ve her şeyin kendi istediği şekilde gitmesini isteyen, agresif eşler seçilir. Eşin öfkesinden kaçınmak için her şeyi yapma, eşe bağımlı olma veya kontrolcü ve muhtaç eşler seçme vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Kendini savunamayacağı insanlarla dostluk kurmaktan kaçınma, pasif agresif şekilde davranma, ihtiyaçları ve istekleri ifade etmeme vardır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; İsyankârlık, itaatsizlik ve asilik vardır. Öfke her an ortaya çıkmaya hazırdır, çoğunlukla kişi gergindir. Otorite figürleri ile sorunlar yaşanır. Başkalarını kontrol etme, otoriter davranma vardır (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.4.2.Fedakârlık Şeması

Güven alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde aşırı vicdan hakimdir. Kişi karşısındaki acısına aşırı duyarlıdır. Toplumsal şema özellikle kadınlarda pekiştirilir. Başkalarının ihtiyaçlarından kendisinininkine sıra gelmez. Yaptıklarının karşılığını görememeden dolayı da öfke duygusu belirgindir (McLean ve arkadaşları, 2014). Şemanın kökenlerinde aşırı verici, başkaları için kendi isteklerinden vazgeçen ebeveynler vardır. Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde *şemaya teslim var ise*; Kendisine sırtını dayayanları çekici bulma, başkalarına birçok şey verip karşılığında bir şey istememe, bencil kişilerden etkilenme ve bu kişileri eş olarak seçme vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Verme ve alma gerektiren durumlardan kaçınma vardır. *Şemaya teslim var ise*; Alma yönünde söylemler sergileme, talep etme vardır (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.4.3. Onay Arayıcılık Şeması

Sabır alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde koşullu sevilmiş çocuk olma vardır. Takdir görme, başkalarının olurunu alma kişi için çok önemlidir. Kendilik duygusu ve öz saygı başkalarından alınan tepkilere bağlıdır. Genellikle başkalarının onayını almak, tanınmak için mevki, para, başarı ve dış görünüm ile fazlaca meşgul olma eğilimi gösterilir (Rafaeli, 2011; McLean ve arkadaşları, 2014). Şemanın kökenlerinde ebeveynlerin koşullu sevgi verdiği aile ortamı vardır. Sevgi almak için iyi bir şey yapmanın gerektiği bir ortamda büyünmüştür. Şemanın yetişkinlikteki örüntüsünde *şemaya teslim var ise*; Başkaları tarafından beğenilmek ve kabul görmek için yoğun çaba sarf etme, başkalarını etkilemek için hareket etme vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Onların onayını alamama korkusuyla hayran olunan bireylerle ilişkilerden kaçınılır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Takdir edilen bireylerin kınamasını almamak için her türlü yola başvurulur (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.5. Alan-5: Aşırı Tetikte Olma Ve Bastırılmışlık Alanı

- 1) Karamsarlık Şeması
- 2) Duyguları Bastırma Şeması
- 3) Yüksek Standartlar Şeması
- 4) Cezalandırıcılık Şeması

2.1.6.5.1. Karamsarlık Şeması

Güven alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde aklına gelen düşünceler ile gerçek dünya arasında bir bağın varlığına inanma vardır. Düşünce gücü ile dış dünyayı etkileyebilirim inancı, yani aklıma gelen şey başıma gelir inancı vardır. Hayatın olumlu yönleri yerine sıklıkla olumsuz yönlerine odaklanılır. Şemanın kökenlerinde olabilecek ya da başa gelebilecek olayların tamamen olumsuz yönlerine odaklanmış bir aile ortamı vardır (Rafaeli, 2011; McLean ve arkadaşları, 2014). Şemanın yetişkinlikteki görünümünde *şemaya teslim var ise*; Olumlu olaylar küçültülür, olumsuzluklar abartılır; en kötüyü bekleme ve hazırlanma vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Alkol madde kullanımı. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Polyannacılık hoş

olmayan gerçekleri inkâr etme belirgindir (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.5.2.Duyguları Bastırma Şeması

Sevgi alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde duygularını diğerlerine göstermekten utanma vardır. Duyguları önemsemeyip rasyonelliği ön plana çıkartma belirgindir. Şemanın kökenlerinde ailede kurallara uyma ve yanlışlardan kaçınma yoğundur. Duygularını bastıran ebeveynler vardır. Spontane duyguları engellerler. Bunu da genellikle dürtü kontrollerini kaybetmekten ve eleştirilmekten kaçınmak için yaparlar. *Şemaya teslim var ise*; Çoğunlukla kuralcı ve kontrolcü kişileri eş olarak seçme, durgun, duygusal, sakin ve çok kontrollü hareket etme, kendiliğinden olan duygu ve davranış sergilememe vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; İnsanlarla tartışılacağı ve duyguların ifade edileceği durumlardan kaçınma ya da serbest hareket gerektiren aktivitelerden kaçınma vardır. *Şemanın aşırı telafisi var ise*; Zoraki ve anormal görünse bile coşkulu ve abartılı duygularını yaşama, davranışlar sergileme belirgindir (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.5.3.Yüksek Standartlar Şeması

Sabır alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde hiçbir zaman yeterince iyi olmuyor düşüncesi hâkimdir. Eleştirilme ve utanç duygusu yaşamamaya dair baskı vardır. Sürekli ilerlemek için kendini zorlama vardır. Kişi sürekli standartlarını tutturamadığı için gergin ve huzursuzdur. Mükemmellik duygusunu yakalamanın mümkün olduğuna inanılır. Şemanın kökenlerinde eleştirel dili olan beklentileri yüksek ebeveynlerin varlığı belirgindir. Ebeveynin kendisi mükemmeliyetçi, düzenli, statü düşkünü yüksek başarılı olabilir. Onun tutum ve davranışlarını gözlemleyerek de öğrenilebilir (Young, 1993; McLean ve arkadaşları, 2014). *Şemaya teslim var ise*; kişinin hayatı iş olur, mükemmel eşi ister, bir ilişkiye girdiğinde aşırı eleştirel ve beklentili olabilir. Yüksek standartlar şeması olan yetişkinler genellikle oldukça başarılı olmalarına rağmen çocukluk hikâyelerinde nadiren başarı duyguları vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Erteleyen kişi karakteri belirgindir. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Rahat ve kolay insanlara ilgi duyar. Standartların peşinden

gitmesi, aşk, barış, mutluluk, gurur ve rahatlama gibi olumlu duyguları yaşamasına engel olur. Gerginlik, endişe, hayal kırıklığı, baskın ruh halidir. (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.1.6.5.4.Cezalandırıcılık Şeması

Güven alanında yer alan bu şemanın özelliklerinde adalet, doğrular, kurallar ve hata konusunda ileri derecede hassasiyet vardır. Kurallara mutlaka uyulmalı, uymayanlar cezalandırılmalı inancı belirgindir. Ceza hem kendine hem diğerine karşıdır. Affetmeye gönülsüzlük ve öfkelenmeye eğilim vardır (Rafaeli, 2011; McLean ve arkadaşları, 2014). Şemanın kökenlerinde hatalar karşısında tahammülsüz, cezalandırıcı ebeveynler tarafından yetiştirilme vardır. Şemanın yetişkinlikteki görünümünde *şemaya teslim var ise*; Kendine benzer şekilde cezalandırıcı özellikteki kişileri eş olarak seçme, kendine ve başkalarına sert ve cezalandırıcı davranma vardır. *Şemadan kaçınma var ise*; Cezalandırılma korkusu ile başkalarından kaçınma vardır. *Şemaya aşırı telafi var ise*; Aşırı affedici davranma, aşırı verici, aşırı kuralcı, aşırı cezacı davranma vardır. Bu şemaya sahip kişiler kendileri dâhil standartları karşılamayan insanlara öfkelenirler. Hataların arkasındaki insani kusurlar, niyet ya da hafifletici nedenler üzerinde durmazlar (Young, 2003; Bricker ve Young, 2012).

2.2.Ebeveyn Tutumu

Ebeveynlik ve ebeveyn tutumu kavramları pek çok kez araştırılmıştır. Günümüz koşullarında kapsamı genişletilmiş olarak ebeveynlik yeniden tanımlanmıştır. Hatta çocuğun gelişim evrelerine göre farklı ebeveynlikler olduğu, hepsinin kendi içerisinde avantajlı ve dezavantajlı yönleri olduğu vurgulanmıştır. Ebeveynler, çocuklarının hayatta kalmaları, sosyalleşmeleri ve eğitimleri için onlara yatırım yaparlar. Ebeveynliğin bilimsel analizi ayrıca ebeveynlik uygulamalarının çocuğu nasıl ve neden etkilediğine ışık tutmaya yardımcı olmuştur. Ebeveynlikteki farklılıkları anlamak için, birden çok alan hakkında bilgi gerekir, ailedeki her bireyin biyolojik ve psikolojik özelliklerini içeren, ebeveynlerin köken ailelerindeki ilişkilerin kalitesi, ebeveynler arasındaki ilişkinin niteliği, rol dağılımı, iletişim biçimleri ve ebeveynlerle her çocuk arasındaki ilişkilerin kalitesi ve çekirdek aile üyeleri ile aile dışındaki

kilit bireyler veya kurumlar arasındaki ilişkilerin kalitesi (arkadaşlar, akranlar, iş, çocuk bakımı, okul, etnik yapı, kültür) sürece etki etmektedir. Aile içi ebeveynlik deneyimleri, bu gelişim alanlarının her birinde büyüme üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Ancak ebeveynlik aynı zamanda yetişkinliğin kritik bir bileşenidir. Gerçek şu ki “bir kez ebeveyn olan daima ebeveynidir” (Bornstein, 2007). Çocuklarda davranışsal ve duygusal sorunların gelişimine katkıda bulunan potansiyel olarak değiştirilebilecek en güçlü risk faktörü, çocuğun aldığı ebeveynlik kalitesi olarak kabul edilir. Ebeveyn-çocuk etkileşimleri benlik saygısı, akademik başarı, bilişsel gelişim ve davranış gibi birçok farklı gelişim alanını etkiler. Ebeveynler, çocukları için mümkün olan en iyi ortamı sağlamak arzusuyla, sıcaklık, duyarlılık ve destek atmosferini koruyarak, çocuklarını aile ve sosyal sisteme entegre etmek için disiplin taleplerini olgunluk göstererek dengelemelidir. Ebeveyn duyarlılığı bilişsel gelişim için de önemlidir (Drummond, 2010).

Ebeveynler aynı zamanda birer insan şekillendiricisi görevindedirler. Bir aile kurmak, dünya üzerindeki en zor, en karmaşık iştir. Ailelerin hepsinde aynı temel güçler etkilidir: Özdeğer, iletişim, kurallar ve toplumsal bağlar. Bütün sorunlu ailelerde şu noktalar dikkat çekmektedir: Özdeğer düşük, iletişim dolaylı ve belirsiz olduğu gibi dürüst de değil, kurallar katı, zalim, tartışmasız ve uzun ömürlü, ailenin toplumla ilişkileri suçlayıcı, korkulu ve yatıştırıcı. Anne babadan oluşan çocukları birlikte yetiştiren normal ailelerde; eşlerden birinin ölüm, boşanma, terk etme gibi herhangi bir nedenle aileden koptuğu tek ebeveynli ailelerde veya ebeveynlerin üvey, hami ya da eşcinsel olduğu karışık ailelerde veyahut da grup halindeki yetişkinlerin grup halindeki çocuklarla ilgilendiği kurumsal komünal ya da geleneksel geniş ailelerde, yukarıda sözü edilen kritik noktalar her zaman geçerlidir. Bugün çocuklar birçok farklı ortamda büyümektedir (Satir, 2001).

Ebeveynler, çocuklarıyla ilgili beklenti ve ideallere sahiptir. Bunlara ulaşmak için farklı yöntemler geliştirir ve uygularlar. Bu da farklı çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına neden olur ve çocuğun tutumlarını şekillendirir (Demir, 2007). Ebeveyn tutumları, çocuğun ihtiyaçları ve ebeveynlerin beklentilerine göre şekillenir. Bu alanda yapılan çalışmalarda ebeveyn tutumları farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Başlıca göze

çarpanlar: demokratik, dengeli, yetkeci (otoriter), ihmalkâr, reddedici, koruyucu, ilgisiz, izin verici, tutarsız, yönlendirici, yeterince iyi, düşkün, güvenilir, etnik azınlık şeklinde olanlardır (Sak, 2015).

Ebeveyn çocuk ilişkisi en temelde ebeveynin çocuğa yönelik tutumuna bağlıdır. Çocuk doğmadan önce hatta gebelikten önce bu tutum oluşmaya başlar. Doğumdan sonra ise bebeğin mizacı, ebeveynin kişilik yapısı, içinde bulunulan toplum ve çevre koşulları ebeveyn ile bebek arasındaki ilişkiyi şekillendirir. Bu çalışmada algılanan ebeveyn tutumu incelenmiştir. Yetişkinlere, çocukluk dönemindeki ebeveynlerinin tutumlarını nasıl algıladıklarına yönelik sorular yöneltilmiştir. Bu tutumlar aşırı koruyucu, reddedici tutumlar ve duygusal sıcaklık olmak üzere üç ana boyutta değerlendirilmiştir. Duygusal sıcaklık boyutu anne babanın kabullenici, destekleyici ve değer veren tutumlarına karşılık gelirken, aşırı koruyuculuk boyutu çocukların güvenliği için fazlasıyla endişeli tavırlara, reddediciler boyutu ise eleştiri ve yargılamanın hâkim olduğu tutuma denk düşmektedir.

2.2.1. Duygusal sıcak (emotional warmth) ebeveyn tutumu

Bu tutumdaki anne babaların çocuklarının benlik saygıları iyidir. Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarına yapması gerekenleri sevgiyle nazikçe ifade ederken, uygunsuz bir davranışla karşılaştıklarında o davranışın yanlışlığını çocuklarına nedenleriyle izah ederler. Hoşgörülü ve tutarlıdır. Kabul edici, destekleyen ve değer veren tutum sergilerler. Koşullu sevgi ve saygı değildir, her koşulda çocuklarının ihtiyaçlarını karşılarlar. Düşünerek hareket eder, sabırlı, sıcak ve duyarlı davranırlar (Demir, 2007).

2.2.2. Aşırı Korumacı (overprotection) ebeveyn tutumu

Çocukların güvenliğine yönelik endişeli yaklaşıma sahip ebeveynlerdir. Aşırı korumacı tutuma sahip ebeveynler çocuklarının kendileri olmasına izin vermezler, sürekli her hareketlerine karışırlar, yapmaları ve yapmamaları gereken hareketleri sürekli söyleyerek onlara sınırlamalar getirirler. Çocuklar kendilerini sürekli korunmaya muhtaç hisseder ve yeniliklere, girişimlere karşı duyarsız olurlar. Çocuklar yek başlarına sorumluluk almaktan kaçınırlar, cesaret eksiklikleri göze çarpar. Çocuğun yapabileceklerini de ebeveynler yapar, çocuğun kas becerileri dahi gelişemez ve baskılanır.

Bireyselleşemeyen, bağımsızlaşamayan, girişim kabiliyeti kısıtlı, koruyucu arayan arayan, öz güveni düşük, sorumluluk alamayan, pasif, silik bireyler görünümündedirler (Doğru, 2017). Özerk düşünce ve özgüven geliştirmeleri engellenmekte, okula uyum sağlamada zorlanan utangaç bireyler olmaktadır (Sak, 2015).

2.2.3.Reddedici (rejection) ebeveyn tutumu

Eleştirel ve yargılayıcı bir tutum vardır. Çocuklarının bedensel ve ruhsal gereksinimlerini karşılamayan, düşmanca tavır ve tutum sergileyen ebeveynlerdir. Bu ortamda büyüyen çocuk, agresif, korkak, yardımlaşma hissi gelişmemiş, kırılabilir, kendinden zayıf olanlara karşı düşmanca tepkiler veren kişiye dönüşür. İçten içe ebeveynlerine karşı düşmanlık duyguları besleyebilirler. Özgüvenleri gelişmemiştir, anne babaları tarafından yalnız bırakılmışlardır (Doğru, 2017).

2.3.Cinsel Tutum

İnsan cinselliği, belirli cinsel davranışların fiziksel özelliklerini ve kapasitelerini, psikososyal değerleri, normları, tutumları ve bu davranışları etkileyen öğrenme süreçlerini içerecek şekilde tanımlanabilir. Aynı zamanda cinsiyet kimliği duygusunu ve bireyin toplum bağlamında kadın ve erkek olarak kendisi ve diğerleri hakkındaki tutum, kavram ve davranışları içerir. Sağlıklı cinsellik, kendiliğin bütünleşmesidir (Brown, 2000). Cinsel tutum cinsel eylemin başlamasından uygulanıp bitimine kadar geçerli bir organizasyondur. Cinsel eylemi tamamlayabilmek için uygun nesnelere ve uyarıların seçilip başarılı bir deneyim elde edilmesi için dayanak noktalarını belirler. Cinsel eylem gelişen, değişikliğe uğrayan, dinamik ve aktif bir süreçtir. Cinsel tutum cinsel eylemin ürünü olmakla birlikte kendinden sonraki deneyimler için de yönlendirici bir unsurdur.

Pek çok faktör gençlerin cinselliğe yönelik tutumlarını etkilemektedir: ebeveynler, medya, toplumsal normlar, din ve kültür, bunlar cinsel davranışlarını etkiler (Capote, 2016). Ebeveynler ve diğer aile üyeleri, hem seks hakkında doğru bilgi sağlayarak hem de sorumlu cinsel karar alma becerilerini geliştirerek ergenlerin sağlıklı cinsel yetişkinlere

sosyalleşmesine yardımcı olacak eşsiz bir konumdadır. Gençlerin cinsel tutumlarının ortaya çıkmasında aile kilit rol oynamaktadır (By Kim, 1998). Akranların etkisi de aile kadar, yadsınamayacak düzeyde yüksektir. Akranlar ayrıca birbirlerinin cinsel açıdan onaylayıcılık tutumlarını etkilemektedir. Cinsel aktivitelere katılan gençlerin çoğu zaman akranlarının çoğunun aynı zamanda cinsel aktivitelere de katıldığına inandıklarını bildirdiğini göstermiştir. Herkesin yaptığına ve azınlığın parçası olduğuna inanan gençler, cinsel eyleme yönelmektedir. Cinsel içerikli web sitelerine maruz kalma ve pornografi kullanımı onaylayıcılığı artıran bir diğer faktör olarak bulunmuştur (Capote, 2016). Cinsellikle ilgili bilgiler, kültürel değerler yargılar ebeveynler tarafından küçük yaştan itibaren çocuklara aktarılmaktadır. Ergenlik döneminde aileler daha çok kısıtlayıcı bilgiler aktarmakta, cinsel ilişkiyi önleme ve geciktirmeye yönelik söylemlerde bulunmaktadır (Ebeoğlu, 2017). Cinsellikle ilgili yapılan araştırmalar, ergenler arasında cinsellik ve AIDS hakkında daha fazla bilgi sahibi olmanın riskli cinsel davranışları azalttığını tespit etmiştir. Genel olarak, annenin, cinselliği ergenlerle, babadan daha sık konuştuğu bulunmuştur. Bununla birlikte, bu ebeveyn cinsiyet farkı genellikle ergenin cinsiyetinden etkilenir: Anneler, kızlarıyla oğullarından daha sık iletişim kurarlar. Babalar kızlarıyla seks hakkında nadiren iletişim kurarken; anneler ve babalar, seks ile oğullarıyla yaklaşık eşit oranda konuşmaktadır. Ebeveyn ve ergen arasında AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar, en çok konuşulan konularken mastürbasyon, fiziksel ve cinsel gelişim en az tartışılan konular olmuştur (By Kim, 1998).

Çağ, kuşak ve zaman periyodu da cinsel tutumları etkilemektedir. 1970'lerden 2010'lu yıllara gelindiğinde kuşakların cinsel tutumlarında değişiklikler olmuştur. Evlilik dışı ilişki, artmış partner sayısı, hemcinsle ilişki oranları kuşaklar arasında farklılıklar göstermektedir. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve AIDS tutumlarının değişmesini etkileyen faktörlerdendir. Hem kuşak hem de yaş etkilerini gösteren bulgular, kültürel açıdan yetkin müdahalelerin önemini ve müdahale geliştirme ve uygulamadaki nüfusu hedeflemeyi vurgulamaktadır. Cinsel eğitim programlarının geliştirilmesinde kuşak farklarını dikkate almak, kişinin içinde bulunduğu yaş aralığını hesaba

katmak, cinsel tutum ve davranışları doğru bir şekilde temsil etmek ve biçimlendirmek kritik öneme sahiptir. Farklı değerlerdeki cinsel tutum ve davranışların incelenmesinde cinsel değer ve davranışların geliştirildiği kültürel bağlamı anlamak ve hesaba katmak gerekmektedir. Kısacası bu bulgular, cinsel eğitim ve cinsel sağlık müdahale programlarının geliştirilmesinde ve uygulanmasında cinsel tutum ve normlardaki kuşak, yaş, cinsiyet ve ırk / etnik kökene göre değişkenliğin göz önünde bulundurulması gerektiğini göstermektedir (Twenge, 2012). Cinsel tutum ve davranışı etkileyen unsurlardan biri de etnik kökene olan bağlılıktır. Bazı çalışmalarda etnik kimlik, benlik saygısı, ulusal kimlik anlayışının da cinsel tutumları ve riskli cinsel davranışları etkilediği tespit edilmiştir. Kondom kullanımı, doğum kontrolüne bakış açısı ve AIDS korkusu etkilenen alanlar olmuştur (Graciela, 2009). Cinsel tutumları etkileyen bir diğer önemli kavramlar din ve aşk tutumlarıdır. Hem dini inanç hem de aşk önemli ve yoğun kişisel deneyimlerdir. Ayrıca, din ve cinsellik birbiriyle ilişkili ve seks ile aşk birbiriyle ilgili olduğu için, din ile aşk arasındaki bir ilişkiyi önceden tahmin etmek mantıklıdır. Filozoflar ve ilahiyatçılar, din ve aşk arasındaki güçlü bağları uzun zamandır anlasalar da, psikologlar, samimi romantik ilişkilerde din ve aşkı çok az ortak olarak araştırdılar (Hendrick, 1987b).

Onaylayıcılık cinsel tutumu cinsel karar vermede önemlidir, çünkü insanların seks hakkında nasıl düşündüklerini ve hangi davranışları uygulayabileceklerini belirlerler. Onaylayıcı cinsel tutum biri bu faaliyetlerde bulunsun ya da bulunmasın geçici seks ve birden fazla partnerle seks ile ilgili hoşgörülü tutumlar olarak tanımlanır (Capote, 2016). Doğum kontrol davranışı, cinsel tercihlerin onaylanması, kendine ve beden imajına duyulan güven, aileden erken cinsellik eğitimi, cinsel standartlar ve davranış arasındaki uyuma ve ikili bağlılığın derecesi üzerine odaklanılmasını kapsar. Araştırmalar, romantik ilişki, cinsel ilişki ve doğum kontrol davranışı arasında sıkı bağlantılar olduğunu göstermiştir. Romantik ilişkilerin istikrarlı ve ciddi olması, doğum kontrol yöntemlerinin sürekli kullanılma şansını arttırmıştır. Ancak istikrar ve süre, romantik, cinsel bir ilişkinin tek boyutu değildir. Bir kadının hem kendisi hem de yakın ilişkileriyle ilgili düşünceleri ve hisleri, doğum kontrol davranışlarıyla ilgili olabilir. Ayrıca, doğum kontrolünün (cinsel

sorumluluk) ve paylaşımın (idealist cinselliğin) cinsel tutum tarzlarının, güvenilir kontrasepsiyonla doğrudan ve pozitif olarak ilişkili olması beklenmektedir. “Doğum kontrolü” doğası gereği sorumluluk (ve dolayısıyla güvenilir kontrasepsiyon) anlamına gelir ve Paylaşım'da ortaya çıkan duygusal yatırım aynı zamanda birinin partnerine karşı daha büyük sorumluluk almasıyla ilgili olabilir (Adler, 1991).

Hendrick'ler aşk stilleri, dini inançlar ve cinsel tutumların birlikte değerlendirildiği çalışmalarla cinsel tutum ölçeğini geliştirmişlerdir. Bu ölçeğin son hali dört boyut içermektedir: Onaylayıcılık (geçici, suçsuz cinsellik), Doğum Kontrol (sorumlu ancak yargısız cinsellik), Paylaşım (idealize edilmiş cinsellik), ve Araç (manipülatif, biyolojik cinsellik) (Hendrick, 1987a). Onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme kişinin kendini merkeze aldığı, paylaşım ve doğum kontrolü ise cinsel eşini ve ilişkiyi merkeze aldığı bir tutumdur.

2.3.1.Onaylayıcılık (Permissiveness) Cinsel Tutumu

Gelişigüzel cinsellik, geçici, suçsuz seks olarak tanımlanmıştır. Seks, sevmediğin biriyle daha eğlencelidir. Seks için bağlanmanın gerekip gerekmediği, rastgele birisiyle, çok sayıda kişiyle, tek gecelik, kuralların olmadığı, özgürce, fiziksel rahatlama için cinsellik yaşamının kabul edilebilirliği ölçülmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanların bu görüşlere katılmıyor olmayı işaret ettiği bilinmelidir. İzin vericilik düzeyinin yüksek olduğu, kuralsız cinsel tutumun hakim olduğu durumda ölçekten düşük puan alınmaktadır.

2.3.2.Doğum Kontrolü (Birth Control)

Sorumlu ve hoşgörülü cinsellik, sorumlu ancak yargısız cinsellik olarak tanımlanmıştır. Doğum kontrolünü kadın ve erkeğin sorumluluğunda gören cinselliğin ölçüldüğü sorular yöneltilmektedir. Sorumluluk sahibi tutumu gösteren alandır. Ölçekten yüksek puan almak bu görüşlere katıldığı anlamına gelmektedir.

2.3.3. Paylaşım (Communion)

İdealist cinsellik olarak tanımlanmıştır. Seks iki ruhun birleşmesi, en yakın iletişim tarzı, en üst düzeydeki insan etkileşimi, yaşamın çok önemli bir parçası, yoğun ve insanı ezip geçen bir yaşantı olarak değerlendirilmektedir. Bütünlük hissinin vurgulandığı cinsel tutumdur. Ölçekten yüksek puan alınması bu görüşlerin kabul edildiği anlamını taşımaktadır.

2.3.4. Araç Olarak Değerlendirme (Instrumentality)

Biyolojik ve faydacı cinsellik, manipülatif, biyolojik cinsellik. Seks, öncelikle başka bir insandan zevk almak, kendi zevkine odaklanmak, fiziksel bir ihtiyaç, esasen yemek yemek gibi bir beden işlevi olarak algılanmaktadır. Bedene, haz ve ihtiyaçlara indirgenmiş cinsel tutumu tanımlar. Ölçekten yüksek puan alınması bu görüşlere katılmıyor olmayı işaret etmektedir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Literatürde erken dönem uyumsuz şemalar, ebeveyn tutumları ve cinsel tutum üzerine olan etkilerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Erken dönem uyumsuz şemaların oluşumuna neden olan ebeveyn tutumları üzerine yapılan çok sayıda çalışma vardır. Cinsel tutumları etkileyen faktörlerden olan ebeveyn tutumları da farklı çalışmalarda incelenmiştir. Bu bölümde yurtdışında ve Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Soygüt ve arkadaşlarının (2008) yaptıkları çalışmada şema oluşumu ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiş, ebeveyn tutumlarının kimlik gelişimi, duygu, davranış ve beden duyuları üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Young ve arkadaşları tarafından geliştirilen ebeveynlik ölçeğinin uyarlandığı Soygüt ve Çakır (2009) tarafından yapılan çalışmada da şema oluşumunda etkili olan ebeveyn tutumlarına dikkat çekilmiştir. Erken dönem uyumsuz şemaların romantik ilişkiler ve kendilik algısı üzerine olan etkilerini Yiğit ve Çelik (2016) çalışmasında incelemiş, Tortamış (2014), Kömürcü (2014), Kömürcü ve Soygüt (2017) da yakın ve romantik ilişkiler üzerine şemaların etkisini araştırmışlardır. Bu çalışmalarda evlilik ve ilişki doyumu incelenmiş fakat evlilik kurumunun en önemli bileşeni olan cinsellik ve cinsel tutumlar dahil edilmemiştir.

Şema terapi uzun yıllardan beri depresyon tedavisinde ve duygu regülasyonu gerektiren durumlarda etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Şema terapi depresyon ve duygu durum bozukluklarında sistematik, kolay uygulanabilir teknikler sunmaktadır. Davoodi ve arkadaşları (2018), Erfan ve arkadaşları (2018), Atalay ve arkadaşları (2011), Bach ve arkadaşları (2018), McCarthy ve arkadaşları (2012), McLean ve arkadaşları (2014), Taylor ve arkadaşları (2017), Lim ve arkadaşları (2018) yaptıkları çalışmalarda terapi sonuçlarının etkinliğini desteklemiştir. Şema terapi kişilik bozukluklarında da etkin bir şekilde kullanılmakta terapistlere yapılandırılmış, sistematik terapi protokolleri sunarak süreci kolaylaştırmaktadır. Bricker ve Young (2012), Fassbinder ve arkadaşları (2014), Hawke ve Provencher, (2011), Johnston ve arkadaşları (2009), Lobbestael ve arkadaşları (2009), Kellogg ve Young (2006) yaptıkları araştırmalarda kişilik bozukluklarında önerilen terapi protokollerinin etkinliğini vurgulamışlardır. Literatür incelendiğine şema ölçeğinin Kore'de tıp fakültesi öğrencilerinde analiz edildiği ve sonuçların uyumlu olduğunun tesbit edildiği görülmüştür (Lee, 2015). Sadece gençlerde değil yaşlı ve yetişkin bireylerde de şema ölçeği tutarlı sonuçlar vermektedir (Saggino ve arkadaşları, 2018; Phillips, 2017). Carvalho ve Nobre (2014) tarafından yapılan araştırmada cinsel suçlardan hüküm giymiş insanlarda da tutarlı sonuçlar elde edilmiş, erken dönem çevre etkisi ve ebeveyn tutumlarına dikkat çekilmiştir.

Üniversite öğrencileri ve üniversite sınavına hazırlanan öğrenciler üzerinde Anlı (2017), Eldoğan ve arkadaşları (2015), Özbaş ve arkadaşları (2012)'nin yaptığı çalışmalarda genç insanların erken dönem uyumsuz şemalar ve bunlarla baş etme biçimleri değerlendirilmiş ebeveyn tutumlarına ve çevrenin etkisine dikkat çekilmiştir. Rafaeli ve arkadaşları (2014), Roelofs ve arkadaşları (2015), Saariaho ve arkadaşları (2009), Masley ve arkadaşları (2011), Thimm (2010), Erfan ve arkadaşları (2018), Kömürcü ve Gör (2016), Üzümcü (2016) yaptığı araştırmalarda da kişilik yapılanması, beden duyuları, psikosomatik rahatsızlıklar ve davranış bozukluklarının oluşmasında algılanan ebeveyn tutumlarının etkisini vurgulamışlar, erken çocuklukta sınırların belirlenmesinde ebeveynlerin rolüne dikkat çekmişler ve şema oluşumu ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi vurgulamışlardır.

Çocuk ve ergenlerin psikososyal gelişimleri üzerine ebeveyn tutumlarının etkisi pek çok araştırmada gösterilmiştir (Jewell ve Stark, 2003; Marmorstein ve Iacono, 2004; Vostanis ve arkadaşları, 2006; Lieb ve arkadaşları, 2000; Caron, 2006). Çocuktaki psikopatolojinin temelinde negatif ebeveyn tutumları saptanırken psikopatolojisi olan çocuğa sahip olmak ta ebeveyn tutumlarını olumsuz etkilemektedir (Berg-Nielsen, 2002). Williford ve arkadaşları (2006), Burke ve arkadaşları (2008) yaptıkları araştırmalarda çocuk davranışlarının ebeveynlik davranışları üzerinde daha fazla etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Feinberg ve Hetherington (2001) çocukluğun geçtiği çevre, ailenin içinde bulunduğu koşullar, kardeş sayısı ve ailedeki konuma göre alınan ebeveynlik farklılıkları ve bunların gençlik ve yetişkinlik evresindeki etkilerini araştırmıştır. Ergenlerin uyumları ile anne ve babanın sıcak ve negatif tutumları incelenmiştir. Gerlsma ve arkadaşları (1997) ise ebeveyn tutumunun değil hatırlanan ve algılanan tutumun etkisine vurgu yapmıştır.

Ebeveyn tutumları da tarihsel gelişim sürecinde değişikliğe uğramıştır. Belsky ve arkadaşları (2012) evrimin etkisini, Kim ve arkadaşları (2014) geleneksel aile yapısının değişmesiyle modern toplumlarda yaygınlaşan ilişkiye dayanan ebeveynlik stillerinin etkilerini yaptıkları araştırmalarda incelemişlerdir. Araştırmalarda kültürün ve sosyo-bağlamsal doğanın ebeveyn tutumlarına etkisine dikkat çekilmiştir. Günümüzde ebeveynlik üzerine yapılan çalışmalar artmakta ve bilimsel araştırmalara dayanan yeni ebeveynlik stilleri tanımlanmaktadır (Bögels, 2013). Çocuklarda tesbit edilen davranış bozuklukları ve sosyal çevreye uyum sorunlarının altında uyumsuz ebeveyn tutumları ve psikopatolojisi olan ebeveyn varlığı pek çok çalışmada tesbit edilmiştir (Frick ve arkadaşları, 1992; Meunier ve arkadaşları, 2012; Petrowski ve arkadaşları, 2009). Bu çalışmalar esas alınarak toplum sağlığını korumak amacıyla farklı ebeveynlik programları da geliştirilmiştir (Sanders, 1999). Ebeveynlik programları, çocukların ruh sağlığını ve refahını iyileştirmek, aile ilişkilerini geliştirmek ve topluma büyük ölçüde fayda sağlamak için önemli bir potansiyele sahiptir (Sanders, 2008).

İnsan cinselliğinin pek çok yönü araştırılmıştır. Cinsel tutum da pek çok araştırmada incelenmiştir. Literatürdeki çalışmalar da sıklıkla gönüllü öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Yıllar içerisinde kültür normlarının

değişmesiyle birlikte tutumlar da değişmektedir. Cinsel tutumlara etki eden pek çok faktör incelenmiştir (Smith ve arkadaşları,1980; Sheeran ve arkadaşları,1993; Rempel ve Baumgartner,2003; Murray ve arkadaşları, 2007). Yaş, cinsiyet, okul ortamı, ekonomik koşullar, dindarlık, kişilik yapısı pek çok etken araştırılmıştır (Zuckerman ve arkadaşları, 1976; Pluhar ve arkadaşları,1998; White,1982; Wang, 2008; Luquis ve arkadaşları, 2011; Gall ve arkadaşları,2002; Lefkowitz ve arkadaşları, 2004).

Araştırmalar ergenler üzerinde yoğunlaşmakta, ilk cinsel deneyimler, cinsel eyleme bakış açısı, eyleme geçmeye sebep olan ve engelleyen faktörlerin tesbit edilmesi yapılan çalışmaların konusu olmuştur (Whitbeck,1994; Petersen ve Hyde 2011; Paul ve arkadaşları, 2000). Ergenlerin cinsel tutumları üzerinde ebeveyn tutumları kadar akran tutumlarının etkisi göze çarpmaktadır (Santor, 2000). Ebeveynlerle kurulan iletişim, bağlanma stilleri ve ailedeki ilişki biçimleri, toplum ve kültürel değerler, ergenlerde cinsel tutumlar üzerinde etkili olmaktadır (Fisher,1986; Feeney ve arkadaşları, 2000; Cuskelly ve Gilmore, 2007; Faye, 2000).

Cinsellik hakkındaki bilgi düzeyi (Aslan, 2014; Lou ve Chen, 2009), doğum kontrol yöntemleri (Bancroft ve arkadaşları,1991), cinsel yolla bulaşan hastalıklara yaklaşım, bilgiye ulaşma kaynakları, (Ward ve Friedman, 2006; Ward ve Rivadeneyra 1999) iletişim araçlarının etkisi (Chia, 2006; Ter Bogt ve arkadaşları, 2010; Ward, 2002; Braun-Courville ve Rojas,2009; Brown ve L'Engle, 2009) incelenen başlıca konular olmuştur (Lanis ve Covell,1995; Kistler ve Lee,2009). Cinsel tutumlar ile cinsel saldırganlık ve suça eğilim de araştırılan konular arasındadır (Yost ve Zurbriggen, 2006; Brown ve Messman-Moore, 2010).

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Betimsel, enlemesine kesitsel olan bu çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Erken dönem uyum bozucu şemaların ebeveyn tutumları ve cinsel tutumlar ile olan ilişkisi ve alt boyutların birbirleriyle olan ilişkilerinin ve yordayıcılık etkilerinin gözlemlenmesi için tasarlanmış bir çalışmadır. Gerçekliği araştırmacıdan bağımsız olarak ortaya konabilen, gözlenip, ölçülüp analiz edilebilen nesnel araştırmalar olarak tanımlanan nicel araştırma, değişkenler arasındaki ilişkilerin araştırılması açısından kullanılmaktadır (Karasar, 2007).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırma evreni Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklem farklı demografik özelliklere sahip 19-28 yaş arası 178'i kadın, 75'i erkek olmak üzere toplam 253 yetişkinden oluşmaktadır. Araştırma rastgele örneklem yöntemiyle seçilen gönüllü katılımcılarla gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1'de araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1.*Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı (n=253)*

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş		
20 yaş altı	72	28,46
21 yaş	81	32,02
22 yaş ve üzeri	100	39,53
Cinsiyet		
Kadın	178	70,36
Erkek	75	29,64
En uzun süre yaşanan yer		
Köy/Kasaba/İlçe	113	44,66
Şehir/Büyükşehir	140	55,34
Ailenin ekonomik düzeyi		
Kötü	8	3,16
Orta	220	86,96
İyi	25	9,88
Anne öğrenim düzeyi		
İlköğretim ve altı	119	47,04
Lise	73	28,85
Lisans/lisansüstü	61	24,11
Baba öğrenim düzeyi		
İlköğretim ve altı	104	41,11
Lise	68	26,88
Lisans/lisansüstü	81	32,02
Hayatından memnun olma		
Memnun olan	197	77,87
Memnun olmayan	56	22,13
Psikolojik sorun yaşama		
Var	16	6,32
Yok	237	93,68
Şu anda romantik ilişki		
Var	131	51,78
Yok	122	48,22
Yaşanan romantik ilişki sayısı		
Hiç olmayan	78	30,83
Bir-iki	124	49,01
Üç ve üzeri	51	20,16
Cinsel yaşamını tanımlama		
Düzenli olan	37	14,62
Düzensiz olan	52	20,55
Hiç olmayan	164	64,82

Tablo 1'e göre araştırmaya kapsamındaki öğrencilerin %28,46'sı 20 yaş altı, %32,02'si 21 yaş ve %39,53'ü 22 yaş ve üzerinde; ayrıca %70,36'sı kadın, %29,64'ü erkektir. Katılımcıların %44,66'sının en uzun süre yaşadığı yer köy/kasaba/ilçe iken, %55,34'ünün şehir/büyükşehirdir. Öğrencilerin %86,96'sının ailesinin ekonomik düzeyi orta, %9,88'inin iyi ve %3,16'sının kötüdür. Öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeylerine bakıldığında annesi ilköğretim ve altı öğrenim düzeyinde olan öğrenciler %47,04, lise düzeyinde olan %28,85 ve lisans/lisansüstü düzeyinde olan %24,11 oranında iken; babası ilköğretim ve altı düzeyinde olan öğrenciler %41,11, lise düzeyinde olan %26,88 ve lisans/lisansüstü düzeyinde olan öğrenciler %32,02 oranındadır.

Araştırmaya alınan öğrencilerden %77,87'si hayatından memnun olduğunu, %22,13'ü memnun olmadığını; %6,32'si psikolojik sorunu olduğunu ve %93,68'i olmadığını belirtmiştir. Şu anda romantik ilişkisi olma durumuna %51,78'i "var" cevabını vermiş, %48,22'si "yok" cevabını vermiştir. Öğrencilerin %30,83'ünün hiç romantik ilişkisi olmamış, %49,01'inin bir-iki romantik ilişkisi olmuş ve %20,16'sının üç ve üzeri romantik ilişkisi olmuştur. Öğrencilerden %64,82'sinin hiç cinsel yaşamı olmamış, %14,62'si cinsel yaşamını düzenli olarak tanımlamış ve %20,55'i düzensiz olarak tanımlamıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Uygulama öncesinde katılımcılar konu ve süreçle ilgili sözlü ve yazılı olarak Katılımcı Bilgilendirme Formu (Ek 1) ile bilgilendirilmiş ve Aydınlatılmış Onam Formu (Ek 2) kimlik bilgileri alınmadan onaylatılmıştır. Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile Türk toplumuna uygun şekilde uyarlanmış, varyansı yüzde otuzun üzerinde olan, geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış üç adet ölçek kullanılmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan gönüllü katılımcıların demografik özellikleri hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu (Ek 3) geliştirilmiştir. Katılımcı demografik ölçümleri ölçeklerden önce yaş, cinsiyet, romantik ilişki durumu ve sayısı, cinsel yaşam, anne babanın birlikte olup

olmadığı, çocuklukta bakım veren kişi, kardeş sayısı, anne baba eğitim ve gelir düzeyi, çalışma durumu, kişisel psikolojik rahatsızlık geçmişine yönelik sorular sorularak alınmıştır. Uygulama öncesinde katılımcılar bilgilendirilmiş ve Aydınlatılmış Onam Formu kimlik bilgileri alınmadan onaylatılmıştır.

3.3.2 Young Şema Ölçeği

Young Şema Ölçeği-Kısa Form 3 (YŞÖ-KF3): Jeffrey Young'ın Şema Terapi (1990, 2003) temelinde geliştirdiği kısa formda, Kopukluk ve Reddedilmişlik, Zedelenmiş Otonomi ve Kendini Ortaya Koyma, Zedelenmiş Sınırlar, Diğer Yönelimlilik, Aşırı Tetikte Olma ve Bastırılmışlık şema alanlarını kapsayan 18 boyut önerilmektedir.

Alt ölçekler sırasıyla, Terk Edilme/İstikrarsızlık, Güvensizlik/Suistimal Edilme, Duyguları Bastırma, Kusurluluk/Utanma, Sosyal İzolasyon/Yabancılaşma, Bağımlılık/Yetersizlik, Hastalıklar ve Tehditler Karşısında Dayanıksızlık, İç İç Geçme/Gelişmemiş Benlik, Başarısızlık, Hak Görme/Büyüklük, Yetersiz Özdenetim, Boyun Eğicilik, Kendini Feda, Onay Arayıcılık, Karamsarlık, Duygusal Yoksunluk, Yüksek Standartlar/Aşırı Eleştiricilik, Cezalandırıcılık olarak adlandırılmaktadır. 90 maddeden oluşan ölçekte katılımcılar, her bir maddeyi 6'lı Likert üzerinde (1=Benim için tamamıyla yanlış, 2=Benim için büyük ölçüde yanlış,3=Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla, 4=Benim için orta derecede doğru, 5=Benim için çoğunlukla doğru, 6=Beni mükemmel şekilde tanımlıyor) derecelendirmektedir. Ölçeğin özgün formunda her alt ölçek 5 maddeden oluşmakta, buna göre alt ölçeklerden alınan puanlar 5 ile 30 arasında değişebilmektedir (Soygüt, 2009).

3.3.3 Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç)

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç [Yetiştirme anılarım]) The Short-EMBU (Egna Minnen Beträffande Uppfostran [My memories of upbringing]) ölçeğinin 81 maddelik, uzun halinin fazla zaman alması ve klinik araştırmalarda uygulanabilme kısıtlılığı nedeniyle 23 maddeden oluşacak şekilde geliştirilmiş olan kısa formudur. KAET-Ç (S-EMBU) üç alt bölümden oluşur: Reddetme (rejection),

Duygusal Sıcaklık (Emotional Warmth), ve (Aşırı) Koruma ((Over) Protection) (Arrindell ve ark. 2005).

KAET-Ç, Arrindell ve arkadaşları (1999) tarafından geliştirilen, yetişkinlerin çocukken anne-babalarının kendilerine yönelik davranış biçimlerine ilişkin algılarını değerlendiren EMBU-C'nin 23 maddelik kısa formudur (EMBU-s). KAET-Ç, ebeveyn tutumlarının anne ve baba için ayrı olarak 4'lü derecelendirme ile (1=hayır, hiçbir zaman, 4= evet, çoğu zaman) sorgulandığı bir ölçektir. Ölçekte reddedici (rejection), aşırı koruyucu(overprotection) tutumlar ve duygusal sıcaklık(emotional warmth) olmak üzere üç temel boyut bulunmaktadır. KAET-Ç'nin Türkçe formunun psikometrik özellikleri Dirik ve arkadaşları (2004) tarafından öğrenci örneklemeyle yapılan pilot çalışmada incelenmiş ve Türkçe formunun da güvenilir ve geçerli olduğu ile ilgili ilk veriler elde edilmiştir. Pilot çalışmada Cronbach alfa değerleri anne duygusal sıcak, anne aşırı koruyucu ve anne reddedici tutumlar için sırasıyla 0,65, 0,71, ve 0,68'dir. Algılanan baba tutumları için iç tutarlılık değerleri baba duygusal sıcak, baba aşırı koruyucu ve baba reddedici tutumlar için sırasıyla 0,73, 0,72, ve 0,50'dir. Hem anne hem de baba tutumları için duygusal sıcaklık boyutunda 2, 6, 9, 12, 14, 19 ve 23 olmak üzere 7 madde, aşırı koruyuculuk alt boyutunda 3, 5, 8, 10, 11, 17,18, 20 ve 22 olmak üzere 9 madde ve reddedicilik alt boyutunda 1, 4, 7, 13, 15, 16 ve 21 olmak üzere 7 madde yer almaktadır. Ölçekte yer alan maddelerden sadece 17. madde özgün çalışmada olduğu gibi tersten kodlanarak (1=4, 2=3, 3=2, 4=1) puanlamaya dahil edilmektedir (Dirik ve ark., 2015)

3.3.4 Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği (HCTÖ)

Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği (HCTÖ), cinsel tutumları belirlemek amacıyla Hendrick ve ark. (2006) tarafından geliştirilmiştir. Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışması Karaçam ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan ölçek, 23 madde ve dört boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; onaylayıcılık (1-10. madde), doğum kontrolü (11-13. madde), paylaşım (14-18. Madde) ve araç olarak değerlendirmedir (19-23. Madde). Her bir madde 1-5 puan arasında derecelendirilir. Ölçeğin doğum kontrolü ve

paylaşım alt boyutunda puanlamalar terstir. Ölçeğin toplamından elde edilecek puan ise değerlendirilmede kullanışlı değildir. Onaylayıcılık için Cronbach alfa katsayısı 0,86, doğum kontrolü için 0,84, paylaşım için 0,66, araç olarak değerlendirme için ise 0,69 olarak bildirilmiştir. Onaylayıcılık 'gelişigüzel cinsellik', doğum kontrolü 'sorumlu ve hoşgörülü cinsellik', paylaşım 'idealist cinsellik', araç olarak değerlendirme ise 'biyolojik ve faydacı cinsellik' olarak nitelendirilmektedir. Ölçeğin onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme alt boyutlarından alınan yüksek puanlar bireyin ideal, sağlıklı ve dengeli cinsel tutum içerisinde olduğunu, ters kodlanan doğum kontrolü ve paylaşım alt boyutlarından alınan yüksek puanlar ise bireyin kendini merkeze alan cinsel yaşam içerisinde olduğunu ve idealden uzak cinsel tutuma sahip olduğunu göstermektedir (Süt ve ark, 2015) (Erenoğlu ve ark, 2017). Onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme kişinin kendini merkeze aldığı, paylaşım ve doğum kontrolü ise cinsel eşini ve ilişkiyi merkeze aldığı faktörler olarak değerlendirilmektedir.

Ölçek maddeleri kodlanırken onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme maddeleri düz puanlanırken doğum kontrolü ve paylaşım maddeleri ters kodlanmaktadır. Ölçek puanları değerlendirilirken tüm alanlardan alınan yüksek puanlar sağlıklı, sorumluluk sahibi, benlik saygısı ve özdeğeri yüksek, özgür, ideal insane tutumunu göstermektedir. Bunun yorum karmaşasına yol açmaması için puanlamanın nasıl yapıldığına özellikle dikkat edilmelidir.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan ölçeklerin kullanım izinleri alındıktan sonra yaklaşık iki aylık süreçte katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Verilerin toplanmasında öncelikle araştırmacı tarafından geliştirilen ve demografik bilgilerin alındığı Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiş ve katılımcılara herhangi bir teşvik verilmemiştir. Detaylı bilgilendirme ve katılım onayları, ölçekler uygulanmadan önce çalışmanın yapıldığı yer ve zamanda verilmiştir. Uygulama öncesinde katılımcılar bilgilendirilmiş ve Aydınlatılmış Onam Formu kimlik bilgileri alınmadan onaylatılmıştır. Ölçeklerin uygulanması

yaklaşık 35 dakika sürmüştür. Kişisel bilgi korunması amacıyla katılımcılarla yüz yüze iletişim kurulmuş ve katılımcılardan kimlik bilgileri istenilmemiştir. Toplanan veri formları etik ilke ve gizlilik kuralları çerçevesinde iki yıl boyunca araştırmacı sorumluluğunda olan kilitli bir dolapta muhafaza edilecektir.

3.5 Verilerin Analizi

Veri analizi öncesi katılımcıların veri toplama araçlarına verdikleri yanıtlar gözden geçirilerek, boş cevap sayısı birden fazla olan, imzasız veya hatalı çift işaretleme tespit edilen ölçekler değerlendirmeye alınmamıştır. Ayrıca yüz yüze yapılan uygulama esnasında ölçek sorularını okumadan veya özensiz bir tavırla cevap verdiği gözlemlenen katılımcıların verileri değerlendirmeye alınmamıştır. Bu çerçevede değerlendirme şartlarını sağlamadığı tespit edilen toplam 36 adet katılımcı verisi analiz dışı bırakılmıştır. Gönüllülük esasıyla gerçekleştirilen ölçek uygulamasına toplam 253 katılımcı dâhil olmuş, değerlendirme şartlarının sağlandığı toplam 253 katılımcının verileri analiz kapsamına alınmıştır.

Araştırma verilerin istatistiksel analizi ve çözümlenmesinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) programı kullanılmış, Tanımlayıcı istatistiksel veri girişleri yapıldıktan sonra verilerin normal dağılıma uygunluğu test edilmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımına ilişkin frekans tabloları oluşturulmuş, Young Şema Ölçeği, Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç), Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği (HCTÖ) puanlarına ait ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum puan olmak üzere tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine Young Şema Ölçeği, Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç), Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği (HCTÖ) puanlarının karşılaştırılmasında parametrik hipotez testleri olan bağımsız örneklem t-testi ile varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Katılımcıların Young Şema Ölçeği, Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç), Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği (HCTÖ) puanları arasındaki korelasyonlar Pearson korelasyon analiziyle saptanmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

4.1 Tanımlayıcı İstatistik Bulguları

Tablo 2’de araştırma kapsamındaki öğrencilerin Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar verilmiştir, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum puan olmak üzere tanımlayıcı istatistikler belirtilmiştir.

Tablo 2.

Öğrencilerin Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar

	n	\bar{x}	s	Alt	Üst
Duygusal yoksunluk	253	9,59	4,91	5	29
Terk edilme	253	11,45	4,79	5	26
Kuşkuculuk	253	12,50	5,39	5	30
Sosyal izolasyon	253	12,62	5,37	5	30
Kusurluluk	253	9,36	4,43	5	26
Başarısızlık	253	9,77	4,58	5	27
Bağımlılık	253	9,38	4,60	5	27
Dayanıksızlık	253	11,53	5,20	5	28
İç içelik/gelişmemiş benlik	253	11,56	4,50	5	24
Boyun eğicilik	253	10,21	4,77	5	27
Kendini feda etme	253	13,88	5,01	5	29
Duyguları bastırma	253	12,08	5,56	5	30
Yüksek standartlar	253	14,60	5,32	5	29
Haklılık	253	15,68	5,28	5	30
Yetersiz özdenetim	253	14,68	4,97	5	30
Onay arama	253	14,37	5,27	5	27
Karamsarlık	253	13,39	5,23	5	28
Cezalandırıcılık	253	12,72	4,69	5	28
Onaylayıcılık	253	33,83	10,33	10	50
Doğum kontrolü	253	11,83	3,07	3	15
Paylaşım	253	15,77	4,58	5	25
Araç olarak değerlendirme	253	14,87	4,52	5	25
HTCÖ	253	76,30	10,91	50	104
Duygusal sıcaklık (Anne)	253	19,97	4,90	7	28

Aşırı koruyuculuk (Anne)	253	19,96	5,16	9	36
Reddedicilik (Anne)	253	10,73	3,68	7	23
Duygusal sıcaklık (Baba)	253	19,03	5,12	7	28
Aşırı koruyuculuk (Baba)	253	19,19	4,97	9	36
Reddedicilik (Baba)	253	10,45	3,76	7	27

İncelenen tabloya göre katılımcıların Young Şema Ölçeğinin alt boyutları olan duygusal yoksunluk puanı ortalama $9,59\pm 4,91$, terk edilme puanı ortalama $11,45\pm 4,79$, kuşkuculuk puanı $12,50\pm 5,39$, sosyal izolasyon puanı $12,62\pm 5,37$, kusurluluk puanı $9,36\pm 4,43$, başarısızlık puanı $9,77\pm 4,58$, bağımlılık puanı $9,38\pm 4,60$, dayanıksızlık puanı $11,53\pm 5,20$, iç içelik/gelişmemiş benlik puanı $11,56\pm 4,50$, boyun eğicilik puanı $10,21\pm 4,77$, kendini feda etme puanı $13,88\pm 5,01$, duyguları bastırma puanı $12,08\pm 5,56$, yüksek standartlar puanı $14,60\pm 5,32$, haklılık puanı $15,68\pm 5,28$, yetersiz özdenetim puanı $14,68\pm 4,97$, onay arama $14,37\pm 5,27$, karamsarlık puanı $13,39\pm 5,23$ ve cezalandırıcılık puanı ortalama $12,72\pm 4,69$ şeklindedir.

Araştırmaya konu olan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği'nin alt boyutlarından aldıkları puanlar ise onaylayıcılık alt boyutunda ortalama $33,83\pm 10,33$, doğum kontrolü alt boyutunda $11,83\pm 3,07$, paylaşım alt boyutunda $15,77\pm 4,58$ ve araç olarak değerlendirme alt boyutunda ortalama $14,87\pm 4,52$ 'dir. Katılımcıların Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli puan ortalaması $76,30\pm 10,91$ 'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Ebeveyn Tutumları Ölçeği'nin alt boyutlarından anne tutumuna göre aldıkları puanlar duygusal sıcaklık alt boyutu için ortalama $19,97\pm 4,90$, aşırı koruyuculuk alt boyutu için $19,96\pm 5,16$ ve reddedicilik alt boyutu için ortalama $10,73\pm 3,68$ puandır. Öğrencilerin baba tutumuna göre duygusal sıcaklık alt boyutu ortalaması $19,03\pm 5,12$, aşırı koruyuculuk alt boyutu ortalaması $19,19\pm 4,97$ ve reddedicilik alt boyutu ortalaması $10,45\pm 3,76$ puandır.

Tablo 3'te araştırmaya dahil edilen öğrencilerin yaşlarına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 3.

Öğrencilerin yaşlarına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Yaş	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p
Duygusal yoksunluk	20 yaş altı	72	9,71	5,34	5	25	1,136	0,323
	21 yaş	81	8,94	4,23	5	20		
	22 yaş ve üzeri	100	10,03	5,09	5	29		
Terk edilme	20 yaş altı	72	11,10	5,20	5	26	0,954	0,387
	21 yaş	81	12,05	4,62	5	23		
	22 yaş ve üzeri	100	11,21	4,62	5	26		
Kuşkuculuk	20 yaş altı	72	12,46	5,54	5	26	0,316	0,729
	21 yaş	81	12,16	5,33	5	30		
	22 yaş ve üzeri	100	12,80	5,37	5	27		
Sosyal izolasyon	20 yaş altı	72	12,08	5,36	5	26	1,059	0,348
	21 yaş	81	12,36	5,50	5	25		
	22 yaş ve üzeri	100	13,21	5,28	5	30		
Kusurluluk	20 yaş altı	72	9,06	4,35	5	22	0,875	0,418
	21 yaş	81	9,07	4,37	5	23		
	22 yaş ve üzeri	100	9,82	4,56	5	26		
Başarısızlık	20 yaş altı	72	9,51	4,50	5	23	0,776	0,461
	21 yaş	81	9,44	4,59	5	26		
	22 yaş ve üzeri	100	10,21	4,65	5	27		
Bağımlılık	20 yaş altı	72	9,46	4,68	5	25	0,025	0,976
	21 yaş	81	9,30	4,67	5	27		
	22 yaş ve üzeri	100	9,40	4,53	5	25		
Dayanısızlık	20 yaş altı	72	10,75	5,11	5	25	1,137	0,322
	21 yaş	81	11,75	5,60	5	26		
	22 yaş ve üzeri	100	11,90	4,92	5	28		
İç içelik/ gelişmemiş benlik	20 yaş altı	72	11,74	5,06	5	23	0,230	0,794
	21 yaş	81	11,28	4,24	5	22		
	22 yaş ve üzeri	100	11,66	4,31	5	24		
Boyun eğicilik	20 yaş altı	72	10,17	5,09	5	24	0,305	0,738
	21 yaş	81	9,93	4,76	5	26		
	22 yaş ve üzeri	100	10,48	4,58	5	27		
Kendini feda etme	20 yaş altı	72	13,79	5,17	5	23	0,831	0,437
	21 yaş	81	13,38	4,99	5	26		
	22 yaş ve üzeri	100	14,34	4,91	5	29		
Duyguları bastırma	20 yaş altı	72	11,76	6,28	5	30	2,387	0,094
	21 yaş	81	11,25	5,04	5	29		
	22 yaş ve üzeri	100	12,99	5,34	5	30		
Yüksek standartlar	20 yaş altı	72	14,36	5,71	5	29	2,404	0,092
	21 yaş	81	13,75	5,17	5	24		
	22 yaş ve üzeri	100	15,45	5,07	5	28		
Haklılık	20 yaş altı	72	15,42	4,91	5	26	0,464	0,630
	21 yaş	81	15,43	5,38	5	25		
	22 yaş ve üzeri	100	16,08	5,48	5	30		
Yetersiz özdenetim	20 yaş altı	72	14,89	4,78	5	25	0,089	0,915
	21 yaş	81	14,58	5,51	5	30		
	22 yaş ve üzeri	100	14,61	4,68	5	30		
Onay arama	20 yaş altı	72	13,96	5,51	5	27	0,313	0,732
	21 yaş	81	14,58	5,34	5	27		
	22 yaş ve üzeri	100	14,50	5,06	5	27		
Karamsarlık	20 yaş altı	72	12,93	5,51	5	26	0,391	0,677
	21 yaş	81	13,54	5,42	5	25		
	22 yaş ve üzeri	100	13,60	4,91	5	28		
Cezalandırıcılık	20 yaş altı	72	12,03	4,35	5	21	1,193	0,305
	21 yaş	81	12,84	4,83	5	27		
	22 yaş ve üzeri	100	13,13	4,80	5	28		

Tablo 3.

Öğrencilerin yaşlarına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Yaş	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p	Fark
Onaylayıcılık	20 yaş altı	72	36,11	8,72	12	50	5,362	0,005*	1-3
	21 yaş	81	34,93	10,41	10	50			
	22 yaş ve üzeri	100	31,31	10,89	10	50			
Doğum kontrolü	20 yaş altı	72	11,31	3,05	3	15	1,476	0,230	
	21 yaş	81	11,98	3,29	3	15			
	22 yaş ve üzeri	100	12,08	2,89	3	15			
Paylaşım	20 yaş altı	72	15,25	4,72	5	25	2,156	0,118	
	21 yaş	81	15,33	4,14	5	25			
	22 yaş ve üzeri	100	16,51	4,76	5	25			
Araç olarak değerlendirme	20 yaş altı	72	15,18	3,81	6	25	1,570	0,210	
	21 yaş	81	15,35	4,74	5	25			
	22 yaş ve üzeri	100	14,25	4,76	5	25			
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	20 yaş altı	72	77,85	8,69	58	98	4,654	0,010*	1-3
	21 yaş	81	77,58	11,20	50	104			
	22 yaş ve üzeri	100	74,15	11,83	53	100			
Duygusal sıcaklık (Anne)	20 yaş altı	72	19,63	4,84	7	28	0,868	0,421	
	21 yaş	81	20,56	4,95	7	28			
	22 yaş ve üzeri	100	19,74	4,90	10	28			
Aşırı koruyuculuk (Anne)	20 yaş altı	72	19,33	5,14	10	36	0,849	0,429	
	21 yaş	81	20,00	5,00	11	32			
	22 yaş ve üzeri	100	20,37	5,31	9	36			
Reddedicilik (Anne)	20 yaş altı	72	10,58	3,85	7	23	0,079	0,924	
	21 yaş	81	10,77	3,76	7	22			
	22 yaş ve üzeri	100	10,80	3,51	7	23			
Duygusal sıcaklık (Baba)	20 yaş altı	72	18,40	5,32	7	28	1,175	0,310	
	21 yaş	81	19,67	4,92	7	28			
	22 yaş ve üzeri	100	18,96	5,13	9	28			
Aşırı koruyuculuk (Baba)	20 yaş altı	72	18,67	5,34	9	35	0,659	0,518	
	21 yaş	81	19,20	4,61	11	32			
	22 yaş ve üzeri	100	19,55	4,99	9	36			
Reddedicilik (Baba)	20 yaş altı	72	10,15	3,68	7	25	0,546	0,580	
	21 yaş	81	10,36	3,64	7	22			
	22 yaş ve üzeri	100	10,74	3,92	7	27			

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre Young Şema Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın

olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin yaş gruplarına bakılmaksızın Young Şema Ölçeğinde yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlar benzer bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan Onaylayıcılık alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). 22 yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden ve ölçekte bulunan Onaylayıcılık alt boyutundan aldıkları puanlar diğer öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur.

Öğrencilerin yaşlarına göre Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4'te araştırmaya alınan öğrencilerin cinsiyetine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.

Öğrencilerin cinsiyetine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	t	p
Duygusal yoksunluk	Kadın	178	8,89	4,54	-3,548	0,000*
	Erkek	75	11,24	5,38		
Terk edilme	Kadın	178	11,13	4,67	-1,599	0,111
	Erkek	75	12,19	5,02		
Kuşkuculuk	Kadın	178	12,12	5,47	-1,734	0,084
	Erkek	75	13,40	5,11		
Sosyal izolasyon	Kadın	178	12,02	5,25	-2,772	0,006*
	Erkek	75	14,04	5,43		
Kusurluluk	Kadın	178	8,57	3,81	-4,535	0,000*
	Erkek	75	11,24	5,22		
Başarısızlık	Kadın	178	9,40	4,47	-1,978	0,049*
	Erkek	75	10,64	4,76		
Bağımlılık	Kadın	178	9,03	4,29	-1,872	0,062
	Erkek	75	10,21	5,20		
Dayanısızlık	Kadın	178	11,27	5,22	-1,207	0,229
	Erkek	75	12,13	5,15		
İç içelik/ gelişmemiş benlik	Kadın	178	11,15	4,34	-2,247	0,026*
	Erkek	75	12,53	4,77		

Boyun eğicilik	Kadın	178	9,69	4,53	-2,746	0,006*
	Erkek	75	11,47	5,12		
Kendini feda etme	Kadın	178	13,37	4,80	-2,505	0,013*
	Erkek	75	15,08	5,31		
Duyguları bastırma	Kadın	178	11,39	5,70	-3,088	0,002*
	Erkek	75	13,72	4,88		
Yüksek standartlar	Kadın	178	13,95	5,38	-3,031	0,003*
	Erkek	75	16,13	4,86		
Haklılık	Kadın	178	15,31	5,21	-1,746	0,082
	Erkek	75	16,57	5,38		
Yetersiz özdenetim	Kadın	178	14,38	4,95	-1,501	0,135
	Erkek	75	15,40	4,97		
Onay arama	Kadın	178	14,12	5,40	-1,154	0,250
	Erkek	75	14,96	4,94		
Karamsarlık	Kadın	178	12,99	5,31	-1,894	0,059
	Erkek	75	14,35	4,97		
Cezalandırıcılık	Kadın	178	12,09	4,37	-3,375	0,001*
	Erkek	75	14,23	5,10		

Tablo 4.

Öğrencilerin cinsiyetine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	t	p
Onaylayıcılık	Kadın	178	37,19	8,88	9,181	0,000*
	Erkek	75	25,87	9,14		
Doğum kontrolü	Kadın	178	11,84	3,21	0,088	0,930
	Erkek	75	11,80	2,75		
Paylaşım	Kadın	178	15,06	4,47	-3,921	0,000*
	Erkek	75	17,47	4,42		
Araç olarak değerlendirme	Kadın	178	15,60	4,33	4,116	0,000*
	Erkek	75	13,12	4,48		
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	Kadın	178	79,69	9,74	-7,134	0,000*
	Erkek	75	68,25	9,25		
Duygusal sıcaklık (Anne)	Kadın	178	20,18	4,93	1,058	0,291
	Erkek	75	19,47	4,80		
Aşırı koruyuculuk (Anne)	Kadın	178	19,82	5,44	-0,647	0,518
	Erkek	75	20,28	4,43		
Reddedicilik (Anne)	Kadın	178	10,58	3,75	-0,953	0,342
	Erkek	75	11,07	3,50		

Duygusal	Kadın	178	19,17	5,26	0,673	0,502
sıcaklık (Baba)	Erkek	75	18,69	4,81		
Aşırı	Kadın	178	19,01	5,20	-0,888	0,376
koruyuculuk (Baba)	Erkek	75	19,61	4,39		
Reddedicilik (Baba)	Kadın	178	10,30	3,98	-0,997	0,320
	Erkek	75	10,81	3,16		

Tablo 4'e göre, öğrencilerin cinsiyetine göre Young Şema Ölçeği'nin duygusal yoksunluk, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, iç içelik/gelişmemiş benlik, boyun eğcilik, kendini ifade etme, duyguları bastırma, yüksek standartlar ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p < 0,05$). Erkek katılımcıların duygusal yoksunluk, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, iç içelik/gelişmemiş benlik, boyun eğcilik, kendini ifade etme, duyguları bastırma, yüksek standartlar ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar kadınların puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyetine göre Young Şema Ölçeği'nin diğer alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetine göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden ve onaylayıcılık, paylaşım, araç olarak değerlendirme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Erkek öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli ve onaylayıcılık, araç olarak değerlendirme alt boyutları puanlarının kadın öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük, paylaşım alt boyutundan aldıkları puanların yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin cinsiyetine Ebeveyn Tutumları Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Tablo 5'te araştırmaya dahil edilen öğrencilerin en uzun süre yaşadığı yere göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5.

Öğrencilerin en uzun süre yaşadığı yere göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	En uzun süre yaşanılan yer	n	\bar{x}	s	t	p
Duygusal yoksunluk	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	9,05 10,02	4,40 5,27	-1,563	0,119
Terk edilme	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	10,82 11,95	4,61 4,89	-1,869	0,063
Kuşkuculuk	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	11,58 13,24	5,02 5,58	-2,447	0,015*
Sosyal izolasyon	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	11,74 13,32	5,04 5,54	-2,344	0,020*
Kusurluluk	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	8,93 9,71	4,26 4,56	-1,402	0,162
Başarısızlık	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	10,07 9,52	4,80 4,41	0,947	0,344
Bağımlılık	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	9,34 9,42	4,46 4,73	-0,146	0,884
Dayanısızlık	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	11,13 11,84	4,98 5,37	-1,079	0,281
İç içelik/ gelişmemiş benlik	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	11,69 11,46	4,81 4,26	0,409	0,683
Boyun eğicilik	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	9,96 10,41	4,79 4,77	-0,744	0,457
Kendini feda etme	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	13,16 14,46	4,91 5,03	-2,063	0,040*
Duyguları bastırma	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	11,45 12,59	4,77 6,10	-1,627	0,105
Yüksek standartlar	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	13,52 15,46	4,98 5,44	-2,931	0,004*
Haklılık	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	14,86 16,35	5,40 5,11	-2,251	0,025*
Yetersiz özdenetim	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	14,29 14,99	5,09 4,86	-1,116	0,265
Onay arama	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	14,15 14,55	5,54 5,05	-0,599	0,550
Karamsarlık	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	13,27 13,49	5,68 4,87	-0,319	0,750
Cezalandırıcılık	Köy/Kasaba/İlçe Şehir/Büyükşehir	113 140	12,02 13,29	4,36 4,89	-2,164	0,031*

Tablo 5.

Öğrencilerin en uzun süre yaşadığı yere göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	En uzun süre	n	\bar{x}	s	t	p
Onaylayıcılık	Köy/Kasaba/İlçe	113	35,99	9,99	3,031	0,003*
	Şehir/Büyükşehir	140	32,09	10,31		
Doğum kontrolü	Köy/Kasaba/İlçe	113	11,32	3,49	-2,382	0,018*
	Şehir/Büyükşehir	140	12,24	2,63		
Paylaşım	Köy/Kasaba/İlçe	113	15,23	4,84	-1,705	0,089
	Şehir/Büyükşehir	140	16,21	4,33		
Araç olarak değerlendirme	Köy/Kasaba/İlçe	113	15,73	4,79	2,757	0,006*
	Şehir/Büyükşehir	140	14,17	4,17		
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	Köy/Kasaba/İlçe	113	78,27	10,24	2,602	0,010*
	Şehir/Büyükşehir	140	74,71	11,21		
Duygusal sıcaklık (Anne)	Köy/Kasaba/İlçe	113	19,67	4,82	-0,863	0,389
	Şehir/Büyükşehir	140	20,21	4,96		
Aşırı koruyuculuk (Anne)	Köy/Kasaba/İlçe	113	20,06	5,12	0,292	0,771
	Şehir/Büyükşehir	140	19,87	5,20		
Reddedicilik (Anne)	Köy/Kasaba/İlçe	113	10,88	3,73	0,578	0,564
	Şehir/Büyükşehir	140	10,61	3,64		
Duygusal sıcaklık (Baba)	Köy/Kasaba/İlçe	113	19,07	4,71	0,120	0,905
	Şehir/Büyükşehir	140	18,99	5,45		
Aşırı koruyuculuk (Baba)	Köy/Kasaba/İlçe	113	19,27	4,78	0,229	0,819
	Şehir/Büyükşehir	140	19,12	5,14		
Reddedicilik (Baba)	Köy/Kasaba/İlçe	113	10,42	3,58	-0,098	0,922
	Şehir/Büyükşehir	140	10,47	3,90		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin en uzun süre yaşadığı yere göre Young Şema Ölçeği'nin kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kendini feda etme, yüksek standartlar, haklılık ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Yaşadığı yer köy/kasaba/ilçe olan öğrencilerin kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kendini feda etme, yüksek standartlar, haklılık ve cezalandırıcılık puanları şehir/büyükşehirde yaşayanlara göre daha düşüktür. Young Şema Ölçeği'nin diğer alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Katılımcıların en uzun süre yaşadığı yere göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden ve onaylayıcılık, doğum kontrolü ve araç olarak değerlendirme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiş ($p < 0,05$), paylaşım alt boyutunda anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$). En uzun süre köy/kasaba/ilçede yaşayan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli ve onaylayıcılık, ve araç olarak değerlendirme alt boyutları puanları şehir/büyükşehirde yaşayanlara göre daha yüksek, doğum kontrolü puanları ise düşüktür

Öğrencilerin en uzun süre yaşadığı yere göre Ebeveyn Tutumları Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

Tablo 6'da araştırmaya alınan öğrencilerin ailesinin ekonomik düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) sonuçları verilmiştir.

Tablo 6.

Öğrencilerin ailesinin ekonomik düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Ekonomik Düzey	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p	Fark
Duygusal yoksunluk	Kötü	8	11,75	5,15	5	21	0,872	0,419	
	Orta	220	9,56	4,83	5	29			
	İyi	25	9,16	5,61	5	25			
Terk edilme	Kötü	8	15,75	6,41	9	26	3,471	0,033*	1-2
	Orta	220	11,35	4,64	5	26			
	İyi	25	10,96	5,13	5	22			
Kuşkuculuk	Kötü	8	16,25	3,77	12	24	2,898	0,057	
	Orta	220	12,53	5,42	5	30			
	İyi	25	11,04	5,07	5	22			
Sosyal izolasyon	Kötü	8	15,75	5,85	8	25	2,112	0,123	
	Orta	220	12,65	5,37	5	30			
	İyi	25	11,32	5,01	5	23			
Kusurluluk	Kötü	8	11,75	4,71	5	18	2,047	0,131	
	Orta	220	9,41	4,46	5	26			
	İyi	25	8,20	3,93	5	21			
Başarısızlık	Kötü	8	14,38	6,21	5	26	5,551	0,004*	1-2
	Orta	220	9,77	4,48	5	27			
	İyi	25	8,28	4,10	5	23			
Bağımlılık	Kötü	8	14,00	6,61	5	27	4,513	0,012*	1-2
	Orta	220	9,30	4,43	5	25			
	İyi	25	8,64	4,79	5	25			
Dayanısızlık	Kötü	8	15,63	6,02	5	26	3,461	0,033*	1-2
	Orta	220	11,54	5,18	5	28			
	İyi	25	10,12	4,66	5	25			
İç içelik/ gelişmemiş benlik	Kötü	8	16,50	4,50	10	21	5,434	0,005*	1-2
	Orta	220	11,47	4,43	5	24			
	İyi	25	10,76	4,38	5	23			
Boyun eğicilik	Kötü	8	15,63	5,97	6	23	6,108	0,003*	1-2
	Orta	220	10,15	4,68	5	27			
	İyi	25	9,08	4,23	5	21			
Kendini feda etme	Kötü	8	16,88	3,60	13	22	1,732	0,179	
	Orta	220	13,85	5,10	5	29			
	İyi	25	13,12	4,33	6	22			
Duyguları bastırma	Kötü	8	16,25	7,01	6	29	2,911	0,056	
	Orta	220	12,07	5,48	5	30			
	İyi	25	10,84	5,44	5	25			
Yüksek standartlar	Kötü	8	15,63	5,76	6	22	0,216	0,806	
	Orta	220	14,52	5,34	5	29			
	İyi	25	14,92	5,16	6	25			
Haklılık	Kötü	8	15,25	4,33	7	21	0,030	0,971	
	Orta	220	15,69	5,31	5	30			
	İyi	25	15,76	5,44	5	29			
Yetersiz özdenetim	Kötü	8	17,38	5,95	10	30	1,419	0,244	
	Orta	220	14,66	4,97	5	30			
	İyi	25	14,00	4,56	5	23			
Onay arama	Kötü	8	17,38	4,66	12	25	1,460	0,234	
	Orta	220	14,33	5,28	5	27			
	İyi	25	13,80	5,24	5	27			
Karamsarlık	Kötü	8	17,88	6,22	10	27	3,082	0,048*	1-2
	Orta	220	13,25	5,14	5	28			
	İyi	25	13,20	5,35	5	22			
Cezalandırıcılık	Kötü	8	17,63	5,37	11	27	4,687	0,010*	1-2
	Orta	220	12,53	4,57	5	28			
	İyi	25	12,84	4,88	6	22			

Tablo 6.

Öğrencilerin ailesinin ekonomik düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Ekonomik	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p	Fark
Onaylayıcılık	Kötü	8	37,13	8,89	21	50	0,465	0,629	
	Orta	220	33,80	10,32	10	50			
	İyi	25	33,12	11,07	12	50			
Doğum kontrolü	Kötü	8	11,38	3,02	6	15	0,372	0,690	
	Orta	220	11,79	3,12	3	15			
	İyi	25	12,28	2,75	7	15			
Paylaşım	Kötü	8	12,75	3,69	8	18	2,944	0,055	
	Orta	220	15,73	4,56	5	25			
	İyi	25	17,16	4,63	5	23			
Araç olarak değerlendirme	Kötü	8	16,25	2,92	12	20	0,409	0,665	
	Orta	220	14,84	4,58	5	25			
	İyi	25	14,64	4,38	6	25			
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	Kötü	8	77,50	9,94	64	94	0,152	0,859	
	Orta	220	76,15	10,76	50	104			
	İyi	25	77,20	12,84	53	99			
Duygusal sıcaklık (Anne)	Kötü	8	18,25	3,54	12	22	2,816	0,062	
	Orta	220	19,80	4,88	7	28			
	İyi	25	22,00	5,02	12	28			
Aşırı koruyuculuk (Anne)	Kötü	8	21,00	7,54	12	36	0,575	0,564	
	Orta	220	20,02	5,10	9	36			
	İyi	25	19,04	4,92	9	28			
Reddedicilik (Anne)	Kötü	8	13,13	5,28	8	21	2,459	0,088	
	Orta	220	10,74	3,66	7	23			
	İyi	25	9,84	2,98	7	15			
Duygusal sıcaklık (Baba)	Kötü	8	15,50	3,96	9	22	5,922	0,003*	1-2
	Orta	220	18,84	5,10	7	28			1-3
	İyi	25	21,80	4,66	13	28			2-3
Aşırı koruyuculuk (Baba)	Kötü	8	17,88	7,94	9	35	0,882	0,415	
	Orta	220	19,35	4,81	9	36			
	İyi	25	18,20	5,34	10	34			
Reddedicilik (Baba)	Kötü	8	10,63	3,81	7	17	1,087	0,339	
	Orta	220	10,56	3,84	7	27			
	İyi	25	9,40	2,80	7	16			

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin ailesinin ekonomik düzeyine göre Young Şema Ölçeği'nin terk edilme, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, iç içelik/gelişmemiş benlik, boyun eğicilik, karamsarlık ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu saptanmış ($p<0,05$) ve ailesinin ekonomik düzeyi kötü olan öğrencilerin puanlarının ekonomik düzeyi orta ve iyi durumda olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre Young Şema Ölçeği'nin diğer alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin ailesinin ekonomik düzeyine göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin ailesinin ekonomik düzeyi fark etmeksizin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği puanları benzerdir.

Araştırma dâhilindeki öğrencilerin ailesinin ekonomik düzeyine göre Ebeveyn Tutumları Ölçeği'nin duygusal sıcaklık alt boyutundan babaları için aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu görülmüş ($p<0,05$) ve diğer alt boyutlarda anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Buna göre ailesinin ekonomik düzeyi kötü olan öğrencilerin babaları için duygusal sıcaklık alt boyutundan aldıkları puanlar diğer gruplara göre daha düşük, ailesinin ekonomik düzeyi iyi olan öğrencilerin puanları ise diğer gruplara göre daha yüksektir.

Tablo 7'de araştırmaya dahil edilen öğrencilerin annesinin eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA (Varyans Analizi) sonuçları verilmiştir.

Tablo 7.

Öğrencilerin annesinin eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Anne Eğt. Düz.	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p
Duyusal yoksunluk	İlköğretim ve altı	119	9,85	4,83	5	28	0,517	0,597
	Lise	73	9,11	4,52	5	23		
	Lisans/lisansüstü	61	9,66	5,53	5	29		
Terk edilme	İlköğretim ve altı	119	11,50	5,17	5	26	0,016	0,985
	Lise	73	11,37	4,40	5	25		
	Lisans/lisansüstü	61	11,44	4,54	5	26		
Kuşkuculuk	İlköğretim ve altı	119	12,50	5,17	5	24	0,000	1,000
	Lise	73	12,49	5,03	5	25		
	Lisans/lisansüstü	61	12,51	6,25	5	30		
Sosyal izolasyon	İlköğretim ve altı	119	12,50	5,25	5	26	0,115	0,891
	Lise	73	12,56	5,32	5	26		
	Lisans/lisansüstü	61	12,90	5,73	5	30		
Kusurluluk	İlköğretim ve altı	119	9,36	4,39	5	23	0,920	0,400
	Lise	73	8,89	3,81	5	19		
	Lisans/lisansüstü	61	9,93	5,17	5	26		
Başarısızlık	İlköğretim ve altı	119	10,04	4,72	5	27	0,406	0,667
	Lise	73	9,49	4,15	5	21		
	Lisans/lisansüstü	61	9,56	4,84	5	24		
Bağımlılık	İlköğretim ve altı	119	9,50	4,81	5	27	0,285	0,752
	Lise	73	9,04	4,19	5	20		
	Lisans/lisansüstü	61	9,56	4,70	5	25		
Dayanısızlık	İlköğretim ve altı	119	11,28	5,13	5	26	0,305	0,738
	Lise	73	11,88	5,19	5	25		
	Lisans/lisansüstü	61	11,59	5,42	5	28		
İç içelik/ gelişmemiş benlik	İlköğretim ve altı	119	11,61	4,65	5	23	0,067	0,935
	Lise	73	11,63	3,94	5	24		
	Lisans/lisansüstü	61	11,38	4,89	5	24		
Boyun eğicilik	İlköğretim ve altı	119	10,39	4,61	5	23	3,017	0,051
	Lise	73	9,16	4,27	5	22		
	Lisans/lisansüstü	61	11,13	5,46	5	27		
Kendini feda etme	İlköğretim ve altı	119	13,87	5,13	5	26	0,015	0,986
	Lise	73	13,82	4,65	5	25		
	Lisans/lisansüstü	61	13,97	5,26	5	29		
Duyuları bastırma	İlköğretim ve altı	119	12,37	5,69	5	30	0,298	0,743
	Lise	73	11,81	5,17	5	25		
	Lisans/lisansüstü	61	11,85	5,82	5	30		
Yüksek standartlar	İlköğretim ve altı	119	14,39	5,47	5	29	0,957	0,386
	Lise	73	14,25	5,21	6	28		
	Lisans/lisansüstü	61	15,41	5,15	5	27		
Haklılık	İlköğretim ve altı	119	15,60	5,25	5	29	0,566	0,568
	Lise	73	15,33	5,34	5	28		
	Lisans/lisansüstü	61	16,28	5,30	5	30		
Yetersiz özdenetim	İlköğretim ve altı	119	14,64	4,91	5	30	0,131	0,877
	Lise	73	14,52	4,58	6	24		
	Lisans/lisansüstü	61	14,95	5,57	5	30		
Onay arama	İlköğretim ve altı	119	14,52	5,36	5	27	0,361	0,697
	Lise	73	13,93	4,72	5	27		
	Lisans/lisansüstü	61	14,61	5,75	5	27		
Karamsarlık	İlköğretim ve altı	119	13,74	5,47	5	27	0,839	0,433
	Lise	73	12,74	4,42	5	23		
	Lisans/lisansüstü	61	13,49	5,66	5	28		
Cezalandırıcılık	İlköğretim ve altı	119	12,54	4,68	5	27	0,216	0,806
	Lise	73	12,78	4,40	5	24		
	Lisans/lisansüstü	61	13,02	5,11	5	28		

Tablo 7.

Öğrencilerin annesinin eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Anne Eğt. Dur.	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p	Fark
Onaylayıcılık	İlköğretim ve altı	119	36,06	9,62	10	50	7,097	0,001*	1-2
	Lise	73	33,30	10,92	10	50			1-3
	Lisans/lisansüstü	61	30,13	9,97	12	50			
Doğum kontrolü	İlköğretim ve altı	119	11,54	3,06	3	15	1,455	0,235	
	Lise	73	11,85	3,19	3	15			
	Lisans/lisansüstü	61	12,36	2,93	3	15			
Paylaşım	İlköğretim ve altı	119	14,99	4,54	5	25	3,352	0,037*	1-2
	Lise	73	16,42	4,54	5	25			1-3
	Lisans/lisansüstü	61	16,52	4,54	5	25			
Araç olarak değerlendirme	İlköğretim ve altı	119	15,05	4,52	5	25	0,733	0,481	
	Lise	73	14,33	4,60	5	25			
	Lisans/lisansüstü	61	15,15	4,43	5	25			
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	İlköğretim ve altı	119	77,64	10,01	55	103	2,130	0,121	
	Lise	73	75,90	11,49	53	104			
	Lisans/lisansüstü	61	74,16	11,68	50	100			
Duygusal sıcaklık (Anne)	İlköğretim ve altı	119	19,59	4,93	7	28	0,936	0,393	
	Lise	73	20,03	4,78	9	28			
	Lisans/lisansüstü	61	20,64	4,97	11	28			
Aşırı koruyuculuk (Anne)	İlköğretim ve altı	119	20,55	5,20	9	36	1,746	0,177	
	Lise	73	19,70	5,13	10	33			
	Lisans/lisansüstü	61	19,10	5,05	9	31			
Reddedicilik (Anne)	İlköğretim ve altı	119	11,12	4,11	7	23	1,644	0,195	
	Lise	73	10,63	3,55	7	23			
	Lisans/lisansüstü	61	10,08	2,78	7	17			
Duygusal sıcaklık (Baba)	İlköğretim ve altı	119	18,65	4,90	7	28	0,778	0,460	
	Lise	73	19,14	5,23	9	28			
	Lisans/lisansüstü	61	19,64	5,44	8	28			
Aşırı koruyuculuk (Baba)	İlköğretim ve altı	119	19,85	4,98	10	36	2,203	0,113	
	Lise	73	18,84	4,59	9	30			
	Lisans/lisansüstü	61	18,31	5,30	9	34			
Reddedicilik (Baba)	İlköğretim ve altı	119	10,57	3,61	7	25	0,352	0,703	
	Lise	73	10,55	4,53	7	27			
	Lisans/lisansüstü	61	10,10	2,97	7	20			

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin annesinin eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin annesinin eğitim düzeyi gözetilmeksizin Young Şema Ölçeği puanları benzerdir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin annesinin eğitim düzeyine göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinden bulunan onaylayıcılık ile paylaşım alt boyutları puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Annesinin eğitim düzeyi ilköğretim ve altında olan öğrenciler, onaylayıcılık alt boyutundan daha yüksek, paylaşım alt boyutundan ise daha düşük puan almıştır.

Katılımcıların annesinin eğitim düzeyine göre Ebeveyn Tutumları Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 8'de araştırmaya konu olan öğrencilerin babasının eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 8.

Öğrencilerin babasının eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Baba Eğt. Dur.	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p
Duygusal yoksunluk	İlköğretim ve altı	104	9,48	4,41	5	23	0,359	0,699
	Lise	68	10,01	5,40	5	29		
	Lisans/lisansüstü	81	9,37	5,14	5	28		
Terk edilme	İlköğretim ve altı	104	11,30	4,93	5	26	0,175	0,840
	Lise	68	11,37	5,33	5	26		
	Lisans/lisansüstü	81	11,70	4,14	5	25		
Kuşkuculuk	İlköğretim ve altı	104	12,11	4,85	5	24	0,900	0,408
	Lise	68	13,22	5,99	5	27		
	Lisans/lisansüstü	81	12,40	5,52	5	30		
Sosyal izolasyon	İlköğretim ve altı	104	12,25	5,21	5	25	0,505	0,604
	Lise	68	12,66	5,80	5	30		
	Lisans/lisansüstü	81	13,05	5,24	5	26		
Kusurluluk	İlköğretim ve altı	104	9,09	4,10	5	21	1,000	0,369
	Lise	68	9,10	5,02	5	26		
	Lisans/lisansüstü	81	9,94	4,33	5	22		
Başarısızlık	İlköğretim ve altı	104	9,98	4,47	5	26	0,192	0,826
	Lise	68	9,60	4,95	5	27		
	Lisans/lisansüstü	81	9,63	4,45	5	24		
Bağımlılık	İlköğretim ve altı	104	9,44	4,69	5	27	0,102	0,903
	Lise	68	9,51	4,92	5	25		
	Lisans/lisansüstü	81	9,20	4,25	5	21		
Dayanısızlık	İlköğretim ve altı	104	11,40	5,10	5	26	1,039	0,355
	Lise	68	10,96	5,27	5	28		
	Lisans/lisansüstü	81	12,16	5,28	5	25		
İç içelik/ gelişmemiş benlik	İlköğretim ve altı	104	11,85	4,58	5	23	0,371	0,691
	Lise	68	11,44	4,60	5	24		
	Lisans/lisansüstü	81	11,30	4,36	5	23		
Boyun eğicilik	İlköğretim ve altı	104	10,52	5,02	5	26	0,409	0,665
	Lise	68	9,87	4,43	5	23		
	Lisans/lisansüstü	81	10,11	4,76	5	27		
Kendini feda etme	İlköğretim ve altı	104	13,64	5,01	5	26	0,733	0,481
	Lise	68	13,57	5,08	5	29		
	Lisans/lisansüstü	81	14,43	4,96	5	28		
Duyguları bastırma	İlköğretim ve altı	104	11,88	5,63	5	30	0,428	0,652
	Lise	68	12,62	5,81	5	30		
	Lisans/lisansüstü	81	11,90	5,31	5	25		
Yüksek standartlar	İlköğretim ve altı	104	14,08	5,57	5	29	0,921	0,399
	Lise	68	15,15	5,39	5	28		
	Lisans/lisansüstü	81	14,80	4,92	5	25		
Haklılık	İlköğretim ve altı	104	15,31	5,25	5	29	0,452	0,637
	Lise	68	16,00	5,60	5	30		
	Lisans/lisansüstü	81	15,90	5,07	5	26		
Yetersiz özdenetim	İlköğretim ve altı	104	14,81	4,88	5	30	0,061	0,941
	Lise	68	14,56	5,43	5	30		
	Lisans/lisansüstü	81	14,62	4,73	5	25		
Onay arama	İlköğretim ve altı	104	14,33	5,12	5	27	0,033	0,968
	Lise	68	14,29	5,85	5	27		
	Lisans/lisansüstü	81	14,49	5,01	5	27		
Karamsarlık	İlköğretim ve altı	104	13,50	5,53	5	27	0,382	0,683
	Lise	68	12,93	4,80	5	28		
	Lisans/lisansüstü	81	13,64	5,23	5	26		
Cezalandırıcılık	İlköğretim ve altı	104	12,59	4,67	5	27	0,543	0,581
	Lise	68	12,41	4,75	5	28		
	Lisans/lisansüstü	81	13,16	4,70	5	27		

Tablo 8.

Öğrencilerin babasının eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Baba Eğt. Düz.	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p	Fark
Onaylayıcılık	İlköğretim ve altı	104	35,81	9,31	12	50	3,283	0,039*	1-2
	Lise	68	32,54	11,47	10	50			
	Lisans/lisansüstü	81	32,38	10,30	10	50			
Doğum kontrolü	İlköğretim ve altı	104	11,46	2,64	3	15	2,050	0,131	
	Lise	68	11,74	3,33	3	15			
	Lisans/lisansüstü	81	12,37	3,31	3	15			
Paylaşım	İlköğretim ve altı	104	14,86	4,26	5	25	4,149	0,017*	1-2
	Lise	68	16,82	4,71	5	25			
	Lisans/lisansüstü	81	16,07	4,70	5	25			
Araç olarak değerlendirme	İlköğretim ve altı	104	15,15	4,32	5	25	1,914	0,150	
	Lise	68	13,96	4,64	5	25			
	Lisans/lisansüstü	81	15,26	4,60	5	25			
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	İlköğretim ve altı	104	77,28	9,72	56	103	0,873	0,419	
	Lise	68	75,06	11,87	53	102			
	Lisans/lisansüstü	81	76,09	11,53	50	104			
Duygusal sıcaklık (Anne)	İlköğretim ve altı	104	20,08	4,50	7	28	1,331	0,266	
	Lise	68	19,19	5,58	7	28			
	Lisans/lisansüstü	81	20,48	4,75	9	28			
Aşırı koruyuculuk (Anne)	İlköğretim ve altı	104	20,09	4,98	10	36	0,276	0,759	
	Lise	68	19,56	5,33	10	36			
	Lisans/lisansüstü	81	20,12	5,28	9	33			
Reddedicilik (Anne)	İlköğretim ve altı	104	10,76	3,83	7	22	0,686	0,505	
	Lise	68	11,09	3,90	7	23			
	Lisans/lisansüstü	81	10,38	3,27	7	23			
Duygusal sıcaklık (Baba)	İlköğretim ve altı	104	18,78	4,68	7	28	1,193	0,305	
	Lise	68	18,56	5,58	7	28			
	Lisans/lisansüstü	81	19,74	5,26	9	28			
Aşırı koruyuculuk (Baba)	İlköğretim ve altı	104	19,38	4,90	9	35	0,235	0,791	
	Lise	68	18,85	5,43	9	36			
	Lisans/lisansüstü	81	19,21	4,69	10	32			
Reddedicilik (Baba)	İlköğretim ve altı	104	10,42	3,62	7	25	0,040	0,961	
	Lise	68	10,56	3,81	7	25			
	Lisans/lisansüstü	81	10,40	3,92	7	27			

İncelenen tabloya göre, araştırma kapsamındaki öğrencilerin babasının eğitim düzeyine göre Young Şema Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Araştırmaya dahil olan öğrencilerin babasının eğitim düzeyine göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinde yer alan onaylayıcılık ve paylaşımdan aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Babasının eğitim düzeyi ilköğretim ve altında olan öğrencilerin onaylayıcılık alt boyutundan aldıkları puanlar diğer öğrencilere göre yüksek, paylaşım alt boyutundan aldıkları puanlar ise düşük bulunmuştur.

Öğrencilerin babasının eğitim düzeyine göre Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farkın olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). Babasının eğitim düzeyi fark etmeksizin öğrencilerin Ebeveyn Tutumları Ölçeği puanları benzerdir.

Tablo 9'da araştırmaya katılan öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 9.

Öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Anne-baba birliktelik durumu	n	\bar{x}	s	t	p
Duygusal yoksunluk	Birlikte olan	227	9,22	4,71	-3,655	0,000*
	Ayrı olan	26	12,85	5,50		
Terk edilme	Birlikte olan	227	11,28	4,69	-1,664	0,097
	Ayrı olan	26	12,92	5,47		
Kuşkuculuk	Birlikte olan	227	12,20	5,29	-2,605	0,010*
	Ayrı olan	26	15,08	5,68		
Sosyal izolasyon	Birlikte olan	227	12,32	5,32	-2,651	0,009*
	Ayrı olan	26	15,23	5,23		
Kusurluluk	Birlikte olan	227	9,19	4,40	-1,855	0,065
	Ayrı olan	26	10,88	4,52		
Başarısızlık	Birlikte olan	227	9,37	4,20	-4,150	0,000*
	Ayrı olan	26	13,19	6,22		
Bağımlılık	Birlikte olan	227	8,97	4,27	-4,382	0,000*
	Ayrı olan	26	13,00	5,75		
Dayanıksızlık	Birlikte olan	227	11,21	5,00	-2,879	0,004*
	Ayrı olan	26	14,27	6,22		
İç içelik/ gelişmemiş benlik	Birlikte olan	227	11,45	4,39	-1,123	0,263
	Ayrı olan	26	12,50	5,39		
Boyun eğicilik	Birlikte olan	227	9,89	4,54	-3,200	0,002*
	Ayrı olan	26	13,00	5,89		
Kendini feda etme	Birlikte olan	227	13,59	4,94	-2,773	0,006*
	Ayrı olan	26	16,42	4,95		
Duyguları bastırma	Birlikte olan	227	11,81	5,47	-2,283	0,023*
	Ayrı olan	26	14,42	5,95		
Yüksek standartlar	Birlikte olan	227	14,46	5,45	-1,188	0,236
	Ayrı olan	26	15,77	3,88		
Haklılık	Birlikte olan	227	15,53	5,45	-1,344	0,180
	Ayrı olan	26	17,00	3,26		
Yetersiz özdenetim	Birlikte olan	227	14,35	4,81	-3,153	0,002*
	Ayrı olan	26	17,54	5,52		
Onay arama	Birlikte olan	227	14,13	5,25	-2,191	0,029*
	Ayrı olan	26	16,50	5,09		
Karamsarlık	Birlikte olan	227	13,24	5,21	-1,380	0,169
	Ayrı olan	26	14,73	5,33		
Cezalandırıcılık	Birlikte olan	227	12,60	4,73	-1,245	0,214
	Ayrı olan	26	13,81	4,33		

Tablo 9.

Öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Anne-baba birliktelik durumu	n	\bar{x}	s	t	p
Onaylayıcılık	Birlikte olan	227	34,31	10,39	2,194	0,029*
	Ayrı olan	26	29,65	9,00		
Doğum kontrolü	Birlikte olan	227	11,80	3,11	-0,439	0,661
	Ayrı olan	26	12,08	2,71		
Paylaşım	Birlikte olan	227	15,61	4,60	-1,672	0,096
	Ayrı olan	26	17,19	4,27		
Araç olarak değerlendirme	Birlikte olan	227	15,06	4,56	2,054	0,041*
	Ayrı olan	26	13,15	3,74		
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	Birlikte olan	227	76,78	10,84	2,097	0,041*
	Ayrı olan	26	72,08	10,82		
Duygusal sıcaklık (Anne)	Birlikte olan	227	20,07	4,91	0,980	0,328
	Ayrı olan	26	19,08	4,79		
Aşırı koruyuculuk (Anne)	Birlikte olan	227	19,83	5,05	-1,170	0,243
	Ayrı olan	26	21,08	6,00		
Reddedicilik (Anne)	Birlikte olan	227	10,50	3,54	-2,920	0,004*
	Ayrı olan	26	12,69	4,31		
Duygusal sıcaklık (Baba)	Birlikte olan	227	19,30	5,00	2,562	0,011*
	Ayrı olan	26	16,62	5,64		
Aşırı koruyuculuk (Baba)	Birlikte olan	227	19,12	4,87	-0,589	0,556
	Ayrı olan	26	19,73	5,86		
Reddedicilik (Baba)	Birlikte olan	227	10,17	3,39	-3,568	0,000*
	Ayrı olan	26	12,88	5,64		

Tablo 9'a göre, öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre Young Şema Ölçeği'nin duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğcilik, kendini feda etme, duyguları bastırma, yetersiz özdenetim ve onay arama alt boyutlarından aldıkları puanların arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Anne-babası ayrı olan öğrencilerin duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğcilik, kendini feda etme, duyguları bastırma, yetersiz özdenetim ve onay arama puanları, anne-babası birlikte olan öğrencilere göre daha yüksektir.

Araştırmaya alınan öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli ile onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Anne-babası ayrı olan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli ile onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme boyutları puanı, anne-babası birlikte olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşüktür.

Öğrencilerin anne-baba birliktelik durumuna göre Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin reddedicilik (anne), duygusal sıcaklık (baba) ve reddedicilik (baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Anne-babası ayrı olan öğrencilerin anne-babası birlikte olan öğrencilere göre reddedicilik (anne ve baba) puanları daha yüksek, duygusal sıcaklık (baba) puanları daha düşüktür.

Tablo 10'da araştırma konusu olan öğrencilerin hayatından memnun olma durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 10.

Öğrencilerin hayatından memnun olma durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Hayatından memnun olma	n	\bar{x}	s	t	p
Duygusal yoksunluk	Memnun olan	197	8,41	3,80	-8,038	0,000*
	Memnun olmayan	56	13,75	6,05		
Terk edilme	Memnun olan	197	10,54	4,26	-6,042	0,000*
	Memnun olmayan	56	14,64	5,20		
Kuşkuculuk	Memnun olan	197	11,48	4,77	-5,999	0,000*
	Memnun olmayan	56	16,07	5,94		
Sosyal izolasyon	Memnun olan	197	11,46	4,81	-6,996	0,000*
	Memnun olmayan	56	16,68	5,31		
Kusurluluk	Memnun olan	197	8,46	3,77	-6,551	0,000*
	Memnun olmayan	56	12,54	5,13		
Başarısızlık	Memnun olan	197	8,90	4,08	-5,995	0,000*
	Memnun olmayan	56	12,80	5,00		
Bağımlılık	Memnun olan	197	8,53	4,10	-5,909	0,000*
	Memnun olmayan	56	12,39	5,02		
Dayanıksızlık	Memnun olan	197	10,57	4,67	-5,836	0,000*
	Memnun olmayan	56	14,89	5,61		
İç içelik/ gelişmemiş benlik	Memnun olan	197	10,96	4,21	-4,074	0,000*
	Memnun olmayan	56	13,66	4,90		
Boyun eğicilik	Memnun olan	197	9,30	4,14	-6,111	0,000*
	Memnun olmayan	56	13,43	5,46		
Kendini feda etme	Memnun olan	197	13,24	4,81	-3,880	0,000*
	Memnun olmayan	56	16,11	5,10		
Duyguları bastırma	Memnun olan	197	11,31	5,31	-4,287	0,000*
	Memnun olmayan	56	14,80	5,62		
Yüksek standartlar	Memnun olan	197	14,14	5,39	-2,579	0,010*
	Memnun olmayan	56	16,20	4,78		
Haklılık	Memnun olan	197	15,09	5,36	-3,417	0,001*
	Memnun olmayan	56	17,77	4,44		
Yetersiz özdenetim	Memnun olan	197	13,91	4,82	-4,833	0,000*
	Memnun olmayan	56	17,39	4,53		
Onay arama	Memnun olan	197	14,00	5,36	-2,118	0,035*
	Memnun olmayan	56	15,68	4,77		
Karamsarlık	Memnun olan	197	12,51	4,89	-5,267	0,000*
	Memnun olmayan	56	16,48	5,28		
Cezalandırıcılık	Memnun olan	197	12,14	4,35	-3,791	0,000*
	Memnun olmayan	56	14,77	5,29		

Tablo 10.

Öğrencilerin hayatından memnun olma durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Hayatından memnun olma	n	\bar{x}	s	t	p
Onaylayıcılık	Memnun olan	197	34,57	10,40	2,135	0,034*
	Memnun olmayan	56	31,25	9,74		
Doğum kontrolü	Memnun olan	197	11,87	3,10	0,407	0,685
	Memnun olmayan	56	11,68	2,99		
Paylaşım	Memnun olan	197	15,55	4,60	-1,445	0,150
	Memnun olmayan	56	16,55	4,46		
Araç olarak değerlendirme	Memnun olan	197	15,16	4,49	1,938	0,054
	Memnun olmayan	56	13,84	4,48		
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	Memnun olan	197	77,15	10,91	2,335	0,020*
	Memnun olmayan	56	73,32	10,49		
Duygusal sıcaklık (Anne)	Memnun olan	197	20,50	4,95	3,319	0,001*
	Memnun olmayan	56	18,09	4,25		
Aşırı koruyuculuk (Anne)	Memnun olan	197	19,49	4,93	-2,749	0,006*
	Memnun olmayan	56	21,61	5,62		
Reddedicilik (Anne)	Memnun olan	197	10,29	3,49	-3,595	0,000*
	Memnun olmayan	56	12,25	3,92		
Duygusal sıcaklık (Baba)	Memnun olan	197	19,78	5,14	4,559	0,000*
	Memnun olmayan	56	16,38	4,14		
Aşırı koruyuculuk (Baba)	Memnun olan	197	18,78	4,66	-2,449	0,015*
	Memnun olmayan	56	20,61	5,77		
Reddedicilik (Baba)	Memnun olan	197	9,98	3,46	-3,840	0,000*
	Memnun olmayan	56	12,11	4,31		

Tablo 10'a göre, araştırma kapsamındaki öğrencilerin hayatından memnun olma durumuna göre Young Şema Ölçeği'nin tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Hayatından memnun olmayan öğrencilerin Young Şema Ölçeği puanları, hayatından memnun olan öğrencilere göre daha yüksektir.

Katılımcıların hayatından memnun olma durumuna göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli ve onaylayıcılık alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p < 0,05$). Hayatından memnun olmayan öğrenciler, memnun olanlara göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli ve onaylayıcılık boyutundan daha düşük puan almıştır. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinin diğer alt boyutlarında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Araştırmaya alınan öğrencilerin hayatından memnun olma durumuna göre Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p < 0,05$) ve hayatından memnun olmayan öğrencilerin duygusal sıcaklık puanlarının daha düşük, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik puanlarının ise daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 11'de araştırmaya dahil edilen öğrencilerin psikolojik sorun yaşama durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 11.

Öğrencilerin psikolojik sorun yaşama durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Psikolojik sorun yaşama	n	\bar{x}	s	t	p																																																																																																																																																																																																										
Duygusal yoksunluk	Var	16	13,06	7,75	2,967	0,003*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	9,35	4,59			Terk edilme	Var	16	15,56	4,99	3,635	0,000*		Yok	237	11,17	4,66	Kuşkuculuk	Var	16	13,19	6,25	0,528	0,598		Yok	237	12,45	5,34	Sosyal izolasyon	Var	16	17,25	6,15	3,651	0,000*		Yok	237	12,30	5,18	Kusurluluk	Var	16	13,69	5,58	4,157	0,000*		Yok	237	9,07	4,20	Başarısızlık	Var	16	13,81	5,73	3,740	0,000*		Yok	237	9,49	4,38	Bağımlılık	Var	16	12,81	5,43	3,134	0,002*		Yok	237	9,15	4,46	Dayanıksızlık	Var	16	16,44	5,60	4,016	0,000*		Yok	237	11,19	5,02	İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*		Yok	237	11,38	4,45	Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237
Terk edilme	Var	16	15,56	4,99	3,635	0,000*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	11,17	4,66			Kuşkuculuk	Var	16	13,19	6,25	0,528	0,598		Yok	237	12,45	5,34	Sosyal izolasyon	Var	16	17,25	6,15	3,651	0,000*		Yok	237	12,30	5,18	Kusurluluk	Var	16	13,69	5,58	4,157	0,000*		Yok	237	9,07	4,20	Başarısızlık	Var	16	13,81	5,73	3,740	0,000*		Yok	237	9,49	4,38	Bağımlılık	Var	16	12,81	5,43	3,134	0,002*		Yok	237	9,15	4,46	Dayanıksızlık	Var	16	16,44	5,60	4,016	0,000*		Yok	237	11,19	5,02	İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*		Yok	237	11,38	4,45	Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66										
Kuşkuculuk	Var	16	13,19	6,25	0,528	0,598																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	12,45	5,34			Sosyal izolasyon	Var	16	17,25	6,15	3,651	0,000*		Yok	237	12,30	5,18	Kusurluluk	Var	16	13,69	5,58	4,157	0,000*		Yok	237	9,07	4,20	Başarısızlık	Var	16	13,81	5,73	3,740	0,000*		Yok	237	9,49	4,38	Bağımlılık	Var	16	12,81	5,43	3,134	0,002*		Yok	237	9,15	4,46	Dayanıksızlık	Var	16	16,44	5,60	4,016	0,000*		Yok	237	11,19	5,02	İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*		Yok	237	11,38	4,45	Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																						
Sosyal izolasyon	Var	16	17,25	6,15	3,651	0,000*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	12,30	5,18			Kusurluluk	Var	16	13,69	5,58	4,157	0,000*		Yok	237	9,07	4,20	Başarısızlık	Var	16	13,81	5,73	3,740	0,000*		Yok	237	9,49	4,38	Bağımlılık	Var	16	12,81	5,43	3,134	0,002*		Yok	237	9,15	4,46	Dayanıksızlık	Var	16	16,44	5,60	4,016	0,000*		Yok	237	11,19	5,02	İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*		Yok	237	11,38	4,45	Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																		
Kusurluluk	Var	16	13,69	5,58	4,157	0,000*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	9,07	4,20			Başarısızlık	Var	16	13,81	5,73	3,740	0,000*		Yok	237	9,49	4,38	Bağımlılık	Var	16	12,81	5,43	3,134	0,002*		Yok	237	9,15	4,46	Dayanıksızlık	Var	16	16,44	5,60	4,016	0,000*		Yok	237	11,19	5,02	İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*		Yok	237	11,38	4,45	Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																														
Başarısızlık	Var	16	13,81	5,73	3,740	0,000*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	9,49	4,38			Bağımlılık	Var	16	12,81	5,43	3,134	0,002*		Yok	237	9,15	4,46	Dayanıksızlık	Var	16	16,44	5,60	4,016	0,000*		Yok	237	11,19	5,02	İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*		Yok	237	11,38	4,45	Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																										
Bağımlılık	Var	16	12,81	5,43	3,134	0,002*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	9,15	4,46			Dayanıksızlık	Var	16	16,44	5,60	4,016	0,000*		Yok	237	11,19	5,02	İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*		Yok	237	11,38	4,45	Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																						
Dayanıksızlık	Var	16	16,44	5,60	4,016	0,000*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	11,19	5,02			İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*		Yok	237	11,38	4,45	Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																		
İç içelik/ gelişmemiş benlik	Var	16	14,31	4,48	2,552	0,011*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	11,38	4,45			Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*		Yok	237	10,00	4,67	Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																														
Boyun eğicilik	Var	16	13,44	5,20	2,830	0,005*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	10,00	4,67			Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*		Yok	237	13,64	4,91	Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																																										
Kendini feda etme	Var	16	17,44	5,29	2,984	0,003*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	13,64	4,91			Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130		Yok	237	11,95	5,40	Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																																																						
Duyguları bastırma	Var	16	14,13	7,57	1,521	0,130																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	11,95	5,40			Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217		Yok	237	14,49	5,29	Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																																																																		
Yüksek standartlar	Var	16	16,19	5,62	1,237	0,217																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	14,49	5,29			Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*		Yok	237	15,44	5,23	Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																																																																														
Haklılık	Var	16	19,31	4,83	2,880	0,004*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	15,44	5,23			Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*		Yok	237	14,39	4,81	Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																																																																																										
Yetersiz özdenetim	Var	16	18,94	5,41	3,627	0,000*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	14,39	4,81			Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809		Yok	237	14,39	5,26	Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																																																																																																						
Onay arama	Var	16	14,06	5,60	-0,242	0,809																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	14,39	5,26			Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*		Yok	237	13,18	5,14	Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																																																																																																																		
Karamsarlık	Var	16	16,56	5,81	2,531	0,012*																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	13,18	5,14			Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286		Yok	237	12,64	4,66																																																																																																																																																																																														
Cezalandırıcılık	Var	16	13,94	5,17	1,070	0,286																																																																																																																																																																																																										
	Yok	237	12,64	4,66																																																																																																																																																																																																												

Tablo 11.

Öğrencilerin psikolojik sorun yaşama durumuna göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Psikolojik sorun yaşama	n	\bar{x}	s	t	p
Onaylayıcılık	Var	16	32,31	13,45	-0,608	0,544
	Yok	237	33,94	10,12		
Doğum kontrolü	Var	16	12,75	3,40	1,244	0,215
	Yok	237	11,76	3,05		
Paylaşım	Var	16	16,75	4,85	0,879	0,380
	Yok	237	15,71	4,57		
Araç olarak değerlendirme	Var	16	13,50	5,16	-1,251	0,212
	Yok	237	14,96	4,47		
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	Var	16	75,31	14,30	-0,373	0,709
	Yok	237	76,37	10,68		
Duygusal sıcaklık (Anne)	Var	16	19,81	5,52	-0,131	0,896
	Yok	237	19,98	4,86		
Aşırı koruyuculuk (Anne)	Var	16	22,19	5,95	1,795	0,074
	Yok	237	19,81	5,08		
Reddedicilik (Anne)	Var	16	12,31	5,04	1,790	0,075
	Yok	237	10,62	3,55		
Duygusal sıcaklık (Baba)	Var	16	18,63	5,02	-0,324	0,746
	Yok	237	19,05	5,14		
Aşırı koruyuculuk (Baba)	Var	16	21,88	5,88	2,254	0,025*
	Yok	237	19,00	4,87		
Reddedicilik (Baba)	Var	16	12,00	4,49	1,711	0,088
	Yok	237	10,35	3,69		

Tablo 11'e göre, katılımcıların psikolojik sorun yaşama durumuna göre Young Şema Ölçeğinin duygusal yoksunluk, terk edilme, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, iç içelik/gelişmemiş benlik, boyun eğicilik, kendini feda etme, haklılık, yetersiz özdenetim ve karamsarlık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Psikolojik sorun yaşayan öğrencilerin duygusal yoksunluk, terk edilme, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, iç içelik/gelişmemiş benlik, boyun eğicilik, kendini feda etme, haklılık, yetersiz özdenetim ve karamsarlık puanları, psikolojik sorun yaşamayan öğrencilere göre daha yüksektir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin psikolojik sorun yaşama durumuna göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Öğrencilerin psikolojik sorun yaşama durumuna göre Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin alt boyutu olan aşırı koruyuculuk (baba) puanları arasında anlamlı düzeyde bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). Psikolojik sorun yaşayan öğrencilerin aşırı koruyuculuk (baba) puanları, psikolojik sorun yaşamayanlara göre daha yüksektir. Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin diğer alt boyutlarında psikolojik sorun yaşama durumuna göre bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 12'de araştırmaya dahil edilen öğrencilerin bugüne kadar yaşadığı romantik ilişki sayısına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) sonuçları verilmiştir.

Tablo 12.

Öğrencilerin bugüne kadar yaşadığı romantik ilişki sayısına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Romantik İlişki	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p	Fark
Duygusal yoksunluk	Hiç olmayan	77	9,77	4,93	5	23	2,436	0,090	
	Bir-iki	125	9,00	4,31	5	24			
	Üç ve üzeri	51	10,76	6,03	5	29			
Terk edilme	Hiç olmayan	77	10,68	4,58	5	25	2,474	0,086	
	Bir-iki	125	11,46	4,98	5	25			
	Üç ve üzeri	51	12,59	4,50	6	26			
Kuşkuculuk	Hiç olmayan	77	11,88	5,30	5	25	4,080	0,018*	1-3
	Bir-iki	125	12,10	5,18	5	27			2-3
	Üç ve üzeri	51	14,39	5,71	5	30			
Sosyal izolasyon	Hiç olmayan	77	12,14	5,51	5	26	6,373	0,002*	1-3
	Bir-iki	125	11,95	5,12	5	25			2-3
	Üç ve üzeri	51	14,96	5,22	5	30			
Kusurluluk	Hiç olmayan	77	9,29	4,51	5	21	4,255	0,015*	1-3
	Bir-iki	125	8,78	3,97	5	23			
	Üç ve üzeri	51	10,90	5,08	5	26			
Başarısızlık	Hiç olmayan	77	9,43	4,36	5	23	0,497	0,609	
	Bir-iki	125	9,78	4,93	5	27			
	Üç ve üzeri	51	10,25	4,03	5	23			
Bağımlılık	Hiç olmayan	77	9,48	4,65	5	25	0,997	0,370	
	Bir-iki	125	9,03	4,63	5	27			
	Üç ve üzeri	51	10,10	4,45	5	25			
Dayanısızlık	Hiç olmayan	77	11,47	5,16	5	25	1,725	0,180	
	Bir-iki	125	11,09	5,09	5	26			
	Üç ve üzeri	51	12,69	5,46	5	28			
İç içelik/ gelişmemiş benlik	Hiç olmayan	77	12,18	4,66	5	24	1,078	0,342	
	Bir-iki	125	11,24	4,25	5	22			
	Üç ve üzeri	51	11,41	4,85	5	24			
Boyun eğicilik	Hiç olmayan	77	10,39	4,72	5	22	0,736	0,480	
	Bir-iki	125	9,87	4,67	5	27			
	Üç ve üzeri	51	10,78	5,12	5	24			
Kendini feda etme	Hiç olmayan	77	13,09	4,94	5	26	4,924	0,008*	1-3
	Bir-iki	125	13,59	4,94	5	28			2-3
	Üç ve üzeri	51	15,76	4,89	5	29			
Duyguları bastırma	Hiç olmayan	77	12,03	5,55	5	30	2,179	0,115	
	Bir-iki	125	11,55	5,54	5	30			
	Üç ve üzeri	51	13,47	5,53	5	30			
Yüksek standartlar	Hiç olmayan	77	13,81	5,93	5	29	4,980	0,008*	1-3
	Bir-iki	125	14,26	4,89	5	29			2-3
	Üç ve üzeri	51	16,63	4,92	6	27			
Haklılık	Hiç olmayan	77	14,83	5,65	5	28	3,480	0,032*	1-3
	Bir-iki	125	15,55	5,11	5	26			
	Üç ve üzeri	51	17,29	4,85	5	30			
Yetersiz özdenetim	Hiç olmayan	77	14,35	5,13	5	25	0,262	0,770	
	Bir-iki	125	14,78	4,98	5	30			
	Üç ve üzeri	51	14,94	4,74	7	30			
Onay arama	Hiç olmayan	77	14,01	5,34	5	27	2,255	0,107	
	Bir-iki	125	14,02	5,27	5	27			
	Üç ve üzeri	51	15,76	5,03	5	27			
Karamsarlık	Hiç olmayan	77	12,96	5,00	5	25	4,822	0,009*	1-3
	Bir-iki	125	12,84	5,16	5	27			2-3
	Üç ve üzeri	51	15,39	5,37	5	28			
Cezalandırıcılık	Hiç olmayan	77	12,13	4,47	5	26	5,481	0,005*	1-3
	Bir-iki	125	12,31	4,61	5	27			2-3
	Üç ve üzeri	51	14,63	4,82	5	28			

Tablo 12.

Öğrencilerin bugüne kadar yaşadığı romantik ilişki sayısına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Romantik ilişki sayısı	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p	Fark
Onaylayıcılık	Hiç olmayan	77	34,04	10,65	10	50	9,490	0,000*	1-3
	Bir-iki	125	35,84	9,74	10	50			2-3
	Üç ve üzeri	51	28,61	9,63	10	50			
Doğum kontrolü	Hiç olmayan	77	11,81	2,60	3	15	5,531	0,004*	1-3
	Bir-iki	125	11,35	3,40	3	15			2-3
	Üç ve üzeri	51	13,02	2,56	3	15			
Paylaşım	Hiç olmayan	77	15,03	4,07	5	25	4,002	0,019*	1-3
	Bir-iki	125	15,62	4,95	5	25			2-3
	Üç ve üzeri	51	17,29	4,06	5	25			
Araç olarak değerlendirme	Hiç olmayan	77	14,68	4,11	5	25	4,151	0,017*	1-3
	Bir-iki	125	15,56	4,65	5	25			2-3
	Üç ve üzeri	51	13,45	4,50	5	25			
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	Hiç olmayan	77	75,55	11,26	50	103	5,955	0,003*	1-3
	Bir-iki	125	78,37	10,32	53	102			2-3
	Üç ve üzeri	51	72,37	10,79	53	104			
Duygusal sıcaklık (Anne)	Hiç olmayan	77	20,04	4,55	7	28	0,105	0,900	
	Bir-iki	125	20,04	5,02	7	28			
	Üç ve üzeri	51	19,69	5,17	9	28			
Aşırı koruyuculuk (Anne)	Hiç olmayan	77	19,21	3,89	10	33	1,595	0,205	
	Bir-iki	125	20,06	5,55	10	36			
	Üç ve üzeri	51	20,84	5,75	9	36			
Reddedicilik (Anne)	Hiç olmayan	77	10,42	3,77	7	23	1,141	0,321	
	Bir-iki	125	10,65	3,61	7	23			
	Üç ve üzeri	51	11,39	3,70	7	22			
Duygusal sıcaklık (Baba)	Hiç olmayan	77	19,21	4,72	7	28	1,251	0,288	
	Bir-iki	125	19,33	5,31	7	28			
	Üç ve üzeri	51	18,02	5,21	9	28			
Aşırı koruyuculuk (Baba)	Hiç olmayan	77	18,77	3,68	10	26	1,086	0,339	
	Bir-iki	125	19,09	5,35	9	36			
	Üç ve üzeri	51	20,06	5,66	9	35			
Reddedicilik (Baba)	Hiç olmayan	77	10,03	3,18	7	21	5,206	0,006*	1-3
	Bir-iki	125	10,10	3,45	7	25			2-3
	Üç ve üzeri	51	11,94	4,83	7	27			

Buna göre, katılımcıların bugüne kadar yaşadığı romantik ilişki sayısına göre Young Şema Ölçeğinin kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, kendini feda etme, yüksek standartlar, haklılık, karamsarlık ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Üç ve üzerinde romantik ilişkisi olan öğrencilerin kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, kendini feda etme, yüksek standartlar, haklılık, karamsarlık ve cezalandırıcılık puanları, hiç romantik ilişkisi olmayan ve bir-iki romantik ilişkisi olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bugüne kadar yaşadığı romantik ilişki sayısına göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Üç ve üzeri romantik ilişkisi olan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme puanları, hiç romantik ilişkisi olmayan ve bir-iki romantik ilişkisi olan öğrencilere göre daha düşük, doğum kontrolü ve paylaşım puanları ise yüksek bulunmuştur

Öğrencilerin bugüne kadar yaşadığı romantik ilişki sayısına göre Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin sadece reddedicilik (baba) alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistik olarak anlamlı bir fark görülmüştür ($p<0,05$). Üç ve üzeri romantik ilişkisi olan öğrencilerin reddedicilik (baba) alt boyutu puanları diğer gruplara göre daha yüksek bulunmuştur. Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin diğer alt boyutlarından alınan puanlar arasında bugüne kadar yaşanan romantik ilişki sayısına göre anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 13'te araştırma kapsamındaki öğrencilerin cinsel yaşamlarına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) sonuçları verilmiştir.

Tablo 13.

Öğrencilerin cinsel yaşamlarına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Cinsel yaşam	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p
Duygusal yoksunluk	Düzenli olan	37	9,43	6,03	5	29	2,330	0,099
	Düzensiz olan	52	10,88	4,97	5	28		
	Hiç olmayan	164	9,21	4,57	5	25		
Terk edilme	Düzenli olan	37	11,22	6,23	5	26	0,091	0,913
	Düzensiz olan	52	11,65	4,42	5	24		
	Hiç olmayan	164	11,43	4,56	5	26		
Kuşkuculuk	Düzenli olan	37	12,19	6,01	5	27	0,614	0,542
	Düzensiz olan	52	13,23	5,79	5	30		
	Hiç olmayan	164	12,34	5,12	5	26		
Sosyal izolasyon	Düzenli olan	37	13,49	6,41	5	30	2,551	0,080
	Düzensiz olan	52	13,75	5,24	5	26		
	Hiç olmayan	164	12,06	5,11	5	26		
Kusurluluk	Düzenli olan	37	9,43	5,36	5	26	2,324	0,100
	Düzensiz olan	52	10,50	4,31	5	21		
	Hiç olmayan	164	8,99	4,21	5	22		
Başarısızlık	Düzenli olan	37	9,73	5,71	5	27	0,099	0,905
	Düzensiz olan	52	10,02	3,91	5	20		
	Hiç olmayan	164	9,70	4,52	5	26		
Bağımlılık	Düzenli olan	37	9,46	5,53	5	25	0,370	0,691
	Düzensiz olan	52	9,85	3,93	5	19		
	Hiç olmayan	164	9,22	4,59	5	27		
Dayanıksızlık	Düzenli olan	37	11,35	5,94	5	28	0,026	0,974
	Düzensiz olan	52	11,60	4,85	5	23		
	Hiç olmayan	164	11,54	5,17	5	26		
İç içelik/ gelişmemiş	Düzenli olan	37	10,49	4,57	5	24	1,691	0,186
	Düzensiz olan	52	11,23	4,23	5	22		
	Hiç olmayan	164	11,91	4,55	5	24		
Boyun eğicilik	Düzenli olan	37	9,54	4,65	5	23	0,591	0,554
	Düzensiz olan	52	10,00	3,99	5	22		
	Hiç olmayan	164	10,43	5,03	5	27		
Kendini feda etme	Düzenli olan	37	12,70	5,45	5	29	1,196	0,304
	Düzensiz olan	52	14,12	5,07	5	25		
	Hiç olmayan	164	14,07	4,88	5	28		
Duyguları bastırma	Düzenli olan	37	11,62	6,30	5	30	1,075	0,343
	Düzensiz olan	52	13,08	4,74	5	22		
	Hiç olmayan	164	11,87	5,63	5	30		
Yüksek standartlar	Düzenli olan	37	15,30	5,81	6	28	0,384	0,681
	Düzensiz olan	52	14,38	4,52	5	23		
	Hiç olmayan	164	14,51	5,46	5	29		
Haklılık	Düzenli olan	37	16,51	5,98	5	30	0,548	0,579
	Düzensiz olan	52	15,65	4,89	5	24		
	Hiç olmayan	164	15,51	5,25	5	28		
Yetersiz özdenetim	Düzenli olan	37	15,03	5,43	6	30	0,266	0,767
	Düzensiz olan	52	14,96	4,88	5	25		
	Hiç olmayan	164	14,51	4,91	5	30		
Onay arama	Düzenli olan	37	13,57	5,57	5	27	0,986	0,375
	Düzensiz olan	52	13,88	5,11	5	25		
	Hiç olmayan	164	14,71	5,25	5	27		
Karamsarlık	Düzenli olan	37	12,46	5,57	5	28	0,781	0,459
	Düzensiz olan	52	13,83	5,02	5	26		
	Hiç olmayan	164	13,46	5,23	5	27		
Cezalandırıcılık	Düzenli olan	37	12,81	5,86	5	28	0,399	0,671
	Düzensiz olan	52	13,21	4,43	5	27		
	Hiç olmayan	164	12,55	4,50	5	27		

Tablo 13.

Öğrencilerin cinsel yaşamlarına göre Young Şema Ölçeği, Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Cinsel yaşam	n	\bar{x}	s	Alt	Üst	F	p	Fark
Onaylayıcılık	Düzenli olan	37	28,16	10,95	10	50	48,266	0,000*	1-3
	Düzensiz olan	52	25,37	7,57	10	42			
	Hiç olmayan	164	37,80	8,64	10	50			
Doğum kontrolü	Düzenli olan	37	12,32	2,61	5	15	2,484	0,085	
	Düzensiz olan	52	12,46	2,25	7	15			
	Hiç olmayan	164	11,51	3,35	3	15			
Paylaşım	Düzenli olan	37	18,08	4,88	5	25	22,864	0,000*	1-3
	Düzensiz olan	52	18,31	3,63	9	25			
	Hiç olmayan	164	14,45	4,25	5	25			
Araç olarak değerlendirme	Düzenli olan	37	14,43	4,91	5	25	17,266	0,000*	1-2
	Düzensiz olan	52	11,94	3,65	5	20			
	Hiç olmayan	164	15,89	4,27	8	25			
Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği	Düzenli olan	37	73,00	11,95	53	99	43,574	0,000*	1-2
	Düzensiz olan	52	68,08	8,10	50	87			
	Hiç olmayan	164	79,65	9,84	56	104			
Duyusal sıcaklık (Anne)	Düzenli olan	37	20,24	5,50	7	28	0,068	0,934	
	Düzensiz olan	52	19,94	4,52	10	28			
	Hiç olmayan	164	19,91	4,89	7	28			
Aşırı koruyuculuk (Anne)	Düzenli olan	37	20,00	6,42	9	36	0,062	0,940	
	Düzensiz olan	52	19,73	4,56	9	31			
	Hiç olmayan	164	20,02	5,05	10	36			
Reddedicilik (Anne)	Düzenli olan	37	10,51	3,77	7	23	0,333	0,717	
	Düzensiz olan	52	10,44	3,06	7	18			
	Hiç olmayan	164	10,87	3,84	7	23			
Duyusal sıcaklık (Baba)	Düzenli olan	37	19,32	5,53	7	28	0,997	0,370	
	Düzensiz olan	52	18,13	4,89	9	28			
	Hiç olmayan	164	19,24	5,10	7	28			
Aşırı koruyuculuk (Baba)	Düzenli olan	37	18,76	6,14	10	36	0,283	0,754	
	Düzensiz olan	52	18,96	3,97	9	29			
	Hiç olmayan	164	19,35	4,99	9	35			
Reddedicilik (Baba)	Düzenli olan	37	10,41	4,14	7	25	2,103	0,124	
	Düzensiz olan	52	11,38	4,70	7	27			
	Hiç olmayan	164	10,16	3,28	7	22			

Tablo 13'e göre, öğrencilerin cinsel yaşamlarına göre Young Şema Ölçeğinin tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsel yaşamlarına göre Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli ile onaylayıcılık, paylaşım ve araç olarak değerlendirme alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Cinsel yaşamı hiç olmayan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden, onaylayıcılık ve araç olarak görme alt boyutlarından aldıkları puanlar diğer öğrencilere göre yüksek, paylaşım alt boyutundan aldıkları puanlar ise düşüktür. Ayrıca düzenli cinsel yaşantısı olan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden aldıkları puanlar düzensiz cinsel yaşantısı olan öğrencilerden yüksektir.

Katılımcıların cinsel yaşamlarına göre Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

4.2 İlişkisel Bulgular

Burada Young Şema ölçeği, Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği arasındaki korelasyonlar gösterilmiştir.

Tablo 14'te araştırmaya alınan öğrencilerin Young Şema Ölçeği ile Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 14.

Öğrencilerin Young Şema Ölçeği ile Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar

		Onaylayıcılık	Doğum kontrolü	Paylaşım	Araç olarak değerlendirme	Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği
Duygusal yoksunluk	r	-0,226	-0,063	0,136	-0,231	-0,270
	p	0,000*	0,321	0,031*	0,000*	0,000*
Terk edilme	r	-0,138	0,006	0,101	-0,140	-0,144
	p	0,028*	0,926	0,107	0,025*	0,022*
Kuşkuculuk	r	-0,166	0,103	0,150	-0,233	-0,162
	p	0,008*	0,101	0,017*	0,000*	0,010*
Sosyal izolasyon	r	-0,226	0,042	0,119	-0,242	-0,253
	p	0,000*	0,502	0,059	0,000*	0,000*
Kusurluluk	r	-0,213	-0,047	0,066	-0,208	-0,273
	p	0,001*	0,458	0,294	0,001*	0,000*
Başarısızlık	r	-0,072	-0,153	0,006	-0,088	-0,145
	p	0,253	0,015*	0,929	0,164	0,021*
Bağımlılık	r	-0,098	-0,160	0,004	-0,126	-0,188
	p	0,122	0,011*	0,953	0,046*	0,003*
Dayanıksızlık	r	-0,097	-0,035	0,015	-0,143	-0,155
	p	0,123	0,583	0,811	0,023*	0,014*
İç içelik/ gelişmemiş benlik	r	-0,068	-0,052	0,054	-0,135	-0,112
	p	0,284	0,408	0,392	0,032*	0,076
Boyun eğicilik	r	-0,104	-0,132	0,028	-0,125	-0,176
	p	0,098	0,036*	0,654	0,047*	0,005*
Kendini feda etme	r	-0,109	0,051	0,094	-0,230	-0,144
	p	0,085	0,417	0,136	0,000*	0,022*
Duyguları bastırma	r	-0,200	0,012	0,099	-0,261	-0,253
	p	0,001*	0,849	0,117	0,000*	0,000*
Yüksek standartlar	r	-0,170	0,094	0,128	-0,219	-0,172
	p	0,007*	0,136	0,043*	0,000*	0,006*
Haklılık	r	-0,242	0,216	0,178	-0,182	-0,169
	p	0,000*	0,001*	0,005*	0,004*	0,007*
Yetersiz özdenetim	r	-0,196	0,109	0,058	-0,170	-0,201
	p	0,002*	0,084	0,362	0,007*	0,001*
Onay arama	r	-0,136	0,173	0,117	-0,136	-0,088
	p	0,030*	0,006*	0,063	0,030*	0,165
Karamsarlık	r	-0,082	0,037	0,054	-0,116	-0,093
	p	0,191	0,555	0,389	0,066	0,142
Cezalandırıcılık	r	-0,199	0,144	0,070	-0,177	-0,192
	p	0,001*	0,022*	0,267	0,005*	0,002*

İncelenen tabloya göre, araştırmaya katılan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği'nin onaylayıcılık alt boyutundan aldıkları puanlar ile Young Şema Ölçeğinin duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, duyguları bastırma, yüksek standartlar, haklılık, yetersiz özdenetim, onay arama ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar saptanmıştır ($p<0,05$). Öğrencilerin onaylayıcılık puanı arttıkça duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, duyguları bastırma, yüksek standartlar, haklılık, yetersiz özdenetim, onay arama ve cezalandırıcılık puanları azalmaktadır.

Katılımcıların Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinin doğum kontrolü alt boyutundan aldıkları puanlar ile Young Şema Ölçeğinin bağımlılık ve boyun eğcilik alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü; haklılık, onay arama ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında ise pozitif yönlü korelasyonlar tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre öğrencilerin doğum kontrolü puanları arttıkça bağımlılık ve boyun eğcilik puanları düşmekte; haklılık, onay arama ve cezalandırıcılık puanları ise artmaktadır.

Araştırmaya dâhil edilen öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinin paylaşım alt boyutundan aldıkları puanlar ile Young Şema Ölçeğinin duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, yüksek standartlar ve haklılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Öğrencilerin paylaşım puanları arttıkça duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, yüksek standartlar ve haklılık puanları da artmaktadır.

Öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinin araç olarak değerlendirme alt boyutundan aldıkları puanlar ile Young Şema Ölçeğinin duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, bağımlılık, dayanıksızlık, iç içelik/gelişmemiş benlik, boyun eğcilik, kendini feda etme, duyguları bastırma, yüksek standartlar, haklılık, yetersiz özdenetim, onay arama ve cezalandırıcılık alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar saptanmıştır ($p<0,05$). Buna göre katılımcıların

araç olarak değerlendirme puanları arttıkça duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, bağımlılık, dayanıksızlık, iç içelik/gelişmemiş benlik, boyun eğcilik, kendini feda etme, duyguları bastırma, yüksek standartlar, haklılık, yetersiz özdenetim, onay arama ve cezalandırıcılık puanlarının azaldığı görülmüştür.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden aldıkları puanlar ile Young Şema Ölçeğinin duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğcilik, kendini feda etme, duyguları bastırma, yüksek standartlar, haklılık, yetersiz özdenetim ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar bulunmuştur ($p < 0,05$). Öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli puanları arttıkça duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğcilik, kendini feda etme, duyguları bastırma, yüksek standartlar, haklılık, yetersiz özdenetim ve cezalandırıcılık puanları azalmaktadır.

Katılımcıların Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği puanları ile Young Şema Ölçeğinin başarısızlık ve karamsarlık alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında korelasyon saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 15'de araştırma dâhilindeki öğrencilerin Young Şema Ölçeği ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 15.

Öğrencilerin Young Şema Ölçeği ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar

		Duygusal sıcaklık (Anne)	Aşırı koruyuculuk (Anne)	Reddedicilik (Anne)	Duygusal sıcaklık (Baba)	Aşırı koruyuculuk (Baba)	Reddedicilik (Baba)
Duygusal yoksunluk	r	-0,331	0,173	0,415	-0,362	0,240	0,411
	p	0,000*	0,006*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Terk edilme	r	-0,195	0,285	0,308	-0,244	0,252	0,255
	p	0,002*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Kuşkuculuk	r	-0,190	0,250	0,232	-0,274	0,220	0,280
	p	0,002*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Sosyal izolasyon	r	-0,234	0,214	0,330	-0,315	0,171	0,318
	p	0,000*	0,001*	0,000*	0,000*	0,007*	0,000*
Kusurluluk	r	-0,321	0,218	0,388	-0,387	0,211	0,375
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,001*	0,000*
Başarısızlık	r	-0,305	0,224	0,321	-0,370	0,151	0,267
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,016*	0,000*
Bağımlılık	r	-0,273	0,203	0,334	-0,364	0,142	0,271
	p	0,000*	0,001*	0,000*	0,000*	0,024*	0,000*
Dayanıksızlık	r	-0,172	0,309	0,316	-0,243	0,249	0,257
	p	0,006*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
İç içelik/ gelişmemiş benlik	r	-0,005	0,254	0,199	-0,074	0,278	0,115
	p	0,938	0,000*	0,001*	0,239	0,000*	0,069
Boyun eğicilik	r	-0,280	0,238	0,355	-0,302	0,213	0,235
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,001*	0,000*
Kendini feda etme	r	-0,127	0,284	0,251	-0,176	0,316	0,293
	p	0,044*	0,000*	0,000*	0,005*	0,000*	0,000*
Duyguları bastırma	r	-0,306	0,217	0,334	-0,318	0,193	0,240
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,002*	0,000*
Yüksek standartlar	r	-0,132	0,252	0,189	-0,178	0,267	0,161
	p	0,036*	0,000*	0,003*	0,005	0,000*	0,010*
Haklılık	r	0,084	0,213	0,158	-0,011	0,202	0,181
	p	0,182	0,001*	0,012	0,866	0,001*	0,004*
Yetersiz özdenetim	r	-0,023	0,165	0,146	-0,100	0,140	0,069
	p	0,713	0,009*	0,020*	0,113	0,025*	0,271
Onay arama	r	-0,058	0,258	0,198	-0,069	0,193	0,085
	p	0,354	0,000*	0,002*	0,272	0,002*	0,180
Karamsarlık	r	-0,159	0,274	0,242	-0,222	0,285	0,210
	p	0,011	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,001*
Cezalandırıcılık	r	-0,112	0,191	0,152	-0,191	0,189	0,174
	p	0,075	0,002*	0,015*	0,002*	0,003*	0,005*

Tablo 15'e bakıldığında araştırmaya alınan öğrencilerin Young Şema Ölçeğinin duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğicilik, kendini feda etme ve duyguları bastırma alt boyutları puanları ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin duygusal sıcaklık (anna-baba) alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü; aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında ise anlamlı düzeyde ve pozitif yönlü korelasyonlar saptanmıştır ($p<0,05$). Öğrencilerin duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğicilik, kendini feda etme ve duyguları bastırma puanları arttıkça duygusal sıcaklık (anne-baba) puanları düşmekte; aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) puanları artmaktadır.

Katılımcıların Young Şema Ölçeğinin iç içelik/gelişmemiş benlik, yetersiz özdenetim ve onay arama alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne) alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yönlü korelasyonlar olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Öğrencilerin iç içelik/gelişmemiş benlik, yetersiz özdenetim ve onay arama puanları arttıkça aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne) puanları da artmaktadır.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin Young Şema Ölçeğinin yüksek standartlar alt boyutundan aldıkları puanlar ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin duygusal sıcaklık (anne) alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı ve negatif yönlü; aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre öğrencilerin yüksek standartlar puanı arttıkça duygusal sıcaklık (anne) puanı azalmakta; aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) puanları ise artmaktadır.

Öğrencilerin Young Şema Ölçeğinin haklılık alt boyutundan aldıkları puanlar ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik

(baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı korelasyonlar saptanmıştır ($p<0,05$).

Tabloya göre araştırmaya dâhil edilen öğrencilerin Young Şema Ölçeğinin karamsarlık ve cezalandırıcılık alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı ve pozitif yönlü; duygusal sıcaklık (baba) alt boyutundan aldıkları puanlar arasında ise anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar bulunmuştur ($p<0,05$). Öğrencilerin karamsarlık ve cezalandırıcılık puanları arttıkça aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) puanları da artmakta; duygusal sıcaklık (baba) puanları ise azalmaktadır.

Tablo 16'da araştırmaya katılan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 16.

Öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar

		Onaylayıcılık	Doğum kontrolü	Paylaşım	Araç olarak değerlendirme	Hendrick Cinsel Tutumlar Ölçeği
Duygusal sıcaklık (Anne)	r	0,013	0,129	0,019	0,066	0,084
	p	0,842	0,040*	0,762	0,293	0,184
Aşırı koruyuculuk (Anne)	r	-0,058	0,104	0,126	-0,125	-0,025
	p	0,357	0,097	0,046*	0,047*	0,696
Reddedicilik (Anne)	r	-0,085	-0,147	0,033	-0,178	-0,181
	p	0,178	0,019	0,600	0,005*	0,004*
Duygusal sıcaklık (Baba)	r	0,031	0,118	0,069	0,064	0,117
	p	0,628	0,061	0,276	0,311	0,062
Aşırı koruyuculuk (Baba)	r	-0,005	0,064	0,061	-0,062	0,013
	p	0,933	0,313	0,330	0,325	0,838
Reddedicilik (Baba)	r	-0,112	-0,073	0,067	-0,206	-0,184
	p	0,074	0,245	0,292	0,001*	0,003*

Katılımcıların Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinin doğum kontrolü alt boyutundan aldıkları puanlar ile Ebeveyn Tutumları Ölçeği'nin duygusal sıcaklık (anne) alt boyutundan aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Öğrencilerin duygusal sıcaklık (anne) puanı arttıkça doğum kontrolü puanı da artmaktadır.

Öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinde bulunan paylaşım alt boyutundan aldıkları puanlar ile Ebeveyn Tutumları Ölçeği'nin aşırı koruyuculuk (anne) alt boyutundan aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Öğrencilerin aşırı koruyuculuk (anne) puanı arttıkça paylaşım puanı da artmaktadır.

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinin araç olarak değerlendirme alt boyutundan aldıkları puanlar ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin aşırı koruyuculuk (anne) ve reddedicilik (anne-baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar saptanmıştır ($p<0,05$). Buna göre öğrencilerin araç olarak değerlendirme puanları arttıkça aşırı koruyuculuk (anne) ve reddedicilik (anne-baba) puanları azalmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden aldıkları puanlar ile Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin reddedicilik (anne-baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arttıkça, Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin reddedicilik (anne-baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışmada yetişkinlerin Şemaları ile algılanan ebeveyn tutumları ve cinsel tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Şemalar, erken dönem uyumsuz şemalar olarak tanımlanan on sekiz alt başlıkta, ebeveyn tutumları, yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları olarak üç alt başlıkta, cinsel tutumlar ise dört alt başlık altında incelenmiştir. Çalışmada ayrıca kavramların farklı demografik özelliklerle olan ilişkileri de incelenmiştir. Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak sonuçlar tartışılmıştır.

5.1 Tartışma

Farklı demografik özellikler ile bu çalışmada ele alınan kavramlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilen bulgular şu şekildedir: Demografik özellikler incelendiğinde erkek cinsiyet, yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması, ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması şemalardan alınan puanların artmasına sebep olmuştur. 22 yaşın üstünde olmak, erkek cinsiyet, yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması, cinsel yaşamı hiç olmaması Hendrick Cinsel Tutum Ölçeğinden alınan puanları etkilemiştir. Ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması algılanan ebeveyn tutumlarını etkilemiştir.

Bu çalışmada öğrencilerin aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) puanlarının artmış olması Young Şema Ölçeği tüm alanlarında puanların artmasına neden olmuştur. Şema kuramının kurucusu Young'un ve daha sonraki yıllarda takipçilerinin yaptığı çalışmalar erken dönem uyumsuz şemaların oluşmasında etkili olan pek çok faktör tanımlamıştır. Ebeveyn tutumları ve erken çocukluk ortamı, karşılanmamış ihtiyaçlara neden olan başlıca etkenler olarak tanımlanmıştır (Young, 1993, 2003) (Rafaeli, 2011). Bu çalışmanın verileri kuramın ana çatısı ile uyumlu çıkmıştır. Erken çocukluk döneminde ihmal ve istismara maruz kalmak şemaların oluşumuna katkı sağladığı gibi psikolojik sorunların oluşmasına da zemin hazırlamaktadır (Boyda, 2018). Bu çalışmada da psikolojik sorun yaşamış olmak şema oluşumu ile ilişkili bulunmuştur.

Öğrencilerin doğum kontrolü puanları arttıkça haklılık, onay arama ve cezalandırıcılık şemalarından alınan puanlar da artmaktadır. Öğrencilerin paylaşım puanları arttıkça duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, yüksek standartlar ve haklılık puanları da artmaktadır. Sorumluluk ve sınırlara önem veren insanların şemalarının olduğu alanlarda artmış puanların olması şema kuramını destekler niteliktedir.

Bu çalışmada Onaylayıcılık tutumundan düşük puan alınmasını 22 yaşın üstünde olmak, erkek cinsiyet, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir. Onaylayıcılık tutumundan yüksek puan alınmasını ise yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması, annenin eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında olması, babanın eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında olması, cinsel yaşamın hiç olmaması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir. Bu veriler bu alandaki çalışmaları desteklemektedir.

Bu çalışmada ortaya çıkan 22 yaşın üzerinde onaylayıcılık puanının düşmesi, izin vericiliğin artması Capote'nin çalışmasıyla uyumludur. Bu çalışmada yetişkinliğe geçiş dönemi (Emerging Adulthood) 18-25 yaş dönemi olarak tanımlanmıştır. Bu dönem, ergenlikten çıkıldığı fakat yetişkin sorumluluklarının henüz alınmadığı bir geçiş dönemidir. Amerika'da ve sanayileşmiş toplumlarda ilk evlilik yaşı ve çocuk doğurma yaşı 25 yaşına

yükselmiştir. Yaşam döngüsünün bu dönemi, büyük bir değişim ve kimlik keşfi zamanıdır. Her ne kadar kimlik keşfi ergenlikte başlasa da, aşk, iş ve dünya görüşlerindeki keşifler bu dönemde devam etmektedir. Ergenler kısa süreli ilişkiler yaşarken bu dönemde samimi, uzun ve yakın ilişkiler kurulmakta evlilik öncesi birlikte yaşama pek çok toplumda kabul görür olduğundan doğum kontrolü de önem kazanmaktadır. Bu evreyi ergenlikten ayıran en önemli factor bağımsızlıktır (Capote, 2016). Bizim örneklemimizin de üniversite öğrencileri olduğu hesaba katılırsa yetişkinliğe geçiş dönemindeki grubun bu tepkisi sanayileşmiş toplumlarınkine paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada üç ve üzerinde romantik ilişkisi olma durumunun onaylayıcılık puanını düşürmesi He'nin sonuçlarıyla terstir. He'nin 2010'da yaptığı çalışma sonuçlarında ayrıca şu anda romantik bir ilişki içinde olan kişilerin şu anda romantik bir ilişki içinde olmayan insanlara göre onaylayıcılığı değil paylaşımı kabul etme ihtimalinin daha yüksek olduğu gösterilmiştir. (He, 2010).

Anne-babanın ayrı olması ve hayatından memnun olmama durumunun onaylayıcılık puanlarını düşürmesi literatürde gençler ve ebeveynler arasındaki iletişimin önemine vurgu yapan çalışmalarla benzerdir.

Ülkemizde kadınlar ve erkekler, evlilik öncesi cinsellik için erkeklere daha tavizkar davranmaktadır (Çetin, 2008). Onaylayıcılığın dini inançtan da etkilendiğini gösteren çalışmalar vardır. Dini inancın gücü hem sevgi hem de cinsiyet tutumları ile ilginç ilişkiler göstermiştir. Cinsel tutumlarda dindar olanlar dindar olmayanlara göre nispeten daha az onaylayıcıydı, çok dindar olanların puanları, dindar olmayanlara göre izin verilebilirlik, araç ve doğum kontrolünde daha düşüktü. (Hendrick, 1987).

Genel olarak, erkeklerin, cinsel kimlikten bağımsız olarak, cinsiyetle ilgili daha olumlu ve onaylayıcı tutumları vardır; seks hakkında daha sık düşündükleri, cinsel fantezileri ve arzuları sık gördükleri, daha sık mastürbasyon yaptıkları ve kadınlara göre daha erken ve evlilik dışı cinsiyetleri kabul ettikleri için. Laner ve Palmer (1978), kolej kadınlarının kolejin ilk yılında cinsel onaylayıcılık ölçeklerinde (evlilik öncesi cinsellik ve

birlikte yaşamaya dair tutumları ölçerek) erkeklerden daha az puan aldığını, ancak kolejdeki ilerleyen yıllarında erkek meslektaşlarına daha yakın puan aldıklarını tespit etmişlerdir. Daha önce bahsedildiği gibi, Ebeveynlik stillerinin ergenlerin onaylayıcılık tutumlarını etkilediğini tespit eden bir çalışma yapılmıştır. En onaylayıcı yanıt verenler (hem evlilik öncesi cinselliği onaylayanlar hem de seks yapanlar) ebeveynlerine “hiç katı değil” olarak puan verenlerdi. “Çok katı ebeveynleri” olanlar, onaylayıcılıkta ikinci sırada iken ebeveynlerini “orta derecede katı” olarak puanlayanlar en az onaylayıcılık puanı alan gruptu. Cinsel tutumlar ne kadar onaylayıcı ise, erken yaşta cinsellik başlatmak, korunmasız cinsel ilişkide bulunmak ve pek çok cinsel partneriniz olması muhtemeldir. Akranlar ayrıca birbirlerinin cinsel açıdan onaylayıcılık tutumlarını etkilemektedir. Cinsel aktivitelere katılan gençlerin çoğu zaman akranlarının çoğunun aynı zamanda cinsel aktivitelere de katıldığına inandıklarını bildirdiğini göstermiştir. Herkesin yaptığına ve azınlığın parçası olduğuna inanan gençler, cinsel eyleme yönelmektedir. Cinsel içerikli web sitelerine maruz kalma ve pornografi kullanımı onaylayıcılığı artıran bir diğer factor olarak bulunmuştur (Capote, 2016).

Ailenin ergenlerin cinsel yaşamları üzerindeki etkisine ilişkin olarak yapılan çalışmada 12-19 yaş arası kızlar arasındaki cinsellik ve kontraseptif kullanımı incelemiş hem anne ile iletişimin hem de yakın kadın akrabaların gebelik öyküsünün, cinsel ilişkilerin başlamasının, doğum kontrol yönteminin ve hamileliğin öngörücüleri olduğu bulunmuştur. Ebeveynlerle iletişim seviyelerinin cinsel davranışı etkilediği bulunmuştur (Pick S, 1995).

Bu çalışmada Doğum kontrolü tutumundan düşük puan alınmasını yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması etkilerken Doğum kontrolü tutumundan yüksek puan alınmasını üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasının etkilediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin doğum kontrolü puanları arttıkça haklılık, onay arama ve cezalandırıcılık şemalarından alınan puanlar da artmaktadır. Öğrencilerin duygusal sıcaklık (anne) puanı arttıkça doğum kontrolü puanı da artmaktadır. Bu bulgular yapılan çalışmalar ile uyumluluk göstermektedir. Yetişkinler, ergenlerin cinsel davranışları, özellikle cinsel ilişki ve sonuçları hakkında

endişeliler. Değişen şey, bu davranışın ciddi sonuçlarını önleme yeteneğimiz ve ergenlerin, kendilerini cinselliğini ifade etmenin olumsuz sonuçları için risk altında bırakan davranışlardan kaçınmalarına yardımcı olma yeteneğimizdir (Brown, 2000). Ergenlerin sağlıklı cinsel davranışlarında ebeveyn tutumlarının önemi bilinmektedir. Ebeveynleriyle yakın ilişkide olan ve ortak değerleri benimseyen ergenler ileri yaşlarda cinsel deneyimi tercih etmektedir (Çetin, 2008).

İlk cinsel ilişkiye başlamaya yaşı, kız ve erkek öğrencilerde benzer bulunmuş ve bunu çevrenin ve eğitimin etkilediği tespit edilmiştir. Etnik köken ilişkiye başlama yaşını etkilemiştir. Çalışmalar gençlerin çoğunun 13 yaşına kadar cinsel ilişkide bulunduğunu göstermektedir. Bu da riskli cinsel davranışları beraberinde getirmektedir. Bu durum cinsel eğitim programlarının ve ebeveyn- çocuk arasındaki iletişimin önemini göstermektedir (O'Donnell, 2003).

Doğum kontrolü tutumunu etkileyen pek çok faktör literatürde tanımlanmıştır. Cinsel tercihlerin onaylanması, kendini güvence altına almak ve ikili taahhütlerin hepsinin güvenilir kontraseptif davranışla pozitif korelasyon gösterdiği bulunmuştur, bir kişinin cinsel benliğini kabul etmesinin güvenilir kontraseptif davranış için gerekli olduğu sonucuna varılmıştır. Aşk tutumu konusundaki çalışmaları genişletmek ve zenginleştirmek için geliştirilen bir araştırma alanı, cinsel tutumdur. Cinsel Tutumlar Ölçeği Hendrick'ler tarafından geliştirilmiştir ve onaylayıcılık (gündelik, suçsuz cinsiyet), doğum kontrolü (cinsel sorumluluk), paylaşım (bütünleyici, idealist cinsellik) ve araç olarak değerlendirme (faydacı, bencil) yönündeki tutumları ölçmek için alt ölçekler içermektedir. Cinsel tutumlar aynı zamanda hem kişilerarası hem de kişisel olmayan değişkenlerle de ilişkili görünmektedir. Bailey, Hendrick ve Hendrick (1987) tarafından yapılan bir araştırma, aşk tutumları, cinsel tutumlar ve benlik saygısı arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir. Aşk tutumları ve cinsel tutum, bir bireyin yakın kişisel ilişkileriyle ilgili tutumlarını ve değerlerini keşfetmek için kullanılmıştır. Bu tutumlar ve kontraseptif davranış arasında korelasyon vardı. Kadınlar için, aşk stillerinden ikisi (Eros ve Ludus), güvenilir kontraseptif davranış ile korele idi. Eros (romantik,

tutkulu aşk) kontraseptif davranışla pozitif ilişkiliydi. Bu bulgu, ikili bağlılık ile kontraseptif davranış arasındaki ilişkiye işaret eden araştırmalarla ilişkili olabilir. Ludic (oyun oynama) aşk tarzı, kontraseptif davranışla ters orantılıydı; bu, tutumları çoklu, yüzeysel ilişkiler fikrini destekleyen kadınların zayıf kontraseptif kullanıcıları olma eğilimi olduğunu gösteriyor. Bir kadının aşk tutumları hakkındaki bilgisinin, kontraseptif seçimine yardımcı olması yararlı olabilir. Erotik aşk tutumu taşıyan kadınların daha güvenilir kontraseptif kullanıcılarıdır ve bu nedenle daha fazla çaba ve tutarlılık (yani, ritim, diyafram, prezervatif) gerektiren kontraseptif yöntemleri başarıyla kullanabilmektedir. Daha Ludic olma eğiliminde olan kadınlar, etkili olmaları için daha az çaba gerektiren doğum kontrol yöntemlerini kullanarak daha başarılı olabilirler (yani, RİA [intrauterin cihaz], doğum kontrol hapları). Erkekler için doğum kontrol davranışı ile Eros aşkı tutumu arasında pozitif bir ilişki vardı. Bu bulgu, aşka karşı daha romantik, erotik tutum sergileyen erkeklerin doğum kontrol yöntemlerini güvenle kullanmaya daha uygun olabileceğini göstermektedir. Kontraseptif davranış hakkında sorulduğunda, kadın ve erkeklerin farklı davrandıklarını bildirdi. Kadınlar daha güvenilir kontraseptif kullanıcılar olduğunu bildirdi. Bu bulgular, kadınların kontraseptiflerin güvenilir kullanımından sorumlu olduğunu düşündüren geleneksel klişelere uygundur. Kadınların hamilelik açısından “kaybedecek daha fazla” şeyleri olduğu için kontraseptif kullanımın kendi sorumlulukları olduğu iddia edildi. Bu bulgular ile uyumlu olarak kadınlar, onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme cinsel tutumlarıyla daha az anlaştıklarını bildirdi. Bu aynı zamanda geleneksel cinsel klişeler ile olduğu kadar önceki araştırmalarla da tutarlıdır (Adler, 1991).

Ebeveynler ve çocuklar tarafından algılanan cinsellikle ilgili iletişim seviyelerinin incelendiği çalışmada da annelerin, çocuklarla seks konusunda, babalardan daha yüksek düzeyde iletişim gösterdikleri ve babaların iletişimde olduklarına ilişkin algılarının, çocuklarının algısından önemli ölçüde farklı olduğu görülmüştür. Ailenin ergenlerin cinsel ve kontraseptif davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görüşü desteklenmekte ve ebeveyn-çocuk iletişimi gibi konuların cinsiyet eğitimi programlarına dâhil edilmesinin gerekçesini ortaya koymaktadır (Pick, 1995).

Paylaşım tutumundan düşük puan alınmasını annenin eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında olması, babanın eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında olması, cinsel yaşamın hiç olmaması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir. Paylaşım tutumundan yüksek puan alınmasını ise erkek cinsiyet etkilemiştir. Öğrencilerin paylaşım puanları arttıkça duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, yüksek standartlar ve haklılık puanları da artmaktadır. Öğrencilerin aşırı koruyuculuk (anne) puanı arttıkça paylaşım puanı da artmaktadır.

Araç tutumundan düşük puan alınmasını erkek cinsiyet, anne-babanın ayrı olması, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir. Araç tutumundan yüksek puan alınmasını yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması, cinsel yaşamın hiç olmaması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın bulguları Karaçam ve arkadaşlarının yaptığı çalışma ile uyumludur. Paylaşım boyutunda erkekler ve kadınlar arasında önemli farklılıkların olmadığı, erkeklerin kadınlara göre önemli derecede daha onaylayıcı oldukları, kadınların ise erkeklere göre daha fazla doğum kontrolü düzeyine sahip oldukları bulunmuştur (Karaçam, 2012).

Araştırmalar, aşk ve cinsel tutumlar, benlik saygısı, erkeklik ve kadınlık arasında birçok önemli ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Erkeklerin cinsel tutumlarda kadınlara göre onaylayıcılık ve araç olarak görme oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bazı çalışmalarda kadınlar doğum kontrolünü (sorumlu cinsellik) ve paylaşımı (uyumlu iletişim olarak seks) daha fazla desteklemişlerdir, ancak diğer çalışmalarda bu iki ölçek için cinsiyet farklılıkları ortaya çıkmamıştır. Aşk ve cinsel tutumlar birlikte ele alındığında erkeklerin aşk tutumunda oyun oynama grubunda olanların cinsel tutumda onaylayıcı ve araç olarak değerlendirme puanları aldığı. Kadınlar daha fazla dostluk odaklı, pratik, bağımlı, daha sorumlu ve toplumsal davranış sergiledikleri gösterilmiştir. Erkekler göreceli olarak daha fazla hedef odaklı görünür ve kadınlar göreceli olarak daha fazla ilişki odaklı görünmektedir (Bailey, 1987).

Demografik özelliklerin geneline baktığımız zaman ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması algılanan ebeveyn tutumlarını etkilemiştir.

Bu çalışmada Duygusal sıcaklık (anne) puanlarının düşük olmasının hayatından memnun olmama durumundan etkilendiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin Young Şema Ölçeğinin yüksek standartlar puanı artmıştır. Duygusal sıcaklık (baba) puanlarının düşük olmasının ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama durumlarından etkilendiği tespit edilmiştir. Duygusal sıcaklık (baba) puanları azaldıkça karamsarlık ve cezalandırıcılık şema puanları artmaktadır

Birçok çalışma daha önce göstermiştir ki ebeveynlerini sevgi dolu olarak nitelendiren katılımcılar, kendilerini nevroitiklik konusunda daha düşük olarak tanımlamıştır. Ebeveynlerini sevgisiz olarak tanımlayan katılımcılara göre daha olumlu bir öz-anlayışa sahip, dışa dönüklük, kendini kabullenme ve vicdanlılık konusunda daha yüksek puanlar almıştır. Duygusal sıcaklık, nevroitiklik ile negatif korelasyon, yüksek özgüven ve dışadönüklük ile pozitif korelasyon gösterir. Erkeklerde nevroitiklik ile negatif, dışadönüklük ile pozitif korelasyon vardır. Kadınlarda ise şefkatli olma, uyumluluk, alçakgönüllülük ve özgecilik ile pozitif korelasyon olduğu gösterilmiştir. Reddetme, Nevrotiklik ve düşük özgüven ile pozitif ilişkide idi. Aşırı koruma ise obsesyonel kaygı ve endişeyi içeren nevroitiklik ile bağlantılı bulundu. Duygusal sıcaklık Kadınlarda, Duygusal Sıcaklık, sürekli-Nörotisizm ile sürekli negatif korelasyon gösterir. Kadınlarda, Duygusal Sıcaklık, dışa dönüklükle (hem babaların hem de annelerin puanlarında) tutarlı bir şekilde pozitif olarak koreledir. Hem erkeklerde hem de kadınlarda, annelerin Duygusal Sıcaklığı, tahmin edildiği gibi, ekstrasversiyon ile anlamlı şekilde pozitif korelasyon göstermiştir. Kadınlarda, Duygusal Sıcaklık, yüksek benlik saygısı ile pozitif olarak tutarlı bir şekilde ilişkilidir. Erkeklerde, Duygusal Sıcaklık, benlik saygısı ile tutarlı bir şekilde pozitif olarak ilişkilidir (Arrindell, 2005). Ebeveynlerin yaşadıkları bölge ve yaşları ebeveyn tutumlarını etkilemektedir. Baskı uygulayan, hoşgörüsüz, kuralcı ve aşırı koruyucu ebeveynlerin çoğunlukla çocuklar üzerinde psikolojik açıdan olumsuzluklara sebep olduğu,

sıcak ebeveynlik tutumlarının çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri üzerinde olumlu etkileri gösterilmiştir (Sak, 2015).

Bu çalışmada Reddedicilik (anne) puanlarının yüksek olmasının anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama durumlarından etkilendiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin iç içelik/gelişmemiş benlik, yetersiz özdenetim ve onay arama puanları artmıştır. Reddedicilik (baba) puanlarının yüksek olmasının anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması durumlarından etkilendiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin Young Şema Ölçeğinin haklılık alt boyutundan aldıkları puanlar ise artmıştır. Babalar ve anneler tarafından reddedilme, her milletten her iki cinsiyetten katılımcılarda yüksek nevrotiklik-özelliklilik ve düşük özgüven ile yüksek kadınlık (alçakgönüllülük) ile yüksek ebeveyn duygusal sıcaklık olduğu gibi sürekli olarak ilişkiliydi. Reddetme puanlarının artması beklendiği gibi, hem erkek hem de kadınlarda, her ülkede hem baba hem de annelerin puanlarında nevrotik-özellik ile anlamlı pozitif ilişkiler gözlenmiştir. Hem erkeklerin hem de kadınların babalarının ve annelerinin puanlamalarında, her ülkedeki benlik saygısı ile anlamlı şekilde negatif korelasyon göstermiştir (Arrindell, 2005).

Bu çalışmada Aşırı koruyuculuk (anne) puanlarının yüksek olmasının hayatından memnun olmama, durumundan etkilendiği tespit edilmiştir. Aşırı koruyuculuk (baba) puanlarının yüksek olmasının hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama durumlarından etkilendiği tespit edilmiştir. Aşırı koruma kadınların ve erkeklerin annelerinin ve babalarının puanlamalarıyla, her ülkedeki yüksek nevrotiklik arasında tutarlı bir ilişki bulundu. Yetiştirme tarzlarındaki ulusal temel farklılıklar faktörler arasındadır. bu muhtemelen yetiştirme stilleri ile kişilik oluşumu arasındaki ilişkilerin türünü ve büyüklüğünü etkilemektedir (Arrindell, 2005). Benzer şekilde, aşırı koruyucu ve reddedici tutumlar nevrotik olmayı artırmaktadır (Dirik, 2015).

Bu çalışmada öğrencilerin aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) puanlarının artmış olması Young Şema Ölçeğinin tüm alanlarında puanların artmasına neden olmuştur. Tespit edilen bu bulgular literatür tarafından da desteklenmektedir.

Duygusal sıcaklık (anne-baba) puanlarının düşmesi; aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) puanları artması Young Şema Ölçeğinin terk edilme, kuşkuculuk, duygusal yoksunluk, sosyal izolasyon, başarısızlık, kusurluluk, bağımlılık, boyun eğicilik, kendini feda etme, dayanıksızlık ve duyguları bastırma puanları artırmaktadır.

Hassas ve duyarlı ebeveynlik çocuklarda olumlu duygusallıkla ilişkilendirilirken, olumsuz, huzursuz veya saldırgan olan çocukların ebeveynlerinden daha az destek aldıkları tespit edilmiştir. Daha spesifik olarak, tutarsız, katı veya aşırı zarar verici disiplinin yanı sıra düşük denetim ve ilgi, çocuk davranış problemlerinin gelişimi ile yakından ilişkili bulunmuştur (Drummond, 2010).

Çeşitli araştırmalarda reddedici ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarının psikolojik sorunları artırdığı gösterilmiştir (Dirik, 2015).

6. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar

6.1.1 Şema Sonuçları

- 1) Terk edilme şeması ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama durumlarından aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
- 2) Kuşkuculuk şeması şehir veya büyükşehirde yaşama, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasından, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir ve bu şema puanları yüksek olanlar paylaşım cinsel tutumunu sergilemiştir.
- 3) Duygusal yoksunluk şeması, erkek cinsiyet, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama özelliklerinden aşırı koruyucu, reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiş ve bu şema puanları yüksek olanlar paylaşım cinsel tutumunu sergilemiştir.
- 4) Kusurluluk şeması erkek cinsiyet, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasından, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
- 5) Sosyal izolasyon şeması erkek cinsiyet, şehir veya büyükşehirde yaşama, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasından, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
- 6) Bağımlılık şeması ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun

- yaşama durumlarından aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
- 7) Dayanıksızlık şeması ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama durumlarından aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
 - 8) İç içe geçmişlik şeması erkek cinsiyet, ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama durumlarından aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
 - 9) Başarısızlık şeması erkek cinsiyet, ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama durumlarından aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
 - 10) Haklılık şeması şehir veya büyükşehirde yaşama, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasından, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir ve bu şema puanları yüksek olanlar paylaşım ve doğum kontrolü olan cinsel tutum sergilemiştir.
 - 11) Yetersiz özdenetim şeması anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama durumlarından aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
 - 12) Boyun eğicilik şeması erkek cinsiyet, ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama durumlarından aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
 - 13) Kendini feda şeması erkek cinsiyet, şehir veya büyükşehirde yaşama, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasından, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
 - 14) Onay arayıcılık şeması anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama durumundan aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir ve bu şema puanları yüksek olanlar doğum kontrolü olan cinsel tutum sergilemiştir.

- 15)Karamsarlık şeması ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasından, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
- 16)Duyguları bastırma şeması erkek cinsiyet, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama durumundan aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir.
- 17)Yüksek standartlar şeması erkek cinsiyet, şehir veya büyükşehirde yaşama, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasından, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir ve bu şema puanları yüksek olanlar paylaşım cinsel tutum sergilemiştir.
- 18)Cezalandırıcılık şeması erkek cinsiyet, şehir veya büyükşehirde yaşama, ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasından, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarından etkilenmiştir ve bu şema puanları yüksek olanlar doğum kontrolü olan cinsel tutum sergilemiştir.

Buna göre öğrencilerin doğum kontrolü puanları arttıkça bağımlılık ve boyun eğcilik puanları düşmekte; haklılık, onay arama ve cezalandırıcılık puanları ise artmaktadır.

Öğrencilerin paylaşım puanları arttıkça duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, yüksek standartlar ve haklılık puanları da artmaktadır.

Öğrencilerin aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) puanlarının artmış olması Young Şema Ölçeğinin tüm alanlarında puanların artmasına neden olmuştur.

6.1.2.Cinsel Tutum Sonuçları

- 1- Onaylayıcılık tutumundan düşük puan alınmasını 22 yaşın üstünde olmak, erkek cinsiyet, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir.

Onaylayıcılık tutumundan yüksek puan alınmasını ise yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması, annenin eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında olması, babanın eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında olması, cinsel yaşamın hiç olmaması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir.

- 2- Doğum kontrolü tutumundan düşük puan alınmasını yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması etkilerken Doğum kontrolü tutumundan yüksek puan alınmasını üç ve üzerinde romantik ilişkisi olmasının etkilediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin doğum kontrolü puanları arttıkça haklılık, onay arama ve cezalandırıcılık şemalarından alınan puanlar da artmaktadır. Öğrencilerin duygusal sıcaklık (anne) puanı arttıkça doğum kontrolü puanı da artmaktadır.
- 3- Paylaşım tutumundan düşük puan alınmasını annenin eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında olması, babanın eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında olması, cinsel yaşamın hiç olmaması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir. Paylaşım tutumundan yüksek puan alınmasını ise erkek cinsiyet etkilemiştir. Öğrencilerin paylaşım puanları arttıkça duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, yüksek standartlar ve haklılık puanları da artmaktadır. Öğrencilerin aşırı koruyuculuk (anne) puanı arttıkça paylaşım puanı da artmaktadır.
- 4- Araç tutumundan düşük puan alınmasını erkek cinsiyet, anne-babanın ayrı olması, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir. Araç tutumundan yüksek puan alınmasını yaşadığı yerin köy/kasaba/ilçe olması, cinsel yaşamın hiç olmaması durumlarının etkilediği tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin araç olarak değerlendirme puanları arttıkça aşırı koruyuculuk (anne) ve reddedicilik (anne-baba) puanları azalmaktadır. Öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arttıkça, Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin reddedicilik (anne-baba) alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır. Öğrencilerin Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği geneli puanları arttıkça terk edilme, yetersiz özdenetim, kuşkuculuk, yüksek standartlar, sosyal izolasyon, duygusal yoksunluk, kusurluluk, başarısızlık, duyguları bastırma, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğcilik, kendini feda etme, duyguları bastırma, haklılık ve cezalandırıcılık puanları azalmaktadır.

6.1.3. Ebeveyn Tutumu Sonuçları

- 1- Duygusal sıcaklık (anne) puanlarının düşük olmasının hayatından memnun olmama durumundan etkilendiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin Young Şema Ölçeğinin yüksek standartlar puanı artmıştır. Duygusal sıcaklık (baba) puanlarının düşük olmasının ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama durumlarından etkilendiği tespit edilmiştir. Duygusal sıcaklık (baba) puanları azaldıkça karamsarlık ve cezalandırıcılık şema puanları artmaktadır
- 2- Aşırı koruyuculuk (anne) puanlarının yüksek olmasının hayatından memnun olmama, durumundan etkilendiği tespit edilmiştir. Aşırı koruyuculuk (baba) puanlarının yüksek olmasının hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama durumlarından etkilendiği tespit edilmiştir.
- 3- Reddedicilik (anne) puanlarının yüksek olmasının anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama durumlarından etkilendiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin iç içelik/gelişmemiş benlik, yetersiz özdenetim ve onay arama puanları artmıştır. Reddedicilik (baba) puanlarının yüksek olmasının anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması durumlarından etkilendiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin Young Şema Ölçeğinin haklılık alt boyutundan aldıkları puanlar ise artmıştır.
- 4- Duygusal sıcaklık (anne-baba) puanlarının düşmesi; aşırı koruyuculuk (anne-baba) ve reddedicilik (anne-baba) puanları artması Young Şema Ölçeğinin duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk, başarısızlık, bağımlılık, dayanıksızlık, boyun eğcilik, kendini feda etme ve duyguları bastırma puanları artırmaktadır.
- 5- Demografik özelliklerin geneline baktığımız zaman ailenin ekonomik düzeyinin kötü olması, anne-babanın ayrı olması, hayatından memnun olmama, psikolojik sorun yaşama, üç ve üzerinde romantik ilişkisi olması algılanan ebeveyn tutumlarını etkilemiştir.

6.2 Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar bütüncül olarak değerlendirildiğinde reddedici ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarının tüm şemaların oluşumunda etkili olduğu bulunmuştur. Koşulsuz sevgi ve kabul insan ruhunun birincil ihtiyacı olarak göze çarpmakta ve reddedildiğini, şu anki varoluşuyla kabul görmediğini hisseden her insan ve çocuk uyumsuz şemalar geliştirebilmektedir. Aşırı koruyucu tutum da kişinin kendi özünü ortaya koymasına engel olup kendini gerçekleştirmesinin önünde bir bariyer olması nedeniyle uyumsuz şemalara neden olmaktadır.

Koşulsuz sevgi, kabul ve insanın kendini gerçekleştirmesine izin verilen ortamlarda yetiştirilebilmesine imkân tanınan ortamların oluşturulabilmesi için bu alanda daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Araştırma tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Bu alanda diğer bölümlerdeki öğrencilerle yapılacak çalışmalar bakış açımızı genişletmeye yardımcı olacaktır.

Şemalar kişinin dünyaya bakış açısını yansıtması nedeniyle önemsenmektedir. Bu araştırmada bu düşünce kalıplarının oluşum mekanizmasına değinilmiş ve bunların cinsel tutumlar aracılığıyla toplumdaki işlevsellik üzerine etkileri incelenmiştir. Farklı örneklemeler ile bu alandaki çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Ülkemizde üniversite düzeyinde cinsel eğitim programlarının sayısı oldukça azdır. Toplum ruh sağlığının korunması ve iyileştirilmesi açısından toplumsal hayata katılmadan önce öğrencilere bu eğitimlerin verilmesinin önemine işaret ettiğinden dolayı bu alanda yapılacak ileri düzey çalışmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

- Adler, N.L. and Hendrick, S.S. (1991). Relationships Between Contraceptive Behavior and Love Attitudes, Sex Attitudes, and Self-Esteem. *Journal of Counseling & Development*, 70, s. 302-308.
- Ahmadian, A., Mirzaee, J., Omidbeygi, M., Holsboer-Trachsler, E., Brand, S. (2015), Differences in maladaptive schemas between patients suffering from chronic and acute posttraumatic stress disorder and healthy controls, *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 11, 1677–1684
- Anlı, İ. ve Can, Y. (2017). “Alkol Kullanım Bozukluklarında Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Üstesinden Gelme Biçimleri: Şema Terapi Çerçevesinde Bir Araştırma”. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (32), s. 15-31.
- Arrindell, W.A. ve ark. (2005). The Short-EMBU in Australia, Spain, and Venezuela Factorial Invariance, and Associations with Sex Roles, Self-Esteem, and Eysenckian Personality Dimensions. *European Journal of Psychological Assessment*, 21(1), s.56–66.
- Aslan, E., Bektaş, H., Başgol, Ş., Demir, S., Vural, P.I. (2014), Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Sağlık Konusundaki Bilgi Düzeyleri ve Davranışları Knowledge and Behaviour of University Students Related to Sexual Health, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi (STED)*, 23 (5), s. 174-182.
- Atalay, H., Atalay, F., Bağdaççek, S. (2011), Effect of short-term antidepressant treatment on early maladaptive schemas in patients with major depressive and panic disorder, *International Journal of Psychiatry in Clinical Practice*, 15 (2), s. 97–105.
- Bach, B., Lockwood, G., Young, J.E. (2018): A new look at the schema therapy model: organization and role of early maladaptive schemas, *Cognitive Behaviour Therapy*, 47 (4), s. 328-349.

- Bailey, W.C., Hendrick, C., Hendrick, S.S. (1987). Relation of Sex and Gender Role to Sexual Attitudes, and Self-Esteem. *Sex Roles*, 16 (11/12), s. 637-648.
- Bancroft, J., Sherwin, B.B., Alexander, G.M., Davidson, D.W., Walker, A. (1991), Oral Contraceptives, Androgens, and the Sexuality of Young Women: I. A Comparison of Sexual Experience, Sexual Attitudes, and Gender Role in Oral Contraceptive Users and Nonusers, *Archives of Sexual Behavior*, 20 (2), s.121-35.
- Belsky, J., Schlomer, G.L., Ellis, B.J.(2012), Beyond Cumulative Risk: Distinguishing Harshness and Unpredictability as Determinants of Parenting and Early Life History Strategy, *Developmental Psychology*, 48(3), s. 662–673.
- Berg-Nielsen, T.S., Vikan, A., Dahl, A.A. (2002), Parenting Related to Child and Parental Psychopathology: A Descriptive Review of the Literature, *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 7(4), s. 529–552.
- Bornstein, M. H. (2007). Parenting Science and Practice. *Handbook of Child Psychology*. doi:10.1002/9780470147658.chpsy0422. Erişim Tarihi: 16.09.2019
- Boyda, D., McFeeters, D.,Dhingra, K., Rhoden, L. (2018). Childhood maltreatment and psychotic experiences: Exploring the specificity of early maladaptive schemas, *Journal of Clinical Psychology*,74(5),s.1–15.
- Bögels, S.M., Helleman, J., Deursen, S., Römer, M., Meulen, R.,(2013), Mindful Parenting in Mental Health Care: Effects on Parental and Child Psychopathology, Parental Stress, Parenting,Coparenting, and Marital Functioning; *Mindfulness*; 5 (5), s.536-551.
- Braun-Courville, D.K. and Rojas, M., (2009), Exposure to Sexually Explicit Web Sites and Adolescent Sexual Attitudes and Behaviors, *Journal of Adolescent Health*, 45 (2), s.156–162.

- Bricker, D.C. and Young, J.E. , (2012), A Client's Guide to Schema Therapy, *Schema Therapy Institute*, Cognitive Therapy Center of New York.
<https://disarmingthenarcissist.com> › 2017/04 Erişim Tarihi: 14.08.2019
- Brown, A.L.and Messman-Moore, T.L. (2010), Personal and Perceived Peer Attitudes Supporting Sexual Aggression as Predictors of Male College Students' Willingness to Intervene Against Sexual Aggression, *Journal of Interpersonal Violence*, 25 (3) s.503-517.
- Brown, J.D. and L'Engle, K.L. (2009), X-Rated Sexual Attitudes and Behaviors Associated With U.S. Early Adolescents' Exposure to Sexually Explicit Media, *Communication Research*, 36 (1) s.129-151.
- Brown RT, (2000). Adolescent sexuality at the dawn of the 21st century, *Adolescent Medicine*, 11(1), s.19-34.
- Burke, J. D., Pardini, D.A., Loeber, R.(2008), Reciprocal Relationships Between Parenting Behavior and Disruptive Psychopathology from Childhood Through Adolescence, *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36 (5), s.679–692.
- By Kim S. Miller, (1998). Family Communication About Sex: What Are Parents Saying and Are Their Adolescents Listening? , *Family Planning Perspectives*, 30(5) s.218–22 & 235
- Capote, K. (2016). Does Permissiveness Mediate the Relationship between Sexual Identity Exploration and Sexual Behavior? *School of Arts & Sciences Theses*, City University of New York (CUNY) CUNY Academic Works, Hunter College, <https://pdfs.semanticscholar.org> › Erişim Tarihi: 15.08.2019
- Caron, A., Weiss, B., Harris, V., Catron, T. (2006), Parenting Behavior Dimensions and Child Psychopathology: Specificity, Task Dependency, and Interactive Relations, *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 35 (1), s. 34–45.

- Carvalho, J., Nobre, P.J. (2014) Early maladaptive schemas in convicted sexual offenders: Preliminary findings, *International Journal of Law and Psychiatry*, 37(2), s. 210–216.
- Chia, S.C. (2006), How Peers Mediate Media Influence on Adolescents' Sexual Attitudes and Sexual Behavior, *Journal of Communication*, 56 (3), s. 585–606
- Cuskelly, M. and Gilmore, L. (2007), Attitudes to Sexuality Questionnaire (Individuals with an Intellectual Disability): Scale development and community norms, *Journal of Intellectual & Developmental Disability*, 32(3), s. 214–221.
- Çetin, S.K. ve ark. (2008). Erkek Ergenlerde Cinsel Davranış ve Cinsel Bilgi Kaynakları: Sekiz Yıl Arayla Değerlendirme, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19 (4), s.390-397.
- Davoodi, E., Wen, A., Dobson, K.S., Noorbala, A.A., Mohammadi, A., Farahmand, Z. (2018), Early Maladaptive Schemas in Depression and Somatization Disorder, *Journal of Affective Disorders*, 235, s. 82-89.
- Demir, E.K. (2007). *Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)* ,Yüksek Lisans Tezi, T.C.İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Tez Danışmanı Yrd. Doç. Dr. Gül Şendil, İstanbul.
- Dirik, G., Yorulmaz, O., Karancı, A.N. (2015). Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu; *Türk Psikiyatri Dergisi*; 26(2), s.123-30.
- Doğru, D. (2017). *Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumlarının Eş Seçme Stratejileri ve Evlilik Tutumu İle İlişkisi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Drummond, J. (2010). Parent Support Programs and Early Childhood Development: Comments on Goodson, and Trivette and Dunst; Synthesis on parenting skills; *Encyclopedia on Early Childhood*

Development, <https://www.researchgate.net/publication/237297007>.
Erişim Tarihi: 16.09.2019.

- Ebeoğlu, M. ve Karacan, E. (2017). Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması. *Nesne Psikoloji Dergisi (NPD)*, 5 (9), s. 33-53.
- Eldoğan, D., Barışkın, E. (2015), Erken Dönem Uyumsuz Şema Alanları ve Sosyal Fobi Belirtileri: Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Aracı Rolü Var mı? *Türk Psikoloji Dergisi*, 30 (75), s.1-8.
- Erenoğlu, R.,ve Bayraktar, E. (2017). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin cinsel tutumları ve etki eden faktörler. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1745-1756.
- Erfan, A., Noorbala, A.A., Amel, S.K., Mohammadi, A., Adibi, P. (2018),The Effectiveness of Emotional Schema Therapy on the Emotional Schemas and Emotional Regulation in Irritable Bowel Syndrome: Single Subject Design *Advanced Biomedical Research*, 7, s.72.
- Farrell, J.M., Reiss,N., Shaw, I.A. (2014). *The Schema Therapy Clinician's Guide*, Şema Terapi Klinisyenin Rehberi (Alkan, S.G., Alkan, E. Çev.), İstanbul-2015, Psikonet Yayınları.
- Fassbinder, E., Schweiger, U., Jacob, G., Arntz, A. (2014), The schema mode model for personality disorders, *Die Psychiatrie* 2014; 11(02): 78-86
- Faye Z. Belgrave, F.Z., Marin, B.V.O., Chambers,D.B.(2000), Cultural, Contextual, and Intrapersonal Predictors of Risky Sexual Attitudes Among Urban African American Girls in Early Adolescence, *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 6 (3), s. 309-322.
- Feeney, J.A., Peterson, C., Gallois, C., Terry, D.J.(2000), Attachment Style As A Predictor Of Sexual Attitudes And Behavior in Late Adolescence, *Psychology and Health*, 14, s. 1105-1122

- Feinberg, M. and Hetherington, E.M. (2001), Differential Parenting as a Within-Family Variable, *Journal of Family Psychology*, 15 (1), s. 22-37
- Fisher, T.D. (1986), An Exploratory Study of Parent-Child Communication About Sex and the Sexual Attitudes of Early, Middle, and Late Adolescents, *The Journal of Genetic Psychology*, 147(4), 543-551.
- Frick, P.J., Lahey, B.B., Loeber, R., Stouthamer-Loeber, M., Christ, M.A.G., Hanson, K.(1992), Familial Risk Factors to Oppositional Defiant Disorder and Conduct Disorder: Parental Psychopathology and Maternal Parenting, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 60 (1), s. 49-55.
- Gall, A.L., Mullet, E., Shafiqhi, S.R. (2002) Age, religious beliefs, and sexual attitudes, *The Journal of Sex Research*, 39 (3), s. 207-216.
- Gerlsma, C., Snijders, T.A.B., Duijn, M.A.J., Emmelkamp, P.M.G. (1997) Parenting And Psychopathology: Differences in Family Members' Perceptions Of Parental Rearing Styles, *Personality and Individual Differences*, 23(2), s.211-282.
- Graciela Espinosa-Hernandez and Eva S. Lefkowitz, (2009). Sexual Behaviors and Attitudes and Ethnic Identity During College. *Journal Of Sex Research*, 46(5), s.471–482.
- Güner, O., (2016). Psychometric Properties and Normative values of Early Maladaptive Schema Questionnaires Set for Children and Adolescents (SQS), *Clinical Psychology and Psychotherapy*, <https://onlinelibrary.wiley.com> > 10.1002 Erişim Tarihi: 15.08.2019.
- Hawke, L.D., Provencher, M.D. (2011), Schema Theory and Schema Therapy in Mood and Anxiety Disorders: A Review, *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 25 (4),s. 257-276.
- Hendrick, S. ve Hendrick, C. (1987a). Multidimensionality of sexual attitudes; *The Journal of Sex Research*, 23 (4), s. 502-526.

- Hendrick, S.S. ve Hendrick, C. (1987b). Love and Sex Attitudes and Religious Beliefs, *Journal of Social and Clinical Psychology*, 5 (3), s. 391-398
- He, S. ve ark. (2010). Psychometric Properties of the Sexual Attitudes Scale in a Sample of Unmarried Chinese Young Adults. *Journal Of Sex Research*, 47(4),s. 269–278.
- İnceoğlu, M. (1985). Gdleme Yntemleri. *Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları*, Ankara.
- Jewell, J.D. and Stark, K.D. (2003), Comparing the Family Environments of Adolescents with Conduct Disorder or Depression, *Journal of Child and Family Studies*, 12 (1), s. 77–89.
- Johnston, C., Dorahy, M.J., Courtney, D., Bayles, T., Maria O’Kane, M. (2009), Dysfunctional schema modes, childhood trauma and dissociation in borderline personality disorder, *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 40, s. 248–255.
- Karaçam, . ve ark. (2012). Hendrick Cinsel Tutum lçeği Kısa Formunun Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 13, s.138-144.
- Karaosmanoğlu, H.A. (2018). *Eyvah! Kötü Bir Şey Olacak Endişe Kıskaçı: Evham ve Vicdan*, İstanbul, Psikonet Yayınları.
- Karasar, N. (2007). Bilimsel Araştırma Yntemi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s.77
- Kellogg, S.H., Young, J.E. (2006), Schema Therapy for Borderline Personality Disorder, *Journal Of Clinical Psychology*, 62(4), s. 445–458.
- Kim, L., Knudson-Martin, C., Tuttle, A.(2014), Toward Relationship-Directed Parenting: An Example of North American Born Second-Generation Korean-American Mothers and their Partners; *Family Process*, 53, s. 55-66.

- Kistler, M.E. and Lee,M.J.(2009) Does Exposure to Sexual Hip-Hop Music Videos Influence the Sexual Attitudes of College Students?, *Mass Communication and Society*, 13(1), s. 67-86.
- Kömürcü, B. (2014), *Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Ebeveynlik Biçimleri Ve Psikolojik Belirtiler İle Psikolojik Dışlanmanın Tehdit Ettiği İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kömürcü, B., Gör, N. (2016), Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ve Kaygı Üzerine Bir Derleme, *Nesne Psikoloji Dergisi (NPD)*, 4 (8), s.183-203.
- Kömürcü, B. ve Soygüt Pekak, G. (2017), Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Ebeveynlik Biçimleri ve Psikolojik Belirtiler ile Psikolojik Dışlanmanın Tehdit Ettiği İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler, The Relationship Between Early Maladaptive Schemas, Parenting Styles And Psychological Symptoms And The Needs Threats, *Klinik Psikiyatri*, 20 (1), s. 6-18.
- Körük, S., Özabacı, N. (2018). Şema Terapinin Depresif Bozuklukların Tedavisindeki Etkliliği: Bir Meta-Analiz; *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 10(4), s. 460-470
- Lanis, K. and Covell, K. (1995), Images of Women in Advertisements: Effects on Attitudes Related to Sexual Aggression, *Sex Roles*, 32 (9/10), s.639-649
- Lee, S.J., Choi, Y.H., Rim, H.D., Won, S.H., Lee, D-W. (2015), Reliability and Validity of the Korean Young Schema Questionnaire-Short Form-3 in Medical Students, *Psychiatry Investig*, 12(3), s. 295-304.
- Lefkowitz, E.S., Gillen, M.M., Shearer, C.L., Boone, T.L. (2004) Religiosity,sexual behaviors, and sexual attitudes during emerging adulthood, *The Journal of Sex Research*, 41(2), s. 150-159.

- Lieb, R., Wittchen, H.U., Höfler, M., Fuetsch, M., Stein, M.B., Merikangas, K.R. (2000), Parental Psychopathology, Parenting Styles, and the Risk of Social Phobia in Offspring, *Archives of General Psychiatry*, 57(9), s. 859-866.
- Lim, C.R. , Barlas, J., Ho, R.C.M. (2018), The Effects of Temperament on Depression According to the Schema Model: A Scoping Review, *International Journal of Environmental Research Public Health*, 15 (6), s. 1231.
- Lobbestael, J., Arntz, A., Sieswerda, S. (2005), Schema modes and childhood abuse in borderline and antisocial personality disorders, *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 36, s. 240–253.
- Lou, J.H. and Chen, S.H. (2009), Relationships among sexual knowledge, sexual attitudes, and safe sex behaviour among adolescents: A structural equation model, *International Journal of Nursing Studies*, 46, s. 1595–1603.
- Luquis, R.R., Brelsford, G.M., Rojas-Guyler, L. (2011), Religiosity, Spirituality, Sexual Attitudes, and Sexual Behaviors Among College Students, *Journal of Religion and Health*, 51, s. 601–614.
- Marmorstein, N.R. and Iacono, W.G., (2004) Major depression and conduct disorder in youth: associations with parental psychopathology and parent-child conflict, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(2), s. 377–386.
- Masley, S.A., Gillanders, D.T., Simpson, S.G., Taylor, M.A. (2011): A Systematic Review of the Evidence Base for Schema Therapy, *Cognitive Behaviour Therapy*, 41(3), s. 185–202.
- McCarthy, M.C. and Lumley, M.N. (2012), Sources of Emotional Maltreatment and the Differential Development of Unconditional and Conditional Schemas, *Cognitive Behaviour Therapy*, 41(4), s. 288–297.

- McLean, H.R., Bailey, H.N., Lumley, M.N. (2014), The secure base script: Associated with early maladaptive schemas related to attachment, *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 87(4), s. 425-446.
- Meunier, J.C., Bisceglia, R., Jenkins, J.M. (2012), Differential Parenting and Children's Behavioral Problems: Curvilinear Associations and Mother-Father Combined Effects, *Developmental Psychology*, 48 (4), s. 987-1002.
- Murray, K.M., Ciarrocchi, J.W., Murray-Swank, N.A. (2007), Spirituality, Religiosity, Shame And Guilt As Predictors Of Sexual Attitudes And Experiences, *Journal Of Psychology And Theology*, 35 (3), s. 222-234.
- O'Donnell, L., Myint-U, A., O'Donnell, C.R., Stueve, A. (2003). Long-Term Influence of Sexual Norms and Attitudes on Timing of Sexual Initiation Among Urban Minority Youth. *Journal of School Health February*, 73 (2), s. 68-75.
- Özbaş, A.A., Sayın, A.A., Coşar, B.(2012), Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerde Sınav Öncesi Anksiyete Düzeyi İle Erken Dönem Uyumsuz Şema İlişkilerinin İncelenmesi, *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi* 1, s. 81-89.
- Paul, E.L., McManus, B., Hayes, A. (2000) "Hookups": Characteristics and correlates of college students' spontaneous and anonymous sexual experiences, *Journal of Sex Research*, 37(1), s. 76-88.
- Petersen, J.L. and Hyde, J.S.(2011), Gender Differences in Sexual Attitudes and Behaviors: A Review of Meta-Analytic Results and Large Datasets, *Journal of Sex Research*, 48 (2-3), s. 149-165.
- Petrowski, K., Berth, H., Schmidt, S., Schumacher, J., Hinz, A., Brähler, E. (2009), The Assessment Of Recalled Parental Rearing Behavior And Its Relationship To Life Satisfaction And Interpersonal Problems: A

General Population Study, *BMC Medical Research Methodology*, 9, 17.

Phillips, K., Brockman, R., Bailey, P.E., Kneebone, I.I. (2017), Young Schema Questionnaire – Short Form Version 3 (YSQ-S3): Preliminary validation in older adults, *Aging & Mental Health*, 23 (1), s. 140-147.

Pick S, Palos PA. (1995). Impact of the family on the sex lives of adolescents. *Adolescence*, 30(119), s. 667-75.

Pluhar, E., Frongillo, E.A., Stycos, J.M., Dempster-McClain, D. (1998) Understanding the Relationship Between Religion and the Sexual Attitudes and Behaviors of College Students, *Journal of Sex Education and Therapy*, 23(4), s. 288-296.

Rafaeli, E., Bernstein, D.P., Young, J.E. (2011). *Schema Therapy, Şema Terapi-Ayırıcı Özellikler* (Şaşıoğlu, M., Çev.), İstanbul-2012, Psikonet Yayınları.

Rafaeli, E., Maurer, O., Thoma, N.C. (2014) *Working with Modes in Schema Therapy* Chapter 12 In book: *Working with Emotion in Cognitive-Behavioral Therapy: Techniques for Clinical Practice*, Publisher: Guilford, Editors: Nathan C. Thoma, Dean McKay, p.263-287. <https://www.researchgate.net/publication/312> Erişim Tarihi: 24.08.2019.

Rempel, J.K., Baumgartner, B. (2003), The Relationship Between Attitudes Towards Menstruation and Sexual Attitudes, Desires, and Behavior in Women, *Archives of Sexual Behavior*, 32(2), s. 155–163.

Roelofs, J., Muris, P., Lobbestael, J. (2015), Acting And Feeling Like A Vulnerable Child, An Internalized “Bad” Parent, Or A Healthy Person: The Assessment Of Schema Modes In Non-Clinical Adolescents, *Journal Of Personality Disorders*, 30(4), s. 1-14.

- Saariaho, T., Saariaho, A., Karila, J., Joukamaa, M. (2009), The psychometric properties of the Finnish Young Schema Questionnaire in chronic pain patients and a non-clinical Sample, *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 40, s.158–168.
- Saggino, A., Balsamo, M., Carlucci, L., Cavalletti, V., Sergi, M.R., da Fermo, G., Dèttore, D., Marsigli, N., Irene Petruccelli, I., Pizzo, S., Tommasi, M. (2018), Psychometric Properties of the Italian Version of the Young Schema Questionnaire L-3: Preliminary Results, *Frontiers in Psychology*, 9, s. 312
- Sak, R., Şahin Sak, İ.T., Atli, S., Şahin, B.K. (2015). Okul Öncesi Dönem: Anne Baba Tutumları, Preschool Period: Parenting Attitudes, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), s. 972-991.
- Sanders, M.R. (1999), Triple P-Positive Parenting Program: Towards an Empirically Validated Multilevel Parenting and Family Support Strategy for the Prevention of Behavior and Emotional Problems in Children, *Clinical Child and Family Psychology Review*, 2 (2), s. 71-72.
- Sanders, M.R. (2008), Triple P-Positive Parenting Program as a Public Health Approach to Strengthening Parenting, *Journal of Family Psychology*, 22 (3), s. 506–517.
- Santor, D.A., Messervey, D., Kusumakar, V. (2000), Measuring Peer Pressure, Popularity, and Conformity in Adolescent Boys and Girls: Predicting School Performance, Sexual Attitudes, and Substance Abuse *Journal of Youth and Adolescence*, 29 (2), s. 163-182.
- Satir, V. (2001). The New Peoplemaking, *İnsan Yaratmak*, (Çev. Selim Yeniçeri), Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Sheeran, P., Abrams, D., Abraham, C., Spears, R. (1993), Religiosity and Adolescents' premarital sexual attitudes and behaviour: An empirical study of conceptual issues" *European Journal of Social Psychology*, 23,s.39-52

- Smith, A.D., Resick, P.A., Kilpatrick, D.G. (1980), Relationships Among Gender, Sex-Role Attitudes, Sexual Attitudes, Thoughts, And Behaviors, *Psychological Reports*, 46, s.359-367.
- Soygüt, G., Çakır , Z., Karaosmanoğlu, A. (2008), Ebeveynlik Biçimlerinin Değerlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçeği'nin Psikometrik Özelliklerine İlişkin Bir İnceleme, *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (22), s. 17-30.
- Soygüt,G., Karaosmanoğlu, A., Çakır,Z. (2009). Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Değerlendirilmesi: Young Şema Ölçeği Kısa Form-3'ün Psikometrik Özelliklerine İlişkin Bir İnceleme. *Türk Psikiyatri Dergisi*; 20(1), s. 75-84.
- Soygüt, G. ve Çakır, Z. (2009), Ebeveynlik Biçimleri ile Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkilerde Kişilerarası Şemaların Aracı Rolü: Şema Odaklı Bir Bakış, *Türk Psikiyatri Dergisi*; 20(2), s.144-152.
- Süt, H.K, Aşçı, Ö., Gökdemir, F. (2015). Hemşirelik bölümü yaz okulu öğrencilerinin cinsel tutumları ve etki eden faktörler. *TAF Preventive Medicine Bulletin*.2015; 14 (4), s. 315-323.
- Taylor, C.D.J., Bee, P., Haddock,G. (2017), Does schema therapy change schemas and symptoms? A systematic review across mental health disorders, *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 90, s. 456–479.
- Ter Bogt, T.F.M., Engels, R.C.M.E., Bogers, S., Kloosterman, M. (2010), “Shake It Baby, Shake It”: Media Preferences, Sexual Attitudes and Gender Stereotypes Among Adolescents, *Sex Roles*, 63, s.844–859.
- Thimm, J.C. (2010), Personality and early maladaptive schemas: A five-factor model perspective, *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 4, s. 373-380.

- Tortamış, M. (2014), *Evli Bireylerde Romantik Kıskançlık Düzeyi Ve Aldatma Eğiliminin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Twenge, J.M., Sherman, R.A., Wells, B.E. (2012), Changes in American Adults' Sexual Behavior and Attitudes, 1972–2012 *Archives of Sexual Behavior* , 44(8), s. 2273- 85.
- Üzümcü, E.(2016), *Büyüklenmeci Ve Kırılgan Narsisistik Kişilik Özellikleri İle İlişkili Faktörlerin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Vostanis , P., Graves, A., Meltzer, H., Goodman, R., Jenkins, R., Brugha, T. (2006), Relationship Between Parental Psychopathology, Parenting Strategies And Child Mental Health, *Social Psychiatry Psychiatr Epidemiology*, 41, s. 509–514.
- Vreeswijk, M. F., Spinhoven, P., Eurelings-Bontekoe, E. H.M., Broersen, J. (2012), Changes in Symptom Severity, Schemas and Modes in Heterogeneous Psychiatric Patient Groups Following Short-term Schema Cognitive–Behavioural Group Therapy: A Naturalistic Pre-treatment and Post-treatment Design in an Outpatient Clinic, *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 21(1), s. 29-38.
- Wang, T-F., Lu, C-H., Chen, I-J., Yu, S. (2008) Older People And Long-Term Care Sexual knowledge, attitudes and activity of older people in Taipei, Taiwan, *Journal of Clinical Nursing*, 17, s. 443–450.
- Ward, L.M. and Rivadeneyra, R. (1999): Contributions of entertainment television to adolescents' sexual attitudes and expectations: The role of viewing amount versus viewer involvement, *Journal of Sex Research*, 36 (3), s. 237-249.

- Ward, L.M. (2002), Does Television Exposure Affect Emerging Adults' Attitudes and Assumptions About Sexual Relationships? Correlational and Experimental Confirmation, *Journal of Youth and Adolescence*,31(1),s.1–15.
- Ward, L.M. and Friedman, K. (2006), Using TV as a Guide: Associations Between Television Viewing and Adolescents' Sexual Attitudes and Behavior, *Journal Of Research On Adolescence*, 16(1), s. 133–156.
- Whitbeck, L.B., Simons, R.L., Kao, M-Y. (1994), The Effects of Divorced Mothers' Dating Behaviors and Sexual Attitudes on the Sexual Attitudes and Behaviors of Their Adolescent Children, *Journal of Marriage and Family*, 56 (3), s. 615-621.
- White, C.B. (1982), Sexual Interest, Attitudes, Knowledge,, and Sexual History in Relation to Sexual Behavior in the Institutionalized Aged, *Archives of Sexual Behavior*, 11(1), s.11-21.
- Williford, A.P., Calkins, S.D., Keane, S.P. (2007), Predicting Change in Parenting Stress Across Early Childhood: Child and Maternal Factors, *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35, s. 251–263.
- Yiğit, İ. ve Çelik, C.(2016), İlişki Doyumunun Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Kendilik Algısı Açısından Değerlendirilmesi, *Türk Psikoloji Yazıları*, 19 (38), s. 77-87.
- Yost, M.R. and Zurbriggen, E.L. (2006): Gender differences in the enactment of sociosexuality: An examination of implicit social motives, sexual fantasies, coercive sexual attitudes, and aggressive sexual behavior, *Journal of Sex Research*, 43(2), s. 163-173.
- Young, J.E., Klosko, J.S. (1993). *Reinventing Your Life- The Breakthrough Program To End Negative Behavior...And Feel Great Again*, Hayatı Yeniden Keşfedin Daha Cesur Üretken ve Doyumlu Bir Hayat İçin Gerekli Araçlar (Kohen,S., Güler,D. Çev.), İstanbul-2011, Psikonet Yayınları.

Young, J.E., Klosko, J.S., Weishaar, M.E. (2003). *Shema Therapy, A Practitioner's Guide*, Şema Terapi, Terapistin Rehberi (T.V. Soylu, Çev.), İstanbul-2013, Litera Yayıncılık.

Zuckerman, M., Tushup, R., Finner, S. (1976), Sexual Attitudes and Experience: Attitude and Personality Correlates and Changes Produced by a Course in Sexuality, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 44 (1),s. 7-19.

EKLER

Ek 1. Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu

KATILIMCI BİLGİLENDİRME VE AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Dr. Şule Kiray tarafından Prof. Dr. Fatmagül Cirhinlioğlu danışmanlığındaki yüksek lisans tezi kapsamında yürütülmektedir. Bu form sizi araştırma koşulları hakkında bilgilendirmek için hazırlanmıştır.

Çalışmanın Amacı Nedir?

Araştırmanın amacı, öğrencilerin cinsel yaşam hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarına etki eden, ebeveyn tutumları ve erken dönem uyum bozucu şemaları belirlemektir.

Bize Nasıl Yardımcı Olmanızı İsteyeceğiz?

Araştırmaya katılmayı kabul ederseniz, size verilen formları doldurmanız istenecektir. Sorulara cevap verilme süresi ortalama 20-30 dakikadır. Bu çalışma kapsamında verilen anketlerdeki soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Sizin dürüst ve içten cevaplar vermeniz geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etmek açısından önemlidir.

Sizden Topladığımız Bilgileri Nasıl Kullanacağız?

Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük temelinde olmalıdır. Çalışmada sizden kimlik veya kurum belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Katılımcılardan elde edilecek bilgiler toplu halde değerlendirilecek ve bilimsel yayımlarda kullanılacaktır.

Katılımınızla ilgili bilmeniz gerekenler:

Ölçekler genel olarak cinsellik hakkında çok ayrıntılı sorular içermektedir. Bu nedenle, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplamayabilir veya

cevaplama işini istediğiniz zaman bırakabilirsiniz.

Araştırmayla ilgili daha fazla bilgi almak isterseniz:

Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Dr. Şule Kıray (E-posta: sulekiray@yahoo.com) ile iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

İsim Soyad

Tarih

İmza

Ek 2. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu araştırma cinsel yaşam hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarınıza etki eden, ebeveyn tutumları ve erken dönem uyum bozucu şemaları belirlemek amacıyla yüksek lisans tezi kapsamında tasarlanmıştır. Bu araştırmada sizin erken çocukluk döneminde bulunduğunuz aile ortamı, ebeveyn tutumları ve bunların sizin düşünce yapınızda ve cinsel tutumlarınızda oluşturduğu etkiler ile ilgilenmekteyiz.

Bu formun üzerine isminizi yazmanız istenmemektedir. Cevaplarınız **tamamen gizli tutulacaktır**. Görüşleriniz bu araştırma için çok değerlidir. Bu nedenle, yanıtlarınızın gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtması ve hiçbir maddeyi boş bırakmamanız oldukça önemlidir.

Teşekkür ederim

Dr. Şule Kiray

Yaşınız : _____

Cinsiyetiniz:

Kadın ()

Erkek ()

Hayatınızdan genel olarak memnun musunuz?

Evet ()

Hayır ()

Önemli bir psikolojik sorunuz bulunmakta mıdır? Evet ise belirtiniz.

Evet ()

Hayır ()

Okuduğunuz bölümden memnun musunuz?

Evet ()

Hayır ()

Üniversitedeki akademik başarı durumunuz hangisine uymaktadır?

()Başarılı (Ortalama 3.01 üstü)

() Orta (Ortalama 2.01 ile 3.00 arası)

() Başarısız (Ortalama 2.00 altı)

Şu andaki romantik ilişki durumunuz için aşağıdakilerden hangisi uygundur?

Yalnız ()

Flört ()

Söz/ Nişan ()

Evli ()

Dul/Boşanmış ()

Ek 3. Young Şema Ölçeği

YOUNG ŞEMA ÖLÇEĞİ

1 den 6'ya kadar olan seçeneklerden sizi tanımlayan en yüksek şıkkı seçerek her sorudan önce yer alan boşluğa yazın.

Derecelendirme:

- 1- Benim için tamamıyla yanlış
- 2- Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3- Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4- Benim için orta derecede doğru
- 5- Benim için çoğunlukla doğru
- 6- Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

1. _____ Bana bakan, benimle zaman geçiren, başıma gelen olaylarla gerçekten ilgilenen kimsem olmadı.

2. _____ Beni terk edeceklerinden korktuğum için yakın olduğum insanların peşini bırakmam.

3. _____ İnsanların beni kullandıklarını hissediyorum

Ek 4. Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç)

Aşağıda çocukluğunuz ile ilgili bazı ifadeler yer almaktadır.

Anketi doldurmadan önce aşağıdaki yönergeyi lütfen dikkatle okuyunuz:

1. Anketi doldururken, anne ve babanızın size karşı olan davranışlarını nasıl algıladığınızı hatırlamaya çalışmanız gerekmektedir. Anne ve babanızın çocukken size karşı davranışlarını tam olarak hatırlamak bazen zor olsa da, her birimizin çocukluğumuzda anne ve babamızın kullandıkları prensiplere ilişkin bazı anılarımız vardır.
2. Her bir soru için anne ve babanızın size karşı davranışlarına uygun seçeneği yuvarlak içine alın. Her soruyu dikkatlice okuyun ve muhtemel cevaplardan hangisinin sizin için uygun cevap olduğuna karar verin. Soruları anne ve babanız için ayrı ayrı cevaplayın.

Örneğin;

Anne ve babam bana iyi davranırlardı.				
	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

1. Anne ve babam, nedenini söylemeden bana kızarlardı ya da ters davranırlardı

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

2. Anne ve babam beni överlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

3. Anne ve babamın yaptıklarım konusunda daha az endişeli olmasını isterdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

Ek 5. Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği

Onaylayıcılık

1. Birisiyle seks yapmak için ona bağlanmak zorunda değilim.

Doğum Kontrolü

11. Doğum kontrolü, sorumluluk taşıyan cinselliğin bir parçasıdır.

Paylaşım

14. İki kişi arasında en yakın iletişim tarzı sekstir.

Araç Olarak Değerlendirme

19. En iyi seks, kendi zevkine odaklandığın sekstir.

A: Kesinlikle katılıyorum, B: Katılıyorum, C: Kararsızım, D:

Katılmıyorum, E: Kesinlikle katılmıyorum

Ek 6. Ölçek İzinleri

YAHOO! MAIL Find messages, documents, photos or people

Compose

Back Archive Move Delete Spam

Inbox 1

Unread Starred Drafts 24 Sent Archive Spam Trash Less Views Show Folders Hide + New Folder ?nemli Ahmetk aliye avea bogazici Coursera

ozgur karacam <ozkaracam@yahoo.com>
To: sule kiray

Apr 1 at 5:07 PM

Ölçeği ve kılavuzu ekinde gönderiyorum. Başarılar dilerim.

Özgür Karaçam

Show original message

Download all attachments as a zip file

Hendrick ci...doc 38.5kB

Hendrick_C...doc 62.5kB

sule kiray <sulekiray@yahoo.com>
To: ozkaracam@yahoo.com

Apr 1 at 6:23 PM

Teşekkür ederim

YAHOO! MAIL Find messages, documents, photos or people

Compose

Back Archive Move Delete Spam

Inbox 1

Unread Starred Drafts 24 Sent Archive Spam Trash Less Views Show Folders Hide + New Folder ?nemli Ahmetk aliye avea bogazici

Re: Ölçek izni 3 Yahoo/Inbox

sule kiray Hocam merhaba, Ben Kadın Doğum Uzmanı Dr. Şule Kiray Aynı zamanda Yakın Doğu Üniversitesi Kli

Apr 1 at 6:28 PM

Alp Karaosmanoglu <alpkaosmanoglu@gmail.com>
To: sulekiray@yahoo.com

Apr 1 at 10:05 PM

Merhabalar Şule Hanım,
Ölçeği kullanabilirsiniz. Çalışmanızda başarılar dilerim.
Saygılarımla,
H.Alp Karaosmanoğlu

1 Nis 2019 Pzt, saat 18:28 tarihinde sule kiray <sulekiray@yahoo.com> şunu yazdı:

Show original message

sule kiray <sulekiray@yahoo.com>
To: alpkaosmanoglu@gmail.com

Apr 1 at 10:23 PM

Teşekkür ederim

[Android'de Yahoo Postadan gönderildi](#)

22:05'1e' 1 Nis 2019 Pzt tarihinde, Alp Karaosmanoglu <alpkaosmanoglu@gmail.com> şunu yazdı:

Inbox 1

Unread

Starred

Drafts 24

Sent

Archive

Spam

Trash

^ Less

ews Show

olders Hide

+ New Folder

?nemli

Ahmetk

aliye

avea

bogazici

Coursera

egitim

egitim

gulay.dirik@deu.edu.tr

To: sulekiray@yahoo.com

Mar 29 at 10:16 AM

Sayın Kiray,
 Ekte Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu'nu gönderiyorum.
 İyi çalışmalar dilerim
 > Hocam merhaba, Ben Kadın Doğum Uzmanı Dr. Azule Kaya'yla aynı zamanda
 > Kadın Doğu Üniversitesi Klinik Psikolojide yüksek lisans
 > yapmaktayım.
 > Tez konum olarak Üniversite Öğrencilerinde cinsel tutum,
 > > Show original message

> tutumları ve erken dönem uyum bozucu yöntemler arasındaki
 > ilişkileri
 > incelemeyi düşünüyorum. Etik kurul başvurusu öncesi
 > KAET-
 > Şişenin kullanım izni ve Şişek maddelerini sizden rica
 > ediyorum. Saygılarımla
 > Android'de Yahoo Postadan gönderildi

--
 Gulay Dirik, Ph.D
 Profesör Dr. Prof.
 Dokuz Eylül Üniversitesi Dokuz Eylül University
 Psikoloji Bölümü Department of Psychology
 İzmir İzmir

EMBU.doc
 45kB

Mar 29 at 10:16 AM

ÖZGEÇMİŞ

Şule Kıray, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu olup Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi kadın Hastalıkları ve Doğum A.D.' da uzmanlık eğitimini tamamlamıştır. 2013 yılında cinsel terapi ve psikoterapi eğitimlerine başlamıştır. Zevkle yürüttüğü bu alandaki çalışmalarına devam edebilmek için bu süreçte Klinik Psikoloji Yüksek Lisansına başlamıştır.

İNTİHAL RAPORU

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE CİNSEL TUTUM, EBEVEYN TUTUMLARI VE ERKEN DÖNEM UYUM BOZUCU ŞEMALAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

ORJİNALLİK RAPORU

% 13	% 9	% 5	% 11
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	% 4
2	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 2
3	readgur.com İnternet Kaynağı	% 1

ETİK KURUL RAPORU

06.05.2019

Sayın Şule Kiray

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2019/438 proje numaralı ve **“Üniversite Öğrencilerinde Cinsel Tutum, Ebeveyn Tutumları Ve Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar Arasındaki İlişkiler”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, aşağıdaki öneri dikkate alınmak üzere, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

- Maltepe Üniversitesi'nden veri toplanması konusunda izin alınması

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.